Maria-Emilia Goian Cristina Buţurcă

Ora de gramatică

clasa a VIII-a

Editura Nomina

Scanned with OKEN Scanner

MARIA-EMILIA GOIAN

CRISTINA BUȚURCĂ

ORA DE GRAMATICĂ

CLASA A VIII-A

Editura Nomina

Scanned with OKEN Scanner

Editor: Alexandru Creangă

Pentru comenzi prin poştă: **Elena Iordăchescu** (0757.020.442)
Ionuţ Lungu (0757.020.444)

Reprezentant zonal	Zona
Dobrin Marius (0741.488.918)	Oltenia (Dolj, Gorj şi Mehedinţi), Banat, Crişana şi Transilvania (Sălaj, Cluj, Mureş, Harghita, Covasna, Alba şi Hunedoara)
Cepăreanu Alin (0751.207.922)	Oltenia (Vâlcea şi Olt), Transilvania (Braşov şi Sibiu) şi Muntenia (Argeş, Teleorman şi Giurgiu)
Săsărman Traian (0757.020.443)	Transilvania (jud. Bistriţa Năsăud) şi zona Maramureş
Lungu Ion (0746.200.413)	Muntenia (Buzău), Moldova (fără jud. Galaţi) şi Bucovina
Mârzăcioiu Marian (0744.429.512) **Anton Victor** (0755.107.291) **Dragne Marin** (0769.221.682)	Muntenia (Dâmboviţa, Prahova, Brăila, Ialomiţa şi Călăraşi) şi Dobrogea Bucureşti

Punct de lucru: Comuna Bradu, str. DN 65B, nr. 31, Jud. Argeş
Tel.: 0348.439.417/fax: 0348.439.416

e-mail: comenzi.nomina@gmail.com
www.edituranomina.ro
www.librarianomina.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GOIAN, MARIA EMILIA
Ora de gramatică : clasa a VIII-a / Maria Emilia Goian, Cristina Buţurcă. - Piteşti : Nomina, 2014
ISBN 978-606-535-649-8

I. Buţurcă, Cristina

811.135.1(075.33)

Copyright © Editura Nomina, 2014
Toate drepturile aparţin Editurii Nomina

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE 5

RECAPITULARE INIȚIALĂ 6

1. NOȚIUNI DE SINTAXĂ 14
ENUNȚUL 14
FRAZA 16
RELAȚIILE SINTACTICE ÎN PROPOZIȚIE ȘI ÎN FRAZĂ 18
CUVINTELE ȘI CONSTRUCȚIILE INCIDENTE 24
ANACOLUTUL 25
EVALUARE 25

2. LEXICUL (actualizare) 28
VOCABULARUL FUNDAMENTAL. MASA VOCABULARULUI 30
DINAMICA VOCABULARULUI 32
MIJLOACE DE ÎMBOGĂȚIRE A VOCABULARULUI 34
FAMILIA LEXICALĂ 36
PREFIXOIDELE. SUFIXOIDELE 38
ÎMPRUMUTURILE. NEOLOGISMELE 40
EVITAREA GREȘELILOR ÎN UTILIZAREA NEOLOGISMELOR 42
EVALUARE – VOCABULAR 44
CUVÂNTUL ȘI CONTEXTUL 46
SINONIMELE 48
ANTONIMELE 50
OMONIMELE 52
CUVINTELE POLISEMANTICE 54
PARONIMELE 56
PLEONASMUL 58
EVALUARE – VOCABULAR 60

3. NOȚIUNI DE FONETICĂ 62
VALORILE STILISTICE ALE NIVELULUI FONETIC ÎNTR-UN TEXT LITERAR 66

4. SINTAXA PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI 68
PREDICATUL. PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ 68
PREDICATUL VERBAL (Pv) 68
PREDICATUL NOMINAL (Pn) 70
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR). PREDICATUL NOMINAL INCOMPLET (Pni) 72
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR) 73
SUBIECTUL. PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ 76
SUBIECTUL (S) 76
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ (SB) 80

Scanned with OKEN Scanner

ACORDUL ÎNTRE SUBIECT ŞI PREDICAT....86
EVALUARE....88
ATRIBUTUL. PROPOZIŢIA ATRIBUTIVĂ....90
ATRIBUTUL (A)....90
PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ (AT)....94
APOZIŢIA (Ap)....98
EVALUARE....100
COMPLEMENTE NECIRCUMSTANŢIALE.
PROPOZIŢII SUBORDONATE NECIRCUMSTANŢIALE....102
COMPLEMENTUL DE AGENT (Cag)....102
COMPLEMENTUL DIRECT (Cd)....104
PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DIRECTĂ (CD)....106
COMPLEMENTUL INDIRECT (Ci)....110
PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ (CI)....112
EVALUARE....116
COMPLEMENTE CIRCUMSTANŢIALE.
PROPOZIŢII SUBORDONATE CIRCUMSTANŢIALE....118
COMPLEMENTUL CIRCUMSTANŢIAL DE LOC (Ccl)....118
SUBORDONATA CIRCUMSTANŢIALĂ DE LOC/LOCATIVĂ (CL)....120
COMPLEMENTUL CIRCUMSTANŢIAL DE TIMP (Cct)....124
SUBORDONATA CIRCUMSTANŢIALĂ DE TIMP/TEMPORALĂ (CT)....126
COMPLEMENTUL CIRCUMSTANŢIAL DE MOD (Ccm)....130
SUBORDONATA CIRCUMSTANŢIALĂ DE MOD/MODALĂ (CM)....132
COMPLEMENTUL CIRCUMSTANŢIAL DE CAUZĂ (Cccz)....136
SUBORDONATA CIRCUMSTANŢIALĂ DE CAUZĂ/CAUZALĂ (CZ)....138
COMPLEMENTUL CIRCUMSTANŢIAL DE SCOP (Ccs)....142
SUBORDONATA CIRCUMSTANŢIALĂ DE SCOP/FINALĂ (CS)....144
EVALUARE....148
PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ CONDIŢIONALĂ (CT)....150
PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ CONCESIVĂ (CV)....154
PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANŢIALĂ CONSECUTIVĂ (CNS) 158....162
EVALUARE....164

5. TEZE LA LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ....169

6. TEST LA LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ....172

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ....172

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt-înainte

Cartea *Ora de gramatică* este rezultatul experienței dobândite de-a lungul anilor la catedră și a apărut din dorința de a-i ajuta pe elevi să-și însușească corect normele și regulile limbii române actuale, dar și pe profesori, cărora le pune la dispoziție un suport utilizabil atât în cadrul orelor, cât și pentru activități suplimentare.

Lucrarea noastră își propune să ofere atât profesorilor de limba și literatura română, cât și elevilor un număr mare de exerciții, pentru a se asigura competențele reale de comunicare, în conformitate cu programa școlară. De aici diversificarea exercițiilor, fiindcă ne-a interesat viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a cunoștințelor de limba română.

Gândindu-ne la proiectarea demersului didactic de învățare-evaluare, am considerat că cele 34 de săptămâni nu înseamnă doar 68 de ore de limba română – adică două ore săptămânal – ci mai multe, având în vedere că în clasa a VIII-a se studiază, o bună parte din an, doar aspecte de sintaxă – esențiale, considerăm noi, pentru a atinge acea dorită competență comunicativă a tuturor elevilor, iar la literatură sunt prevăzute, ca elemente teoretice noi, doar romanul și comedia. De aceea, apare un număr mai mare de ore pentru componenta *Elemente de construcție a comunicării.* În plus, este știut că în liceu se pune, din păcate, prea puțin accent pe gramatica limbii române și tinerii rămân cu ceea ce au învățat în gimnaziu.

Practica la clasă ne-a învățat că este necesară o recapitulare a cunoștințelor (înaintea testării predictive), de aceea am alocat 4 ore acestui moment important.

Pentru fiecare oră apoi, la *Vocabular – Fonetică – Semantică* am prevăzut câte două pagini de exerciții diverse, care presupun aprofundarea cunoștințelor lingvistice predate la clasă. Fiecare capitol este urmat de una sau de două evaluări sumative.

La *Sintaxă*, am alocat, în general, câte o oră pentru fiecare parte de propoziție și câte două ore pentru propoziția subordonată corespunzătoare; exercițiile sunt diverse: de tip analitic (de recunoaștere, de grupare, de motivare, de descriere, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție). Pentru majoritatea exercițiilor se presupune și actualizarea cunoștințelor de morfologie. Gradul de dificultate a exercițiilor sporește progresiv. Evaluările au fost prevăzute după Pv/n-PR și S-SB, după A-AT, după complemente și completivele necircumstanțiale și după circumstanțiale. La finalul lucrării am oferit două variante de teză și un subiect pentru Evaluarea Națională.

Textele utilizate aparțin tuturor registrelor limbii, dar s-a apelat frecvent la cele literare atât mai vechi, cât și actuale.

La fiecare oră am propus un *Moment ortografic* – exerciții de scriere corectă și de punctuație – care facilitează însușirea unor norme de exprimare orală și scrisă, atât de necesare în contextul actual în care tot mai mulți vorbitori au dificultăți în scrierea și în exprimarea corectă în limba română.

Sperăm ca astfel să aducem un plus de corectitudine lingvistică în viața de zi cu zi.

Autoarele

Scanned with OKEN Scanner

RECAPITULARE INIȚIALĂ

VARIANTA I

Citește cu atenție textul, pentru a răspunde corect la cerințe:

Culmile Scripetelui se desluşeau în aceastǎ zi cu soare; după multele ploi de până aci, colțuroase şi limpezi ca o cumumă de securi (...)

În ziua aceea nu era nicium nor deasupra, şi uriaşii munți, care atâtea zile frământaseră şi sloboziseră, din coamele lor zbârlite până la cer, ploile, trăsnetele şi şuvoaiele, erau acum blajini, tihniți şi prididiți de soare. Numai în fața cerului, mai sus decât brazii cei mai înalți, vulturii pluteau neobosit, scăldându-şi aripile în lumină şi dând fiorii morții păsăretului de casă din jurul celor cincisprezece-douăzeci de locuințe din fundul văii. Între aceste locuințe, cea mai mare şi mai gospodărească era casa lui Dănilă, starostele ciobanilor din partea locului, venetic de pe plai, dar mare haci la bătrânețe.

Moş Dănilă, fruntaşul ciobanilor de pe Scripetele, era un om care trecuse prin multe vaduri de amărăciune. Era de felul lui de dincoace de Olt, făcuse în tinerețe de trei ori avere şi de trei ori i-o măturase puhoiul năvălirilor străine. Dar, precum fierul plugului trece prin inima muşuroiului de furnici, spintecând într-o clipă cetatea harnicelor muncitoare, aşa şi fierul nenorocirii spintecase în trei rânduri rostul şi viața românului Dănilă.

(Gala Galaction, *La vulturi!*)

1. Extrage, din primul alineat, un cuvânt ce conține diftong, respectiv un cuvânt ce conține triftong.

_____

2. Precizează mijloacele de îmbogățire a vocabularului prin care s-au format cuvintele subliniate.

_____

3. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele:

blajini _____ *şuvoaie* _____

4. Scrie un enunț cu un alt sens decât în text al cuvântului *a frământa*.

_____

5. Indică valoarea morfologică a cuvintelor:

deasupra _____ *aceea* _____.

Scanned with OKEN Scanner

6. Construieşte câte un enunţ în care cuvintele de la exerciţiul anterior au altă valoare morfologică.

_____

_____

7. Precizează cazul şi funcţia sintactică ale cuvintelor:
nor _____ (în faţa) *cerului* _____

8. Alcătuieşte două propoziţii în care substantivul *nor* să aibă funcţiile sintactice de atribut substantival prepoziţional şi de complement indirect (Ac).

_____

_____

9. Motivează rolul virgulelor din structura: *Moş Dănilă, fruntaşul ciobanilor de pe Scripetele, era un om....*

_____

10. Identifică o trăsătură morală a lui Dănilă, precizând modalitatea de caracterizare.

_____

11. Transcrie două structuri ce conţin figuri de stil diferite, precizându-le.

_____

_____

12. Fragmentul dat aparţine unei nuvele. Menţionează două trăsături ale nuvelei.

_____

_____

13. Argumentează, în 10-15 rânduri, apartenenţa fragmentului la genul epic.

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

VARIANTA 2

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde corect la cerinţe:

Prin vişini vântul în grădină
Cătând culcuş mai bate-abia
Din aripi, şi curând s-alină.
Iar roşul mac închide floarea.
Din ochi clipeşte-ncet cicoarea
Şi-adoarme apoi şi ea.

Eu cred c-a-obosit pădurea
Căci ziua-ntreag-a tot cântat
Şi tace acum gândind aiurea.
Sub dealuri amurgeşte zarea,
Se-ntunecă prin văi cărarea
Şi-i umbră peste sat.

(George Coşbuc, *Pastel*)

1. Desparte în silabe cuvintele:
aripi _____ *clipeşte* _____.

2. Extrage, din text, două cuvinte ce conţin diftongi diferiţi.

_____

3. Formează familia lexicală a verbului *a crede.*

_____

_____

4. Alcătuieşte un enunţ cu omonimul cuvântului *mac.*

_____

5. Arată în propoziţii sensul propriu (de bază şi secundar) şi cel figurat ale cuvântului *aripă.*

_____

_____

_____

6. Transcrie, din prima strofă, un substantiv şi un pronume în cazul nominativ.

_____

7. Stabileşte valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în versul *Şi-adoarme apoi şi ea.*

_____

8. Transcrie, din text, două verbe la moduri nepersonale.

_____

9. Construieşte un enunţ în care adjectivul *roşu* să aibă altă funcţie sintactică decât în text.

_____

10. Precizează funcţiile sintactice ale cuvintelor subliniate în versurile: *Se-ntunecă prin văi cărarea/ Şi-i umbră peste sat.*

_____

Scanned with OKEN Scanner

11. Motivează folosirea cratimei în structura: *cred c-a obosit pădurea.*

12. Transcrie prima propoziție principală a textului.

13. Alcătuiește o frază în care să existe o propoziție principală și o subordonată.

14. Scrie măsura celui de-al doilea vers din strofa secundă.

15. Rescrie, din text, un vers/ o structură ce conține o personificare.

16. Menționează două trăsături care să justifice că textul dat este o descriere.

17. Numește momentul zilei descris de poet în versurile date.

18. Transcrie, din prima strofă, o imagine auditivă.

19. Explică, în 30-50 de cuvinte, semnificația versului: *Sub dealuri amurgește zarea.*

20. Descrie, într-o compunere de 80-150 de cuvinte, o pădure.

Scanned with OKEN Scanner

VARIANTA 3

Se dă textul:

Prin iarnă din cămara zăvorâtă
Se furişează cald miros de mere
Readucând în vremea viscolită
Iar toamna cu trecută mângâiere,
Când sufletul împovărat venise,
Cu târna lui de poame şi de vise,
În casa amintirilor închise. (Ion Pillat, *Copil de-odinioară*)

1. Arată câte vocale sunt în cuvântul *furişează*. _____

2. Transcrie un cuvânt derivat cu prefix şi un cuvânt obţinut prin conversiune.

_____

3. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele:
zăvorâtă _____ ; *mângâiere* _____.

4. Formează familia lexicală a substantivului *suflet*.

_____

_____

5. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în text.

_____

_____

6. Construieşte un enunţ în care cuvântul *toamna* să aibă altă valoare morfologică decât în text.

_____

7. Indică funcţiile sintactice pentru cuvintele:
miros _____; *lui* _____; *de vise* _____.

8. Transcrie, din text, un vers ce conţine o imagine vizuală.

_____

9. Menţionează o figură de stil prezentă în versul: *Când sufletul împovărat venise.*

_____

10. Explică semnificaţia sintagmei: *casa amintirilor închise.*

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

VARIANTA 4

Se dă textul:

Avea 78 de ani, dar se ținea bine. Singur își făcea piața, își deretica și-și scutura prin casă, avea grijă de florile din fața ferestrei, de cele două găinușe din coteț, care, din când în când, îi făceau câte un ou, și de Tucidide, motanul, care raportat la durata vârstei pisicești, era aproape la fel de bătrân ca și stăpânul. Tucidide fusese botezat așa fiindcă răposata coana Tincuța, soția domnului Manoilă, găsea că mâțul lor seamănă grozav cu colegul soțului ei, grecul ăla parșiv și mulieratic, Tucidide Papaianis.

(Ileana Vulpescu, *Candidații la fericire*)

1. Extrage, din text, un cuvânt derivat și un cuvânt obținut prin conversiune.

_____

2. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele:

deretica _____; *vârstă* _____.

3. Indică valorile morfologice ale verbului *a fi* în text.

_____

_____

4. Transformă construcția pasivă: *Tucidide fusese botezat așa...* în construcție activă, menționând modificările făcute.

_____

_____

_____

5. Precizează ce sunt ca parte de vorbire cuvintele:

din fața _____ *care* _____.

din când în când _____ *așa* _____.

lor _____ *ăla* _____.

6. Scrie funcția sintactică a cuvintelor din structura: *avea grijă de florile din fața ferestrei.*

_____

7. Alcătuiește o propoziție în care substantivul *motanul* să aibă funcție de Np în acuzativ.

_____

8. Transcrie, din text, două propoziții principale aflate în relație de coordonare adversativă.

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

VARIANTA 5

I. Citeşte cu atenţie textul dat, pentru a răspunde cerinţelor:

Era liniște deplină deasupra satului, soarele de primăvară lucea cu putere și cerul era ca sineala de albastru. Moșneagul privea cu luare-aminte în înaltul văzduhului. Eu alergam cu ochii pretutindeni, vedeam numai depărtări limpezi.

Deodată, departe, sus, zării un punct mișcător. Scosei un țipăt ușor.

— L-ai descoperit? întrebă râzând moș Sava.

Încet-încet, în cercuri, punctul se apropia ca două șindrile negre, puse-n cruce.

— Acela-i hultanul? întrebai eu.

— Da! îmi răspunse moșneagul neclintit.

Auzii oțelele puștii țăcănind: închisei ochii. Când ridicai pleoapele, nu mai văzui pasereа. O căutam cu privirile în toate părțile în înaltul cerului, în zare – când deodată o văzui plutind cu repejume chiar pe deasupra noastră. Mi se păru că vine asupră-mi și inima începu a-mi bate cu putere. După un ocol, ca într-un vâjâit de vânt, se năpusti aproape de noi și-mi apăru mare și fioroasă lângă mine; pușca lui moș Sava trăsni scurt și grozav.

— Unde te duci, domnul Iliuță? îmi strigă râzând bătrânul. Eu mă repezisem spre fundul șopronului.

Mă întorsei la lumină; mă luai după bătrân. Săriră amândoi pârleazul. Venea din partea cealaltă în fugă și Mărgărinta. Prin iarba mare, în ograda noastră, țupăia cu aripa frântă hultanul.

Moș Sava se apropie de el, întinse mâna. Hultanul căscă ciocul cârligat, și, sprijinit în coadă, cu pieptul dârz, își răsfira în laturi aripile ca două evantalii. Când bătrânul îl atinse, dușmanul ciocni cu clonțul, apoi prăvălindu-se pe spate, repezi gheare ca de oțel, încleștând mâna care voia să-l cuprindă.

Moș Sava scoase o sudalmă straşnică și ridică în sus degetele sângerate. Apoi, aplecându-se, într-o clipă puse asupra paserei ciubota-i uriașă. Dușmanul bătu pământul c-o aripă, apoi rămase neclintit și zdrobit. Avea în vârful clonțului o boabă mare de rubin.

(Mihail Sadoveanu, *Hultanul*)

hultan – vultur; sineală – vopsea albastră; sudalmă – înjurătură,ocară.

1. Extrage, din primul alineat, două cuvinte ce conţin diftongi diferiţi.

_____

2. Numeşte mijlocul de îmbogăţire a vocabularului prin care s-au format cuvintele: *deasupra* (satului) _____; *numai* _____ .

3. Indică câte un sinonim potrivit pentru cuvintele din primul alineat;
cu luare-aminte _____; *limpezi* _____.

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor din text:
deasupra _____; *cu luare-aminte* _____;
două _____; *toate* _____.

5. Scrie cazurile și funcțiile sintactice pentru cuvintele subliniate din enunțul: *Era <u>liniște</u> deplină deasupra satului, soarele <u>de primăvară</u> lucea cu putere...*

_____.

6. Construiește un enunț în care substantivul *sat* să aibă funcție sintactică de atribut substantival.

_____

7. Precizează modul și timpul verbelor:
privea _____;
zării _____.

8. Explică rolul virgulei din structura: — *Unde te duci, domnul Iliuță?*

_____

9. Identifică, în text, un indice spațial și unul temporal.

_____

10. Transcrie, din text, două structuri ce conțin figuri de stil diferite; precizează-le.

_____

_____

11. Motivează, în 3-5 rânduri, apartenența la genul epic a fragmentului citat.

_____

_____

_____

_____

_____

II. Redactează, în 8-10 rânduri, rezumatul textului de mai sus.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

I. NOȚIUNI DE SINTAXĂ

ENUNȚUL

Se dă textul:

Vitoria privi cu uimire la cocoșul cel mare porumbac cum vine fără nicio frică și se așază în prag. Inima-i bătu cu nădejde, așteptând semnul cel bun. Dar cocoșul se întoarse cu secera cozii spre focul din horn și cu piscul spre poartă. Cântă o dată prelung și se miră el singur.

— Nu vine... șopti cu îngrijorare gospodina.

— Cine? Tătuca? întrebă fata înfricoșată.

— Nu vine, zise iarăși, aprig, Vitoria. Cocoșul dă semn de plecare.

— Cine are să plece?

Femeia nu răspunse. Privi în juru-i cu obrazul deodată împietrit și văzu totul rece și umed sub zloată. Soarele pierise, lumina se împuțina și vântul șfichiuia, din când în când fulgi care cădeau domol în tindă se topeau și dispăreau într-o clipă.

(Mihail Sadoveanu)

1. Precizează câte fraze și câte propoziții (neintegrate în fraze) există în primul alineat. _____

2. Transcrie, din text, o propoziție simplă interogativă și o propoziție dezvoltată enunțiativă.

_____

_____

3. Indică felul propoziției: *Femeia nu răspunse.*, ținând cont de următoarele aspecte:

alcătuire _____

aspectul verbului _____

scopul comunicării _____

4. Transformă propoziția: *Dar cocoșul se întoarse cu secera cozii spre focul din horn și cu piscul spre poartă.* într-o propoziție simplă, negativă.

_____

5. Desparte în propoziții prima și ultima frază a textului, precizând felul propozițiilor după alcătuire, după aspect, după scopul comunicării și după rolul în frază.

Exemplu: *Vitoria privi cu uimire la cocoșul cel mare porumbac* – propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă propriu-zisă, principală.

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

6. Dezvoltă propoziția *Soarele pierise.*, adăugându-i două atribute și două complemente; precizează felul acestora.

7. Alcătuiește o propoziție enunțiativă imperativă, cu verbul predicativ la modul conjunctiv cu valoare de imperativ.

8. Scrie o propoziție interogativă optativă.

9. Dă cinci exemple de propoziții simple ce diferă prin modul de alcătuire.

10. Construiește cinci propoziții dezvoltate, indicând felul părților de propoziție.

11. Compune un text în care să existe două fraze și trei propoziții independente (neintegrate în frază).

Scanned with OKEN Scanner

FRAZA

1. Se dă fraza:

În ziua aceea nu era nicium nor deasupra şi uriaşii munţi, care atâtea zile frământaseră şi sloboziseră [...] *ploile, trăsnetele şi şuvoaiele, erau acum blajini, tiniţi şi prididiti de soare.* (Gala Galaction)

a) Stabileşte cuvintele care pot fi predicate:

_____

_____

b) Indică numărul de propoziţii din frază: _____

c) Delimitează în propoziţii fraza, arătând felul lor:

_____

_____

d) Transcrie predicatele şi precizează felul acestora:

_____

_____

2. Desparte în propoziţii frazele de mai jos, respectând toate operaţiile necesare analizei unei fraze (sublinierea cuvintelor care pot fi predicate, încercuirea/ încadrarea relatorilor frastici, delimitarea propoziţiilor, stabilirea predicatelor şi precizarea felului propoziţiilor):

a) *Asemeni tuturor celor ce străbat Ţara de Sus, le-am contemplat şi eu de multe ori – protagoniste de neuitat ale unui balet de calcar – mai ales în vremea când pădurile îngălbenesc, transformând munţii într-o vâlvătaie de aur.* (Geo Bogza)

_____

_____

_____

_____

b) *Cu tropote roibii de spaimă pe mal/ Rup frânele-n zbucium şi saltă;/ Turci-mea-nvrăjbită se rupe deolaltă/ Şi cade-n mocirlă, un val după val,/ Iar fulgerul Sinan, izbit de pe cal,/ Se-nchină prin baltă.* (George Coşbuc)

_____

_____

_____

_____

c) *La tine vin nevestele să-şi plângă/ Feciorii duşi în slujbă la-mpăratul,/ Şi tu ascunzi o lacrimă-ntre slove/ În alte ţări când le trimiţi oftatul...* (Octavian Goga)

_____

_____

_____

_____

d) *Şi după ce ne culcam cu toţii, noi, băieţii, ca băieţii ne luam la hârjoană şi nu puteam adormi de incuri, până ce era nevoită biata mamă să ne facă musai câte un şurub-două prin cap, şi să ne deie câteva tapangele la spinare.* (Ion Creangă)

Scanned with OKEN Scanner

e) *Aș fi vrut să-l mângâi într-un fel, dar nu-mi venea în minte ce-aș putea spune unui copil.* (Mihail Sadoveanu)

f) *Într-o primăvară, o prepeliță aproape moartă de oboseală – că venea de departe, tocmai din Africa – s-a lăsat din zbor într-un lan verde de grâu, la marginea unui lăstar.* (Ioan Al. Brătescu-Voinești)

3. Se dă fraza:

Odată, prin iunie, când au venit țăranii să secere grâul, ăl mai mare dintre pui n-a alergat repede la chemarea mă-sii, și, cum nu știa să zboare, haț! l-a prins un flăcău sub căciulă. (Ioan Al. Brătescu-Voinești)

a) Indică predicatele, precizând felul lor:

b) Transcrie propozițiile principale ale textului:

c) Analizează morfo-sintactic cuvintele din ultima propoziție principală:

d) Alcătuiește o frază în care să ai o propoziție principală și trei propoziții secundare diferite.

Moment ortografic

Corectează, prin rescriere, enunțurile următoare:

Aș fi venit la tine, dar însă a plouat.

Vreau ca să plec cât mai curând.

Nu se merită să înveți în ultima clipă.

I-a spus că ce frumoasă e.

Scanned with OKEN Scanner

RELAȚIILE SINTACTICE ÎN PROPOZIȚIE ȘI ÎN FRAZĂ – I

1. Precizează felul părților de propoziție din textele de mai jos, menționând relațiile sintactice care se stabilesc între părțile de propoziție și mijloacele de realizare a acestora:

a) *Peste trei zile toată preajma era îmbrăcată în haina albă și rece a iernii.* (Ioan Al. Brătescu-Voinești)

b) *Aici stejarii, brazii și fagii trufași înalță capul lor spre cer.* (Nicolae Bălcescu)

c) *Cârdurile de cocoare, înșirându-se-n lung zbor,*
Pribegit-au urmărite de al nostru jalnic dor. (Vasile Alecsandri)

d) *Vitoria strecură pe masa rotundă din mijlocul odăii plicul și foaia albă.* (Mihail Sadoveanu)

2. Alcătuiește patru propoziții în care să ai:
Np multiplu: _____
S multiplu: _____
două complemente directe coordonate: _____
două atribute prepoziționale coordonate: _____

3. Motivează rolul virgulei în enunțurile următoare:

a) *Eminescu a ridicat cântecul, basmul și graiul popular la înălțimea scânteietoare a Luceafărului.* (Eusebiu Camilar)

Scanned with OKEN Scanner

b) *Era voinică Agripina, tânără și vânjoasă, dar povara cu care se lupta era peste puterile unei femei.* (Gala Galaction)

_____

_____

c) *Cu îndrăzneală apucă mâna lui Tudor, îl trase spre el și-l privi în ochi.* (M. Sadoveanu)

_____

d) — *Te cunosc, moșule Mihu! îngână Șoimaru.* (Mihail Sadoveanu)

_____

4. Subliniază toate părțile de propoziție, notându-le cu simboluri (ex: *S, Pv, As, Ccl...*).

Indică prin săgeată cuvântul determinat. Realizează schema relațiilor sintactice din fiecare propoziție, după modelul:

S PV Ci Asg

O broscuță se bucură de răcoarea nopții.

S ---------- P
↑
Ci
↑
Asg

a) *Nevasta, soacra, copiii lipseau de acasă.* (Fănuș Neagu)

_____

b) *Albia râului se întindea în sus ca o omidă cenușie.* (Fănuș Neagu)

_____

c) *Gheorghiță urmărea cu mare luare-aminte toate vorbele și purtările maică-si.* (M. Sadoveanu)

_____

d) *Pe mulți tătari cuprins-ai de-ai morții reci fiori.* (Vasile Alecsandri)

_____

e) *Acolo am intrat în freamătul de copii cu teamă și cu bucurie în întâia dimineață...* (Mihail Sadoveanu)

_____

f) *La marginea lăstarului, un pui de prepeliță, cu aripa ruptă, stă zgribulit de frig.* (I. Al. Brătescu-Voinești)

_____

g) *În turbarea ei caniculară, arșița miezului înflăcărat al zilelor de iulie mușca cu dinți de foc de pretutindeni.* (Calistrat Hogaș)

_____

Scanned with OKEN Scanner

RELAȚIILE SINTACTICE ÎN PROPOZIȚIE ȘI ÎN FRAZĂ – 2

1. Alcătuiește două propoziții după următoarea schemă:

Pv ↔S
↑ _____
Ccl _____
↑
Asg
↑
Asg

2. Construiește frazc în care să ai:

a) două propoziții principale aflate în relație de coordonare adversativă:

_____

b) două propoziții secundare aflate în relație de coordonare disjunctivă:

_____

_____

c) trei propoziții principale aflate în relație de coordonare prin juxtapunere:

_____

_____

_____

3. Delimitează în propoziții frazele de mai jos, precizează felul propozițiilor și natura morfologică a termenului regent, după modelul:

Pv Pv

Iată[1]/că intră pe poarta ogrăzii doi străini.[2]/

1 = PPr (propoziție principală, regentă pentru...)

2 = Ps (propoziție secundară, subordonată; termen regent – interjecția predicativă *iată* din P1)

a) *Era foarte gospodăros și-i plăcea să se facă fiecare lucru cu rânduială.* (M. Sadoveanu)

_____

_____

b) *Îmi aduc aminte ce zarvă a fost, când, într-un rând, s-a zvonit că pe Domnu nostru are să-l mute într-o altă comună, peste Siret.* (Mihail Sadoveanu)

_____

_____

_____

_____

c) *Ghiță care nu știa nimic despre mărturisirile lui Marți, nu înțelegea unde bate comisarul cu întrebările lui, iară Pinteu și comisarul, văzând mărturisirile celor doi oameni luați la cercetare, își dădeau silința să se dumirească asupra lui.* (Ioan Slavici)

Scanned with OKEN Scanner

d) *Primise de veste că noul inspector se duce să supravegheze examenele la școlile unde i se părea că nu s-au făcut destule progrese în limba statului și astfel era sigur că are să vie și la Pripas.* (Liviu Rebreanu)

e) *Sărmanu-ngenuchează pe iarba ce strălucе,*
Își pleacă fruntea albă, smerit își face cruce
Și pentru totdeauna sărută ca pe moaște
Pământul ce tresare și care-l recunoaște. (Vasile Alecsandri)

4. Alcătuieşte o frază după următoarea schemă:

PP ↔ PPr
↑ unde
Ps
↑ care
Ps

5. Arată cum este realizată coordonarea în frazele:

a) *Și la focuri, oameni încercați și meșteri frigeau hartane de berbeci și de viței, ori pârpăleau clean și mreană din Moldova.* (Mihail Sadoveanu)

b) *Calul cel slab al răzășului, din coasta hanului, simțind tăcere în preajmă, nechează deodată subțire și rânji înspre noi ca un demon.* (Mihail Sadoveanu)

c) *Numaidecât în primăvară luă un țigan, îl puse să frământe imală și-și lipi casa.* (Ioan Slavici)

d) *De-atunci, IDR-ul nu mi-a mai ieșit niciodată mare, dar colegii mei mi-au zis, totuși, pâ-nă-ntr-a șaptea, tot Tebecistu'...* (Mircea Cărtărescu)

e) *Ignat se apropia de patruzeci de ani, era deci cu vreo șaptesprezece ani mai mare ca Ion...* (Camil Petrescu)

Scanned with OKEN Scanner

RELAȚIILE SINTACTICE ÎN PROPOZIȚIE ȘI ÎN FRAZĂ – 3

1. Se dă fraza:

Aici, lângă lablanicioara l-a ajuns vestea că Alexandru Șuțu a murit, că Tudor Vladimirescu zguduie Oltenia și că a împrăștiat pretutindeni o strigare în care era vorba despre felurite nedreptăți de țară. (Gala Galaction)

a) Subliniază cuvintele care pot fi predicate, indicând prin ce parte de vorbire se exprimă:

b) Încercuiește relatorii și delimitează fraza în propoziții, precizând felul acestora:

c) Stabilește felul predicatelor pentru fiecare propoziție:

d) Realizează schema relațiilor sintactice:

e) Indică funcțiile sintactice ale cuvintelor din ultima propoziție a frazei:

2. Se dă textul:

Să-ți mai scriu despre D. mi-ar fi greu, căci îți mărturisesc că el nu formează nici pe departe centrul preocupărilor de acum, iar efortul la care mă supui este asemenea aceluia care e impus unui convoi, obligat să se abată ca să ia un trecător izolat. (Camil Petrescu)

a) Subliniază cuvintele care pot fi predicate, indicând prin ce parte de vorbire se exprimă:

b) Încercuiește relatorii și delimitează fraza în propoziții, precizând felul acestora:

Scanned with OKEN Scanner

c) Stabileşte felul predicatelor pentru fiecare propoziţie:

d) Realizează schema relaţiilor sintactice:

e) Transcrie propoziţiile principale aflate în raport de coordonare. Numeşte tipul de relaţie stabilit.

f) Indică funcţiile sintactice şi valoarele morfologice ale cuvintelor.

de acum

asemenea aceluia

la care

unui convoi

g) Alcătuieşte patru fraze în care cuvintele *dar* şi *iar* să aibă şi valoare conjuncţională, şi altă valoare morfologică; precizeaz-o:

Moment ortografic

Corectează punctuaţia în următoarele enunţuri:

a) *I-am spus adevărul dar nu m-a crezut.*

b) *Maria a scris a învăţat şi-a respectat toate promisiunile.*

c) *Eu,însă, i-am dat cadoul deşi nu mi-a plăcut atitudinea lui.*

d) *Vii cu mine în parc, sau rămâi acasă.*

e) *Ori te poartă cum ţi-e vorba ori vorbeşte cum ţi-e portul.*

Scanned with OKEN Scanner

CUVINTELE ȘI CONSTRUCȚIILE INCIDENTE

1. Găsește construcțiile incidente, precizând ce reprezintă acestea (cuvinte, îmbinări de cuvinte, propoziții sau fraze). Explică punctuația folosită.

a) *Fiindcă nu era nimeni acasă – cine știe pe unde umbla mamă-sa – putu să se îndrepte către strada Teilor, loc din care trebuia, fără îndoială, să înceapă cercetarea.* (Ioana Pârvulescu)

b) — *Te pomenești, zise încet colegul Pavel, că toate lucrurile care au fost și or să fie sunt și acum, în prezent.* (Ioana Pârvulescu)

c) *Dacă nu-l găsiți, veniți înapoi la mine – mie îmi zice Epiharia – și ne-om mai gândi.* (Ioana Pîrvulescu)

d) *Mi-am încălzit mâinile la candelă, apoi am strâns pietrele și am făcut din ele o vatră în care am pus hârtia ruptă a pachetului – era de ziar – și căptușeala smulsă de pe geamantane.* (Ioana Pîrvulescu)

e) — *Da' voi ce căutați?*

— *Noi avem oră liberă și suntem la noi acasă...* [...] *Am să vă iau numărul și o să vă reclam lui Balaurul. (Balaurul era Ion Roman, directorul de la Mihai Viteazul)*

(Grigore Băjenaru)

2. Justifică folosirea virgulei în textele de mai jos:

a) — *Ați auzit, oameni buni, grăi deodată cu glas gros boierul, că domnia Tomșei s-a petrecut din lumea asta ș-a venit în scaunul țării Alexandru Vodă, pe care și noi l-am ajutat și l-am apărat...* (Mihail Sadoveanu)

b) — *Dă pace băietului, moșule, zise un humulești*ean de-ai noștri, *că-i feciorul lui Ștefan a Petrei, gospodar de la noi din sat, și ți-i găsi beleaua cu dânsul.* (Ion Creangă)

Scanned with OKEN Scanner

ANACOLUTUL

1. Identifică anacoluturile din textele de mai jos, corectându-le:

a) *PRISTANDA* (mâhnit): *Îmi pare rău! Tocmai coana Joiţica, tocmai dumneaei, care de!... să ne aşteptăm de la dumneaei la o protecţie...* (I.L. Caragiale)

b) *M-a pus să promit, ceea ce eu n-am acceptat acest lucru.*

c) *Moşneagul, când a văzut-o, i s-au umplut ochii de lacrimi şi inima de bucurie.* (Ion Creangă)

d) *Cine face un asemenea gest, nu-i pasă de oameni.*

e) *M-a surprins nu atât nota elevului, ci reacţia de nepăsare a acestuia.*

2. Subliniază anacoluturile din textele următoare:

a) *Eu, domnule prezident, vine dumnealui la mine, care venea întotdeauna seara ca amic, încă era şi dumneaei care mi-este amică, şi aţi chemat-o dumneavoastră martoră...* (I.L. Caragiale)

b) *Eu, cu gândul la datorie, ce-mi dă în gând ideea?* (I.L. Caragiale)

c) *...Că dacă nu am avut alţi copii, şi să-l văz nenorocit, care numa pe el îl am!* (I.L. Caragiale)

d) *Nu ştiu alţii cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul naşterii mele,* (...), *parcă-mi saltă şi acum inima de bucurie.* (Ion Creangă)

Moment ortografic

Corectează greşelile de construcţie din enunţurile:

a) *Îmi place de el, dar îmi place şi pe colegul lui.*

b) *În locul la şefi, m-a trimis pe mine.*

c) *Faptul că m-a invitat la ţară m-am bucurat.*

d) *Andrei, cum a ajuns acasă, i-a pus mama să mănânce.*

e) *Copilul care i-am dat cartea a plecat cu ea.*

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE

Varianta I

Se dă textul:

Ăsta e obiectivul – încheie el – şi nu e cazul să vă mai aduc aminte că la nevoie artileristul trebuie să lupte şi cu puşca, cu grenada şi cu arma albă, dacă nu-i vin întăriri şi bateria e atacată de forţe de infanterie.

(Marin Preda)

1. Indică predicatele, precizând felul acestora. **8 puncte**

2. Transcrie propoziţiile principale din frază. **8 puncte**

3. Rescrie propoziţiile subordonate aflate în relaţie de coordonare, precizând tipul de relaţie. **8 puncte**

4. Analizează sintactic şi morfologic fiecare cuvânt al ultimei subordonate. **8 puncte**

5. Găseşte construcţia incidentă, menţionând felul acesteia. **8 puncte**

6. Explică rolul virgulei în structura *trebuie să lupte şi cu puşca, cu grenada.* **8 puncte**

7. Dezvoltă prima propoziţie principală a textului, adăugând un atribut adjectival şi un complement de agent. **8 puncte**

8. Construieşte un dialog de patru-şase replici în care să existe cel puţin două construcţii incidente. Subliniază-le. **24 de puncte**

Se acordă 20 de puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 2

Se dă textul:

Paraschiv, Nilă şi Achim şi-au păstrat pentru ei impresia care le-a făcut-o povestirea tatălui lor, dar când au aflat că Bălosu a dat totuşi porumbul cu şaptezeci de lei nu s-au mai mulţumit să observe ca la început că tatăl lor n-a făcut mare brânză câştigând o mie de lei.

(Marin Preda)

1. Subliniază predicatele, precizând felul lor. **7 puncte**

2. Transcrie propoziţiile subordonate, indicând felul acestora. **10 puncte**

3. Reprezintă schematic relaţiile ce se stabilesc între propoziţiile frazei. **8 puncte**

4. Precizează funcţiile sintactice şi valoarile morfologice ale cuvintelor: **6 puncte**

pentru ei

povestirea

lor

5. Selectează, din text, trei elemente de relaţie diferite, indicând felul acestora. **6 puncte**

6. Identifică, în text, o greşeală de construcţie; reformulează corect enunţul. **8 puncte**

7. Motivează folosirea virgulei în textul dat. **5 puncte**

8. Scrie un text, de 8-10 rânduri, în care să foloseşti toate tipurile de relaţii sintactice studiate. **30 de puncte**

Se acordă 20 de puncte din oficiu.

2. LEXICUL (actualizare)

Se dă textul:

Toamna şi-a întins marama de aramă pe zăvoi;
Taie aerul, cu zboruri mici şi frânte, rândunele,
Frunze cad şi-n praf de aur, de la munte după ele
Pică şi treptat se umflă gârla turmelor de oi
Am lăsat pridvorul casei sub umbrarele de nuci;
Urmărim, urmând poteca, şipotul de apă vie;
Pasul nostru sperie sturzii hrăpăreţi, şi sus în vie,
Dulci se pârguiesc în soare strugurii de pe butuci.

(Ion Pillat, *La culesul viei*)

1. Transcrie din text patru cuvinte din vocabularul fundamental.

_____

2. Explică cum s-au format cuvintele: *umbrar, frânte, de pe.*

_____

_____

3. Formează familia lexicală a substantivului *munte.*

_____

_____

4. Alcătuieşte un enunţ în care cuvântul *toamna* îşi schimbă valoarea morfologică faţă de text.

_____

_____

5. Precizează sensul propriu sau figurat al cuvântului *munte* în text. Construieşte un enunţ cu celălalt sens.

_____

_____

6. Scrie câte un sinonim contextual pentru cuvintele din text:
poteca _____; *se pârguiesc* _____.

7. Indică în propoziţii trei antonime pentru cuvântul polisemantic *dulce.*

_____

_____

_____

8. Identifică în text o pereche de omonime.

_____

Scanned with OKEN Scanner

9. Arată în propoziţii sensurile diferite ale cuvântului *casă.*

10. Indică formele de plural ale omonimului parţial *pas.*

11. Subliniază paronimul corect utilizat în construcţiile:
Anual/ anuar mergem în concediu la mare.
Tânărul era un virtuos/ virtuoz al pianului.
A fost descoperit un nou zăcământ petrolifer/ petrolier.
Avea de la o vreme greutăţi familiare/ familiale.

12. Găseşte şi explică greşeala din enunţul:
Protagonistul principal a fost apreciat de public.

Îmi voi revedea din nou prietenii.

13. Scrie unităţile frazeologice corespunzătoare următoarelor cuvinte:
a fugi
veşnic
important
a exagera
amintire
a risipi
aproape

Moment ortografic

Încercuieşte litera **C**, dacă enunţul este corect şi **G**, dacă enunţul este greşit.
C/ G *Responsabilul i-a cerut mai multe raporturi în legătură cu afacerea lui.*
C/ G *Zahărul tos e format din cristale foarte mici.*
C/ G *Bandele de magnetofon nu se mai folosesc azi.*
C/ G *La geografie am învăţat despre curenţi de aer.*
C/ G *Arcele patului erau foarte tari.*

Scanned with OKEN Scanner

VOCABULARUL FUNDAMENTAL. MASA VOCABULARULUI

1. Scrie zece cuvinte din vocabularul fundamental (fond principal lexical); alcătuieşte propoziţii cu două dintre ele.

2. Grupează următoarcie cuvinte în funcţie de apartenenţa lor la vocabularul fundamental sau la masa vocabularului: *a merge, arină, apă, hudiţă, mână, ecuaţie, a interoga, măr, curechi, pat, suspect, pârcălab, floare, sufix, biştari, cocoş, căpşună, verde, computer, văr, primăvară.*

Vocabularul fundamental: _____

Masa vocabularului: _____

3. Încercuieşte varianta care conţine doar cuvinte din vocabularul fundamental. Găseşte intrusul în fiecare dintre celelalte variante şi precizează cărei categorii din masa vocabularului îi aparţine.

a) *masă, pisică, lapte, bujie, măr, pentru, a fi*;
b) *ceas, letopiseţ, gât, lalea, pâine, în, a avea*;
c) *asasin, ou, mână, caiet, a dormi, de, eu*;
d) *a bea, fiindcă, pat, porc, şi, albastru, bunic*;
e) *a spăla, barabule, casă, a citi, frumos, picior, luni*;
f) *desinenţă, a dormi, nepot, iarnă, raţă, nucă, duminică*;
g) *marfă!, scaun, a face, frunte, cireaşă, sau, frumuseţe.*

4. Subliniază arhaismele din textul de mai jos şi precizează tipul lor (fonetic, morfologic, lexical, semantic etc.)

În cetăţuie se aflau optsprezece plăieşi trimişi de ispravnicul de Neamţ pentru străjuire, în lipsa garnizoanei, cari era la Fălcii, pe lângă domnul Cantemir, unde tăbărâse armia turcească. (Costache Negruzzi, *Sobieski şi românii*)

Scanned with OKEN Scanner

5. Formează scurte propoziţii cu cinci termeni tehnici şi cinci termeni ştiinţifici.

6. Indică, pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos ce aparţin vocabularului fundamental, câte cinci expresii/ locuţiuni:

cap: _____

apă: _____

drum: _____

inimă: _____

a lua: _____

7. Precizează sensul următoarelor regionalisme şi zona din care provin: *deşte, sămădău, arină, harbuz, am declaratără, ciurdă.*

_____

_____

_____

8. Uneşte, printr-o linie, arhaismele din coloana stângă cu termenii neologici care le-au luat locul, aflaţi în coloana dreaptă:

propăşire	*testament*
ipochimen	*influenţă*
hatman	*curier*
înrâurire	*individ*
diată	*progres*
olac	*căpitan*
colonel	

Moment ortografic

Subliniază forma corectă a cuvintelor sau construcţiilor de mai jos:

a) *Copilul sorei/surorii/ surorei lui este foarte inteligent.*

b) *Chibritele/ chibriturile trebuie stinse înainte de a fi aruncate la coş.*

c) *Au perfecţionat mijloacele de explorare a/ ale aparatului cardio-vascular.*

d) *Înainte de a pleca i-a trimis maică-sii/ maică-sei o scrisoare emoţionantă.*

h) *Amândurora/ amândorura le-a plăcut cadoul de Crăciun.*

Scanned with OKEN Scanner

DINAMICA VOCABULARULUI

1. Vocabularul este partea cea mai dinamică a limbii. În timp, unele cuvinte şi-au modificat sensul. (Exemplu: *mişel* – în trecut = *sărman, nenorocit*; azi = *ticălos.*)

Cu ajutorul unui dicţionar, explică deplasările de sens ale următoarelor cuvinte: *prost, carte, mitocan, mândru.*

_____

_____

_____

_____

_____

2. În trecerea de la limba latină la limba română sau la împrumuturile vechi s-au remarcat modificări, precum: lărgirea de sens, restrângerea de sens, degradarea sau înnobilarea sensului. Alcătuieşte enunţuri cu sensul actual al cuvintelor de mai jos, precizând ce tip de modificare s-a realizat:

pasăre (lat. paser = vrabie) _____

_____

nutreţ (lat. nutricium = hrană, în general) _____

_____

cal (lat. caballus = mârţoagă) _____

_____

războinic (lb. slavă = ucigaş, tâlhar) _____

_____

arenă (lat. arena = nisip) _____

_____

3. Alege pentru fiecare enunţ din coloana **A** câte o explicaţie din coloana **B** pentru a demonstra deplasarea de sens. *Birou* (fr. postav aşternut pe masa de lucru):

A

a) *Pe birou stau îngrămădite cărţi, caiete, creioane.* _____
b) *În birou nu se afla nimeni în acel moment.* _____
c) *Tata a întârziat la birou.* _____
d) *Biroul Permanent al Camerei Deputaţilor a adoptat hotărârea.* _____

B

1. instituţia în care se află birourile;
2. masa de lucru;
3. cei care conduc şedinţa;
4. camera în care este situată masa de lucru.

4. Dinamica vocabularului se reflectă şi prin *metaforele antropomorfice* (Theodor Hristea) ce presupuneau transferarea numelor unor organe sau părţi ale corpului omenesc asupra obiectelor neînsufleţite sau transferarea unor nume de lucruri sau obiecte asupra unor organe sau părţi ale corpului omenesc. Exemplu: *piciorul mesei.*

Scanned with OKEN Scanner

Găseşte alte cinci exemple care să ilustreze acest procedeu.

_____

_____

_____

_____

_____

5. Scrie câte patru locuţiuni/ expresii care conţin în structura lor cuvinte (devenite ulterior arhaisme) precum: *rost, seamă, aminte.*

_____

_____

_____

_____

6. a) Precizează modul de formare a verbului *a înţărca.*

_____

b) Explică sensul verbului ţinând cont de modul de formare.

_____

_____

c) Indică trei expresii sau locuţiuni ce conţin acest verb, menţionând sinonimul potrivit.

_____

_____

_____

7. Scrie în dreptul fiecărui cuvânt din dubletele etimologice de mai jos care este împrumutat şi care este moştenit:

Exemplu: lat. *basilica* – *biserică* – moştenit
bazilică – împrumutat

- Lat. *veteranus* – *bătrân* _____
  veteran _____
- Lat. *directus* – *direct* _____
  drept _____
- Lat. *pavimentum* – *pământ* _____
  paviment _____

Moment ortografic

Încercuieşte forma literară actuală a cuvintelor:
diamante/ diamanturi
aripe/ aripi
boale/ boli
(eu) *contimuI*/ (eu) *contimu*
roate/ roţi
(noi)cântasem/ (noi) cântaserăm

Scanned with OKEN Scanner

MIJLOACE DE ÎMBOGĂȚIRE A VOCABULARULUI

1. Se dă textul:

Soarele bătea de către amiază de pe țancul Măgurii. Ridicând ochii și clipind, Vitoriei i se păru că brazii sunt mai negri decât de obicei. Dar asta era o părere, căci sub soare lumecau pâlcuri de nouri alburii. Vremea era călduță și vântul abia adia aducând în ogradă, ca pe niște fluturi târzii, cele din urmă frunze de salcie și mesteacăn. Se auziră pe drumușor tălănci cunoscute. Venea Mitrea argatul cu cârdișorul de oi și cu cele două vaci. Vitoria îl auzi răcnind și suduind încurcat așa cum îi era obiceiul, pe când vâra animalele în țarcurile lor pe poarta din fundul gospodăriei spre munte.

(Mihail Sadoveanu, *Baltagul*)

a) Extrage, din text, două derivate diminutivale. _____

b) Formează prin derivare:

- un substantiv colectiv de la *brad* _____
- un verb de la substantivul *nor* _____
- un derivat parasintetic de la substantivul *drum* _____
- un adjectiv de la substantivul *munte* _____

c) Identifică, în text, un cuvânt compus și un cuvânt obținut prin conversiune:

_____

2. Explică în ce fel s-au format cuvintele: *a dezlega, fustiță, inegal, stejăriș, oltean, olar, croitor, a îmbărbăta.*

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

3. Formează câte un derivat diminutival și un derivat augmentativ de la cuvintele:

lung _____

copil _____

gras _____

băiat _____

4. Reconstituie procesul derivativ care a avut loc în cazul următoarelor cuvinte derivate, după modelul:

butoiaș – format de la *butoi* + suf. diminutival *-aș*; *butoi* – *bute* + suf. augmentativ *-oi*

Scanned with OKEN Scanner

ardelenește _____

_____

ostășime _____

_____

dărnicie _____

_____

florăreasă _____

_____

sticlozitate

_____

5. Indică varianta corectă. Conține doar cuvinte compuse seria:
a) *deopotrivă, floarea-soarelui, Câmpulung, a înnoda, cuminte, oricine, de sub;*
b) *fiindcă, de pe, gura-leului, odată, dulce-acrișor, altcineva, Tarom;*
c) *atotștiutor, bunăstare, ca să, bătrânețe, fiecare, redactor-șef, douăsprezece.*

6. Subliniază cuvintele obținute prin conversiune, explicând modul lor de formare:
a) *În adâncul pădurii se auzeau țipete.* _____
b) *Oful lui era lipsa de concentrare.* _____
c) *Grădina înflorită atrăgea privirile tuturor.* _____
d) *I-a făcut și lui un bine.* _____
e) *Părinții mei sunt înțelegători.* _____
f) *Deasupra florii zbura un bondar.* _____

7. Indică ce parte de vorbire sunt cuvintele de mai jos și precizează procedeul de compunere prin care s-au format:
despre _____
laolaltă _____
a binevoi _____
unsprezece _____
zgârie-brânză _____
cineva _____

Moment ortografic

Rescrie forma corectă a cuvintelor derivate sau compuse de mai jos:
a) *El vorbește întruna/ într-una.* _____
b) *Înoda/ Înnoda mereu ața ca să nu uite.* _____
c) *Astăzi va avea loc operațiunea de deszăpezire/ dezăpezire.* _____
d) *Primul ministru/ Prim-ministrul a sosit.* _____
e) *Nicium/ nici un elev nu a reușit să ia zece.* _____
f) *Copilul avea un talent nemaipomenit/ ne mai pomenit.* _____
g) *Al o sutălea/ al o sutelea elev a fost admis.* _____
h) *El s-a înegrit/ înnegrit de supărare.* _____

Scanned with OKEN Scanner

FAMILIA LEXICALĂ

1. Se dă textul:

A fost odată ca niciodată etc.

A fost un împărat şi se numea împăratul Roşu. El era foarte mâhnit că în zilele lui, nişte zmei furaseră soarele şi luna de pe cer.

Trimise deci oameni prin toate ţările şi răvaşe prin oraşe, ca să dea în ştire tuturor că oricine se va găsi să scoată soarele şi luna de la zmei, acela va lua pe fie-sa de nevastă şi încă şi jumătate din împărăţia lui, iară cine va umbla şi nu va izbândi nimic, acela să ştie că i se va tăia capul.

(*** – *Greuceanu*)

a) Găseşte două cuvinte ce aparţin aceleiaşi familii lexicale.

_____

b) Precizează alte patru cuvinte din aceeaşi familie lexicală.

_____

_____

c) Indică rădăcina acestor cuvinte.

_____

2. Subliniază, din şirurile următoare, cuvintele care fac parte din aceeaşi familie lexicală, precizând care este rădăcina şi care este cuvântul de bază. Motivează excluderea celorlalţi termeni.

a) *luminat, luminare, luminozitate, luminiş, luminiţă, iluminare, a ilumina, luminism;*

_____

_____

b) *înălticel, înăltişor, a înălţa, înălţător, înăltuţ, înălţime, neînălţat.*

_____

_____

3. Alcătuieşte familiile lexicale ale termenilor de mai jos (minimum 6 termeni).

şcoală _____

_____

a face _____

_____

vorbă _____

_____

bun _____

_____

4. Încercuieşte seria în care există doar termeni din familia lexicală respectivă:

a) *frate – frăţesc, a înfrăţi, frăţior, fratern, frăţeşte, a fraterniza, neînfrăţit, înfrăţire;*

b) *mână – a mâna, mânuţă, a înmâna, manufactură, manuscris, mănuşă, mâner, mânuire;*

Scanned with OKEN Scanner

c) *dulce – dulceag, dulceață, a îndulci, îndulcire, dulcișor, neîndulcit, dulce-amărui, îndulcitor.*

5. Formează familia lexicală a substantivului *frunză*, cu următoarea componență:
a) două diminutive _____
b) un substantiv colectiv _____
c) un derivat parasintetic _____
d) două cuvinte obținute prin conversiune _____
e) un substantiv propriu _____
f) un verb format cu sufix _____

6. Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă ești sigur că afirmația e adevărată, încercuiește litera A. Dacă tu crezi că este falsă, încercuiește litera F.

a) A/F În familia lexicală intră toate cuvintele obținute prin derivare, compunere și conversiune de la același cuvânt de bază.

b) A/F Cuvântul *florilegiu* face parte din familia lexicală a cuvântului *floare.*

c) A/F Verbele *a reface, a preface, a desface* sunt formate prin derivare cu prefix.

d) A/F Cuvântul compus *gura-leului* intră atât în familia lexicală a substantivului *gură*, cât și a substantivului *leu.*

e) A/F Seria *omuleț, omușor, omăt, omenesc* conține doar termeni din familia cuvântului *om.*

7. Scrie șase termeni din familia lexicală a substantivului *aur*, indicând mijlocul de formare pentru fiecare termen.

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Moment ortografic

Corectează, prin rescriere, greșelile din enunțurile:
a) *Înpăratul a promis răsplată acelui voinic.*

_____
b) *Fii acestuia își încercară și ei norocul.*

_____
c) *A fost o dată ca nici odată.*

_____
d) *Bună-voința stăpânului său îl copleșea.*

_____
e) *Băiatul crescuse înmăltuț.*

_____

Scanned with OKEN Scanner

PREFIXOIDELE. SUFIXOIDELE

1. Indică prefixoidele din cuvintele scrise în tabel, arătând sensul lor.

Cuvânt	Prefixoid	Sens
acvacultură		
aerogară		
apicultură		
cacofonie		
caligrafie		
dactilografie		
etimologie		
pseudoartist		
onomatopee		
silvicultură		
tahicardie		
piroman		
izoterm		

2. Scrie câte trei cuvinte formate cu prefixoidele indicate mai jos, apoi alcătuiește enunțuri cu acestea.

auto – _____

_____

_____

_____

foto – _____

_____

_____

_____

hidro – _____

_____

_____

_____

orto – _____

_____

_____

_____

3. Indică sufixoidele din cuvintele scrise în tabel, arătând sensul lor.

Cuvânt	Sufixoid	Sens
nevralgie		
carbonifer		
anglofil		
afon		

Scanned with OKEN Scanner

organigramă		
polisemie		
fonotecă		
omnivor		
hidrocefal		
homeopat		
demiurg		
ortoped		

4. Scrie câte trei cuvinte formate cu sufixoidele indicate mai jos, apoi alcătuiește enunțuri cu acestea.

cid – _____

_____

_____

_____

crație – _____

_____

_____

_____

log – _____

_____

_____

_____

manie – _____

_____

_____

_____

onim – _____

_____

_____

_____

Moment ortografic

Explică ce este greșit în enunțurile:

Ionel Popescu își aniversează onomastica.

_____

Industria carboniferă e bine reprezentată la noi.

_____

El avea o durere nevralgică la dinți.

_____

Și-a cumpărat un video cu telecomandă la distanță.

_____

Scanned with OKEN Scanner

ÎMPRUMUTURILE. NEOLOGISMELE

1. Grupează cuvintele de mai jos în împrumuturi vechi şi împrumuturi noi: *boier, detaliu, drag, exil, medicament, a grăi, nădejde, muncă, abis, circumstanţă, răvaş, a porunci, avarie, şerbet, scump, etate, sanctiune, viclean, a se strădui, onest.*

Împrumuturi vechi: _____

_____

_____

Împrumuturi noi: _____

_____

_____

2. Precizează sursa împrumutului pentru fiecare dintre seriile de cuvinte:

a) *ciorbă, basma, telemea, musaca* _____

b) *veteran, colocviu, fabulă, arenă* _____

c) *fasung, matriţă, rucsac, laitmotiv* _____

d) *a boli, ceas, grijă, prieten* _____

e) *faleză, amic, fular, sentiment* _____

f) *tenor, scadenţă, campion, trio* _____

g) *idol, mitră, plicticos, a agonisi* _____

h) *fault, bridge, start, set* _____

3. Subliniază neologismele din următoarele texte:

a) *Nu este cu putinţă să-ţi alegi un domeniu oricât de îngust şi umbrit din istoria română fără să constaţi că Nicolae Iorga a trecut pe acolo şi a tratat tema în fundamentul ei.*

(George Călinescu)

b) *Prin urmare, un şir de cuvinte care nu cuprind alta decât noţiuni reci, abstracte, fără imaginaţiune sensibilă, fie ele oricât de bine rimate şi împărţite în silabe ritmice şi strofe, totuşi nu sunt şi nu pot fi poezie, ci rămân proză, o proză rimată.*

(Titu Maiorescu)

4. Scrie câte un sinonim neologic pentru fiecare dintre împrumuturile vechi:

glas _____ *nădejde* _____

a hănui _____ *noroc* _____

vrednic _____ *a dovedi* _____

ostenit _____ *duşman* _____

chipeş _____ *polcovnic* _____

5. Alcătuieşte enunţuri din care să reiasă sensul următoarelor neologisme:

adecvat _____

animat _____

alibi _____

circumstanţă _____

Scanned with OKEN Scanner

vindicativ _____

laconic _____

6. Selectează din lista de cuvinte de mai jos neologismele formate în interiorul limbii: *paşoptism, alarmă, neagresiune, demnitate, insecticid, iminent, micro-economie, apoetic, a întrevedea, nefavorabil, neutru, temerar.*

_____

_____

7. Scrie câte două cuvinte împrumutate recent pentru a denumi realităţi apărute în domeniile:

sport _____

ştiinţă şi tehnică _____

economie _____

artă _____

gastronomie _____

8. Asociază neologismelor subliniate în enunţurile din stânga paginii litera corespunzătoare definiţiilor indicate mai jos:

_____ a. *Iarna, copilul făcea frecvent <u>amigdalită</u>.*

_____ b. *<u>Digresiunile</u> au dus la apariţia operei literare „Pseudokynegeticos".*

_____ c. *El era <u>suspicios</u> în legătură cu rezultatul la examen.*

_____ d. *După <u>incident</u> oamenii s-au retras la casele lor.*

_____ e. *Şoferul <u>a demarat</u> calm.*

_____ f. *Acel individ şi-<u>a apropriat</u> terenul unui fost revoluţionar.*

A. Abatere de la subiectul tratat pentru a lămuri o chestiune secundară sau pentru ca expunerea să fie cât mai variată.

B. A-şi însuşi un lucru (străin).

C. Boală care constă în inflamarea amigdalelor.

D. Bănuitor, neîncrezător.

E. Întâmplare neaşteptată şi neplăcută care apare în desfăşurarea unei acţiuni.

F. A porni, a pune în mişcare un automobil.

Moment ortografic

Alege grafia corectă a următoarelor neologisme:

iceberg/ aisberg
camping/ camping
finiş/ finish
crenvurşti/crenvuşti/cremvuşti
game/ ghem
mersi/ merci
lider/leader
blue-jeams/ blugins.

Scanned with OKEN Scanner

EVITAREA GREȘELILOR ÎN UTILIZAREA NEOLOGISMELOR

1. Explică în ce constă greşeala în folosirea neologismelor subliniate:

a. *În meciul de aseară Ronaldo a dat un <u>recital</u> fotbalistic.*
b. *Zilele trecute <u>am vizionat</u> o expoziţie de pictură.*
c. *<u>Vizavi</u> de comportamentul lui avea multe semne de întrebare.*
d. *Fotbalistul <u>a recidivat</u>, înscriind un gol superb.*
e. *Zilnic <u>servim</u> masa în sufragerie.*
f. *Sportivul <u>a receptionat</u> un pumn în figură.*
g. *Sportivul are un <u>pedigri</u> deosebit, de aceea are rezultate deosebite.*
h. *Tinerii dovedeau o atitudine atât de <u>laconică</u> în relaţia cu părinţii.*

2. Scrie corect neologismele pronunţate astfel:

blömarin _____; *chici* _____; *dizel* _____;
dizain _____; *fer-plei* _____; *cau-boi* _____;
hobi _____; *intermeţo* _____; *pic-ap* _____;
menigiment _____; *living-rum* _____;

3. Arată prin rescriere care este forma corectă din următoarele perechi:

- *antedata – antidata* _____;
- *femenin – feminin* _____;
- *magazioner – magaziner* _____;
- *topogan – tobogan* _____;
- *state – state de plată* _____;
- *vilegiatură – viligiatură* _____;
- *tumoră – tumoare* _____;
- *excapadă – escapadă* _____;
- *dezinterie – dizenterie* _____;
- *divident – dividend* _____.

4. Alege forma corectă:

- *excadron/ escadron*
- *paliativ/ paleativ*
- *jurisconsult/ juristconsult*
- *delicvent/ delincvent*
- *escalada/ excalada*
- *propietar/ proprietar*
- *repercusiune/ repercursiune*
- *escroc/ excroc*
- *fascicol/ fascicul*
- *aspectuos/ aspectos*
- *conjunctură/ conjuctură*
- *identifica/ indentifica*

5. Subliniază verbul corect folosit în enunţurile:

a. *Emisiunea debutează/ începe cu un scurt interviu.*
b. *Copilul i-a cerut/ i-a solicitat mamei câteva bomboane.*
c. *Eroul trece/ traversează experienţe dramatice.*
d. *Directorul va întreprinde/ va lua măsuri pentru rezolvarea situaţiei.*

Scanned with OKEN Scanner

e. *Cunoaștem/ știm adevărul despre fapta lui.*
f. *M-a consultat/ m-a examinat medicul de familie.*
g. *Actorul va absenta/ va lipsi de pe afișul spectacolului.*
h. *Au fost trasate/ au fost puse jaloanele ce au devenit ulterior bază de discuție între critici.*

6. Găsește adjectivele neologice corespunzătoare definițiilor:
a) *care este expus pe scurt* _____
b) *care deranjează* _____
c) *care se scoală de dimineață* _____
d) *care se sparge ușor* _____
e) *care a pierdut apa* _____
f) *care a fost prescurtat* _____
g) *care se exprimă în cuvinte puține* _____

7. Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă ești sigur că afirmația e adevărată, încercuiește litera **A**. Dacă tu crezi că este falsă, încercuiește litera **F**.
A/F *Nota bene* înseamnă *notă bună.*
A/F Definiția cuvântului *inextricabil este de neînțeles, care nu se poate înțelege.*
A/F Forma corectă este *propiu, nu propriu.*
A/F Expresia corectă este *De gustibus et coloribus non es disputandum.*

8. Alege seria care conține numai forme corecte ale neologismelor:
a) *pepit, demisie, binoclu, promt, complect, repercusiune;*
b) *complet, pipit, dimisie, prompt, repercursiune, arcoladă;*
c) *complet, demisie, binoclu, acoladă, pantomimă, civilizat;*
d) *deseară, a diforma, extemporal, acoladă, prompt, fricție.*

Moment ortografic

Identifică greșeala în utilizarea neologismelor, rescriind corect enunțul:

- *Părinții au venit la școală fortuit, fiind chemați de dirigintă.*

_____

- *Părinții lui se inervează, când văd rezultatele la teste.*

_____

- *El a făcut antecameră, până a fost primit.*

_____

- *Communicatul de la președenție a fost prompt.*

_____

- *Pericolul era eminent odată cu irupția vulcanului.*

_____

- *Sprintul final i-a adus victoria.*

_____

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE – VOCABULAR

TESTUL I

I. Se dă textul:

Cât de frumoasă te-ai gătit,
Naturo, tu! Ca o virgină
Cu umblet drag, cu chip iubit!
Aș vrea să plâng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit! (George Coșbuc, *Vara*)

1. Rescrie, din text, un cuvânt din vocabularul fundamental și un cuvânt din masa vocabularului. **5 puncte**

_____

2. Identifică, în text, două împrumuturi vechi, precizând limba din care provin. **5 puncte**

_____

_____

3. Explică modul de formare a cuvintelor din text: *umblet, iubit.* **5 puncte**

_____

_____

_____

_____

4. Alcătuiește familia lexicală a adjectivului *frumos*. **10 puncte**

_____

_____

5. Formează câte un derivat parasintetic de la substantivul *chip* și adjectivul *drag*.

_____ **5 puncte**

6. Scrie sinonimele neologice pentru cuvintele: **5 puncte**

a vedea _____; *a plăsmui* _____.

7. Formează serii derivative de la cuvintele: *munte, a scrie, țară, moară.* **12 puncte**

_____

_____

_____

_____

8. Subliniază forma corectă a cuvintelor: **8 puncte**

clujan/ clujean; complet/ complect; îmnorat/ înorat; fiindcă/ fiincă; poliloghie/ polologhie; minge/ mingie; ederă/ iederă; sprint/ șprint.

Scanned with OKEN Scanner

9. Indică sufixoidele din cuvintele *genocid*, *carbonifer* şi prefixoidele din cuvintele *acvacultură*, *logoped*, arătând ce sens au. **5 puncte**

_____

_____

_____

10. Construieşte enunţuri în care să ai următoarele omofone: **8 puncte**

numai _____

nu mai _____

altădată _____

altă dată _____

niciodată _____

nici o dată _____

bineînţeles _____

bine înţeles _____

11. Ilustrează în propoziţii valorile morfologice ale cuvintelor: **18 puncte**

potrivit

a) adjectiv _____

b) adverb _____

c) prepoziţie _____

rece

a) adjectiv _____

b) adverb _____

rănit

a) adjectiv _____

b) substantiv _____

deasupra

a) adverb _____

b) prepoziţie _____

12. Explică ce e greşit în enunţul: **4 puncte**

Persoanele vizate pentru postul de primministru trebuiesc să îndeplinească un summum de calităţi.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNTUL ȘI CONTEXTUL

Citește cu atenție textul:

Moșneag senin, cu tâmpla ta curată
O cer pe veci nădejdii mele pază.
Din soarele copilăriei mele
Pe fruntea ta mai licărește-o rază.
În suflet simt cum negura se sfarmă
Și se-mpletește albă dimineața
Când ochiul tău în inima-mi coboară,
Topind încet cetatea ei de gheață,

Azi, ca un sfânt dintr-o icoană veche,
Blând îmi răsai cu fața ta blajină,
Cu zâmbet bun, cu ochi cuminți și limpezi,
Strălucitori de lacrimi și lumină.

Cu tine aduci atâtea nestemate
Din îngropatul vremilor tezaur,
Și amintirea-n țara ei mă poartă,
Cu un pas încet, în carul ei de aur...

Mă văd în pragul zilelor mai bune...
O casă – deal, cu streșine plecate,
Unde-ascultă de sfaturile tale
Atâta râs și-atâta sănătate.
În frunte, tu păreai un mag din basme
Când soarele, trecând peste fântână,
Blând pătrundea prin strașina de paie
Și lumina bucoavna ta bătrână.

(Octavian Goga, *Dascălul*)

**bucoavnă* – carte veche tipărită cu litere chirilice

1. Transcrie, din prima strofă, patru cuvinte/ grupuri de cuvinte cu sens figurat.

_____

_____

2. Alcătuiește propoziții în care cuvintele *frunte, uscat și ochi* au sens propriu și sens figurat.

_____

_____

_____

_____

_____

3. Explică sensul adjectivului-epitet *bun* în structurile *zâmbet bun* și *zile mai bune.*

_____

_____

4. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele din text:

curată _____; *nădejde* _____;
răsai _____; *licărește* _____.

5. Indică patru expresii sau locuțiuni ce au în componență substantivul *ochi.*

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

6. Precizează care este substantivul ce apare cu ambele sensuri (figurat şi propriu). Rescrie versurile în care apare._____

_____

7. Formulează patru propoziţii în care verbul *a răsări* are următoarele sensuri:

a apărea pe cer _____

a încolţi _____

a se naşte, a lua fiinţă _____

a creşte _____

8. Dă exemplu de cinci cuvinte monosemantice.

_____

_____

9. Construieşte propoziţii în care cuvintele de mai jos să aibă sensurile indicate:

picior

sens propriu de bază _____

sens propriu secundar _____

sens figurat _____

inimă

sens propriu de bază _____

sens propriu secundar _____

sens figurat _____

10. Precizează dacă sensul cuvintelor din enunţurile de mai jos este propriu sau figurat. Scrie câte un enunţ în care cuvântul să aibă celălalt sens.

Deoarece a plouat, râul este *tulbure*. _____

_____

A ieşit din examen *plouat*. _____

_____

Comandantul *i-a surâs* tânărului soldat. _____

_____

Moment ortografic

Identifică greşelile din enunţurile:

a) *Datorită neglijenţei părinţilor, copiii au avut de suferit.*

_____

b) Colegii de echipă îl alimentează cu mingi înalte pentru a marca.

_____

c) Mă dor foarte tare amigdalitele.

_____

d) *Copilul a avut de scris decât două exerciţii.*

_____

Scanned with OKEN Scanner

SINONIMELE

1. Indică câte un sinonim pentru cuvintele de mai jos:

obraznic _____ *vârstă* _____

ager _____ *a cere* _____

gras _____ *secol* _____

lift _____ *sărbătoresc* _____

eminent _____ *a oglindi* _____

2. Găseşte câte trei sinonime frazeologice pentru verbele:

a muri _____

_____

_____

a fugi _____

_____

3. Scrie trei sinonime pentru cuvintele indicate, apoi alcătuieşte enunţuri cu acestea:

veşnic _____

_____

_____

_____

falnic _____

_____

_____

_____

pământ _____

_____

_____

_____

4. Descoperă în cea de-a doua coloană sinonimele neologice ale cuvintelor din prima coloană ce aparţin fondului vechi al limbii:

îndemânatic	*contagios*
helşug	*a demola*
a închipui	*pasager*
oraş	*calamitate*
călător	*abil*
copilăresc	*abundenţă*
mlădios	*urbe*
a dărâma	*pueril*
molipsitor	*a imagina*
nenorocire	*flexibil*

Scanned with OKEN Scanner

5. Dă câte un sinonim lexical neologic sau din fondul vechi al limbii pentru următoarele unități frazeologice:

a da foc _____ *a-și ieși din fire* _____
a-și lua nasul la purtare _____ *a da de veste* _____
a tăia frunză la câini _____ *a lua parte* _____
într-o ureche _____ *(om) cu scaun la cap* _____
a ține isonul _____ *de-a pururi* _____
a se lăsa păgubaș _____ *lovitură de colț* _____
la o aruncătură de băț _____ *a pune în pericol* _____

6. Precizează sinonimul verbului predicativ *a fi* în fiecare dintre enunțurile:

a) *A fost odată un împărat ...* _____
b) *Incidentul a fost săptămâna trecută.* _____
c) *Cât e kilogramul de mere?* _____
d) *Astăzi sunt zece ani de la căsătoria noastră.* _____
e) *Ora de curs e de zece minute.* _____
f) *Am fost la Paris cu mașina.* _____
g) *Pe unde este la ora asta copilul nostru?* _____
h) *Ce e când se bate tâmpla dreaptă?* _____

7. Notează sinonimul potrivit pentru cuvântul polisemantic *moale*:

Prăjitura devine moale după o zi. _____
Domnul Georgescu părea un om moale. _____
Așternutul era dintr-un material moale. _____

8. Scrie câte un sinonim contextual pentru structurile subliniate. Numește figura de stil creată.

a) *Ele sar în <u>bulgări fluizi</u> peste prundul din răstoace.* _____
b) *Deodată o <u>suliță de foc</u> străpunge perdeaua de arbori.* _____
c) *În <u>cuibar rotind de ape</u> peste care luna zace.* _____
d) *Acea <u>grindin-oțelită</u> înspre Dunăre o mână.* _____

Moment ortografic

Notează **A**, dacă este adevărat enunțul și **F**, dacă este fals.

- *Sinonimul cuvântului **amănunțit** este „detailat”.* ☐
- *Cuvântul **salutar** înseamnă „care este salutat”.* ☐
- *Expresia **a băga de seamă** este sinonimă cu „a-și da seama”.* ☐
- *Sinonimul cuvântului **greșeală** este „eroare”.* ☐
- *A beneficiat de un tratament **vindicativ**.* ☐

Scanned with OKEN Scanner

ANTONIMELE

1. Grupează în perechi de antonime următoarele cuvinte: *departe, generos, bine, progres, senior, a tăcea, progres, vrednic, a vorbi, ieri, junior, lung, regres, zgârcit, aproape, rău, leneș, azi, scurt.*

_____

_____

_____

2. Formează cu ajutorul prefixelor antonime de la cuvintele: *dependent, răbdător, umflat, interes, real, normal, a coase, organic, favorabil, cunoscut, cult, a face, a învăța, logic, par.*

_____

_____

_____

_____

_____

3. Găsește în coloana **B** de mai jos antonimele cuvintelor din coloana **A**:

A	**B**
a accelera	*altruist*
egoist	*opac*
lumină	*indulgent*
sever	*a încetini*
transparent	*a se întrista*
a se veseli	*întuneric*

4. Precizează antonimele cuvintelor polisemantice subliniate în enunțurile de mai jos:

a) *Bunicul meu a fost un om <u>drept</u>.* _____

b) *Și-a ridicat brațul <u>drept</u> pentru a opri meciul.* _____

c) *Drumul <u>drept</u> era cel mai sigur.* _____

a) *Întotdeauna mi-a fost <u>urât</u> acest om.* _____

b) *Era un om <u>urât</u>, dar foarte inteligent.* _____

a) *Acesta era un om <u>deștept</u>.* _____

b) *El era <u>deștept</u> de la ora 5.* _____

5. Formează antonime cu ajutorul afixoidelor:

hiper-/ hipo- _____

micro-/ macro- _____

mono-/ poli- _____

Scanned with OKEN Scanner

ante-/ post- _____

-fil/ -fob _____

6. Rescrie antonimele din următoarele texte:

a) *Ar fi fost cuminte să se abată în dreapta ori în stânga şi să se ascundă în pădurea care stăpânea pretutindeni, deopotrivă de întunecos.* (Gala Galaction)

_____

b) *Oamenii mari s-au născut adeseori în case mici.* (Nicolae Iorga)

_____

c) *M-am născut ca să iubesc, nu ca să urăsc.* (Sofocle)

_____

d) *Nu am putut să trăim frumos, să învăţăm să murim frumos.* (Constantin Noica)

_____

e) *Din sânul veciniculuí ieri*
Trăieşte azi ce moare
Un soare de s-ar stinge-n cer
S-aprinde iarăşi soare. (Mihai Eminescu)

_____

7. Identifică relaţia de antonimie din versurile de mai jos. Explică semnificaţia acestor structuri:

a) *Şade Toma Alimoş/ Nalt la stat/Mare la sfat/ Şi viteaz cum n-a mai stat.*

b) *D-alelei fecior de lele/ Şi viteaz ca o muiere.* (Toma Alimoş)

_____

_____

8. Indică antonimele neologice pentru următoarele cuvinte:

trecător _____ *neîndemânatic* _____

a linişti _____ *a dezobişnui* _____

adânc _____ *a ponegri* _____

vinovat _____ *nemulţumire* _____

şubred _____ *necunoscut* _____

Moment ortografic

Încercuieşte forma corectă:

- *Pentru exerciţiul neînceput/ neânceput nu a primit punctaj.*
- *După vârsta de un an va fi dezvăţat/ desvăţat de biberon.*
- *Ei au fost trataţi inegal/ inegal de către profesor.*
- *Acest gest a fost ne mai văzut/ nemaivăzut.*
- *Numărul de copii ce participau la întâlnire era inpar/ impar.*

Scanned with OKEN Scanner

OMONIMELE

1. Alcătuiește scurte enunțuri din care să reiasă sensul următoarelor omonime: *război, presă, vază, cod, lob, cursă, cală, bol, bar, capital.*

2. Completează spațiile punctate cu omonimele lexico-gramaticale de mai jos: *pară, pui, poartă, toc, mine, noi.*

a) *Am cules o* _____ *coaptă. El vrea să* _____ *interesant.*
b) *Flăcăul a mâncat un* _____ *întreg.* _____ *timbrele pe plic?*
c) *La* _____ *se aflau părinții săi. Zamfira* _____ *o rochie albă.*
d) *A scris scrisoarea cu un* _____ *vechi. Eu* _____ *varză pentru salată.*
e) *Pe* _____ *mă caută prietenii. În* _____ *s-a oprit activitatea.*
f) *Avea pantaloni* _____. _____ *participăm la întrunire.*

3. Indică formele de plural ale următoarelor omonime parțiale, construind enunțuri cu acestea:

corn _____

segment _____

raport _____

ochi _____

gol _____

curent _____

sol _____

Scanned with OKEN Scanner

4. Formează scurte propoziții cu omografele: *pară, foi, companie, lumina, mână, barem.*

5. Identifică în textele de mai jos câte trei cuvinte ce pot fi omonime și alcătuiește enunțuri pentru a ilustra sensul lor:

a) *Mi se păru că vine asupră-mi și inima începu a-mi bate cu putere. După un ocol, ca într-un vâjâit de vânt, se năpusti aproape de noi și-mi apăru mare și fioroasă lângă mine; pușca lui moș Sava trăsni scurt și grozav.* (Mihail Sadoveanu)

b) *Străin la vorbă și la port*
Lucești fără de viață,
Căci eu sunt vie, tu ești mort,
Și ochiul tău mă-ngheață. (Mihai Eminescu)

6. Indică sensurile următoarelor omonime:

a absolvi

capital

bască

a contracta

elan

Moment ortografic

Subliniază forma corectă a omonimelor parțiale:

- *Eu acord/ acordez chitara.*
- *Copilul ordonă/ ordonează cărțile în bibliotecă.*
- *Se toarnă/ se turnează un nou episod din serialul meu preferat.*
- *Manifest/ manifestez interes pentru orice este nou.*
- *Gesturile lui reflectă/ reflectează cei șapte ani de acasă.*

Scanned with OKEN Scanner

CUVINTELE POLISEMANTICE

1. Construiește propoziții în care cuvintele polisemantice *a (se) petrece, mare, masă* apar cu cel puțin trei sensuri diferite; precizează-le.

2. Găsește câte un sinonim pentru fiecare sens al cuvintelor polisemantice *a (se) închina, dulce, cap*, apărut în enunțurile de mai jos:

Bătrânul Dan ***se închină****, sărutând pământul strămoșesc.* _____

Vodă ***a închinat*** *țara sultanului în schimbul tronului.* _____

Nașul ***a închinat*** *în cinstea sărbătoritului.* _____

Văzând isprava nepotului, bunicul ***s-a închinat.*** _____

A mâncat o piersică ***dulce*** *și zemoasă.* _____

Adeseori îi spunea vorbe ***dulci.*** _____

Somnul de dimineață este ***dulce.*** _____

A urcat o pantă ***dulce*** *pentru a ajunge la schit.* _____

În urma loviturii la ***cap*** *a rămas cu un cucui.* _____

Ilie Moromete era ***capul*** *familiei.* _____

În ***capul*** *listei era elevul cu media 10.* _____

A ajuns la ***capul*** *pistei de alergare.* _____

3. Alcătuiește contexte în care să ilustrezi sensurile diferite ale verbelor *a se supune, a socoti, a călca, a vinde.*

Scanned with OKEN Scanner

4. Alege pentru fiecare enunț din coloana **A** explicația potrivită din coloana **B** pentru a explica polisemantismul substantivului *dor.*

A	**B**
Mi-e dor de părinți.	*durere fizică*
Cine n-are dor pe lume/ Vină să ia de la mine...	*dorință puternică, nostalgie*
Bătrânul avea un dor de dinți insuportabil.	*năzuință, aspirație*
Dorul de țară îl măcina.	*suferință pricinuită de dragoste*
Dorul lui era să ajungă om de vază.	*alean*

5. Indică patru sensuri ale cuvântului polisemantic *baie,* apoi precizează sensul omonimului său:

polisemie	omonimie
a) _____	
b) _____	_____
c) _____	
d) _____	

6. Se dă textul:

Rămânem în tăcere pe banca de stejar;
Cu palmele uscate, fierbinți, ea îmi mângâie
Obrazul ars de soare și părul plin de praf,
Plin de poemul auriu din grâie. (Nicolae Labiş)

a) Indică sensul din text al cuvintelor *uscat și ars.*

_____

b) Arată în propoziții alte trei sensuri ale acestor cuvinte.

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Moment ortografic

Identifică greșelile de exprimare din scrierile lui Caragiale:

- *Apoi nu mai era de suferit așa trai. N-o mai maltrata, domnule, măcar c-o vorbă bună.* _____
- *Bărbatu-meu suferă grozav de gelozie și e în stare a fi capabil să te omoare.* _____
- *Sunt compromentată... Mi-ai omorât viitorul, d-le Nae...* _____
- *Îmi pare rău că ne-am răcit împreună...* _____

Scanned with OKEN Scanner

PARONIMELE

1. Construieşte propoziţii din care să reiasă sensul următoarelor paronime:

instumental/ instrumentar _____

_____

digresiune/ diversiune _____

_____

carbonier/ carbonifer _____

_____

confuzie/ contuzie _____

_____

libret/ livret _____

_____

calitate/ caritate _____

_____

a insera/ a însera _____

_____

accidental/ accidentat _____

_____

2. Indică paronimele cuvintelor de mai jos şi alcătuieşte enunţuri cu ambele forme.

prescris _____

_____

_____

destins _____

_____

_____

culinar _____

_____

_____

scară _____

_____

_____

erupţie _____

_____

_____

3. Subliniază varianta corectă în cazurile de paronimie de mai jos:

a) *Am depistat mai multe **lacune/ lagune** la acel elev.*

b) *Îşi făcea **iluzii/ aluzii** în legătură cu venirea lui.*

c) *Casa bunicilor reprezenta o locuinţă **temporară/ temporală**.*

d) *Am remarcat câteva **erori/ orori** în executarea compoziţiei.*

e) *Medicamentul se află în ambalajul lui **original/ originar**.*

f) *Primirea făcută a fost destul de **glaciară/ glacială**.*

Scanned with OKEN Scanner

4. Găsește confuziile paronimice din enunțurile date, rescriind corect propozițiile:
Rochia din atlas verde a fost admirată de toți.

Mulți călătoresc pe spetele statului.

Părinții l-au gerat pe băiat pentru a lua credit.

Președintele țării a fost investit după alegeri.

El preferă să bea apă chioară.

5. Subliniază confuziile paronimice ce constituie mijloace de realizare a comicului în operele lui Caragiale, explicându-le pe scurt:

a) *Ei! geantă latină, domnule, n-ai ce zice. De ce-a băgat el în răcori pe toți împărații și pe papa de la Roma.*

b) *Mă-ntorc acasă, chem slujnica, îi trag două perechi de palme ca la poliție și pe urmă o supun la intrigatoriu.*

c) *Nimeni nu trebuie a mânca de la datoriile ce ne impun solemnaminte pactul nostru fundamentale.*

d) *Aș! Aia a fost cerneală violentă, am cunoscut-o după miros; m-a stropit și-n gură; îi cunosc gustul...*

6. Arată în propoziții sensul următoarelor paronime: *expresie/ impresie, eclipsă/ elipsă, oroare/ eroare, a eluda/ a elida, fracțiune/ facțiune, depoziție/ dispoziție, înveterat/ învederat.*

Moment ortografic

Subliniază varianta lexicală corectă:

- *Luna aceasta am rămas pe jantă/ am rămas pe geantă.*
- *Renumerația/ remunerația era mică pentru munca depusă.*
- *I-am spus să facă o lăcrămație/ reclamație la Prefectură.*
- *Perceptele/ preceptele metodice nu sunt suficiente*
- *El a fost tras pe sfoară/ pe sfară de cel mai bun prieten.*

Scanned with OKEN Scanner

PLEONASMUL

1. Subliniază pleonasmele din enunțurile:

- *Mijloacele mass-media au deformat adevărul în legătură cu accidentul.*
- *Ortografia corectă a fost notată cu zece puncte.*
- *În fiecare zi avea niște dureri nevralgice insuportabile.*
- *Jandarmii vor asigura securitatea participanților.*
- *Îmi place marea, dar prefer mai bine muntele.*
- *Am mers până unde se bifurca drumul în două.*

2. Corectează, prin rescriere, pleonasmele:

a) *A băut vin îmbuteliat în sticlă.* _____

b) *Retrospectiva trecutului îmi provoacă nostalgie.*

_____

c) *Producția a scăzut cu un procent de 10%.* _____

d) *Mama avea o îngrozitoare migrenă la cap.* _____

e) *L-am revăzut din nou pe George.* _____

f) *Directorul a rostit o scurtă alocuțiune cu ocazia încheierii anului școlar.*

_____

3. Explică succint de ce sunt pleonastice următoarele construcții și combinații lexicale:

averse de ploaie _____

a conviețui laolaltă _____

cel mai optim _____

hartă a mapamondului _____

etnogeneza poporului _____

a comemora memoria _____

4. Identifică greșelile lexicale din următoarele enunțuri; rescrie-le, eliminând greșelile:

a) *Și-a făcut singur autoportretul.*

_____

b) *Din cauza hemoragiei de sânge a ajuns la spital.* _____

_____

c) *A câștigat concursul datorită caligrafiei frumoase.* _____

_____

d) *Rezumați pe scurt textul dat.* _____

_____

e) *Nu-mi place cromatica acestor culori.* _____

_____

f) *Meșterul a asamblat împreună piesele pentru a realiza un radio.* _____

_____

Scanned with OKEN Scanner

g) *Contraargumentele lui împotriva teoriei propuse erau lipsite de coerență.*

h) *Eminescu este cel mai remarcabil poet al românilor.*

i) *Sunt un june tânăr și nefericit...* (I.L. Caragiale)

5. Subliniază pleonasmele din enunțurile de mai jos, precizând felul lor, apoi rescrie corect enunțurile:

Și-a legat șireturile sale.

Avansați înainte, că blocați trecerea!

Plecarea jucătorului era o altă alternativă la situația actuală.

Melodia Andrei s-a dovedit un hit de mare succes.

A făcut un referat despre biografia vieții marelui scriitor Lucian Blaga.

Deoarece e vară, românii preferă să bea un șpriț de vin pentru a se răcori.

Serialul a fost împărțit în două părți.

Chiar eu însumi am rezolvat exercițiul.

S-a legiferat legea caselor naționalizate.

Peste ani scriitorul va reveni iar în orașul natal.

Toți membrii echipei și-au adus aportul la realizarea proiectului.

Bătrâna a murit din cauza unei demențe senile de bătrânețe.

Creangă era apreciat la Junimea pentru anecdotele glumețe pe care le spunea.

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE – VOCABULAR

TEST

Sara pe deal bucinmul sumă cu jale
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;
Sub un salcâm, dragă, m-aştepţi tu pe mine.

Luna pe cer trece aşa sfântă şi clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,
Stelele nasc umezi pe bolta senină
Pieptul de dor, fruntea de gânduri ţi-e plină.

Nourii curg, raze-a lor şiruri despică,
Streşine vechi casele-n lună ridică,
Scârţâie-n vânt cumpăna de la fântână,
Valea-i în fum, fluiere murmură-n stână.

Şi osteniţi oameni cu coasa-n spinare
Vin de la câmp; toaca răsună mai tare,
Clopotul vechi împle cu glasul lui sara,
Sufletul meu arde-n iubire ca para.

Ah! în curând satul în vale-amuţeşte;
Ah! în curând pasu-mi spre tine grăbeşte;
Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întreagă,
Ore întregi spune-ţi-voi cât îmi eşti de dragă.

Ne-om răzima capetele unul de altul
Şi surâzând vom adormi sub înaltul,
Vechiul salcâm. Astfel de noapte bogată
Cine pe ea n-ar da viaţa lui toată?

(Mihai Eminescu, *Sara pe deal*)

1. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele din text: **8 puncte**

nasc _____ *jale* _____
vechiul (salcâm) _____ *murmură* _____

2. Găseşte antonime potrivite pentru cuvintele: **8 puncte**

clară _____ *tare* _____
vechi (clopotul) _____ *bogată* _____

3. Transcrie două cuvinte ce pot avea omonime, exemplificând. **8 puncte**

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

4. Alcătuiește propoziții cu formele de plural ale omonimului parțial *piept.* **8 puncte**

5. Extrage, din text, două cuvinte/ grupuri de cuvinte cu sens figurat. **8 puncte**

6. Evidențiază, în enunțuri, sensul propriu și figurat al cuvântului *rază.* **8 puncte**

7. Scrie cinci expresii și locuțiuni ce au în componență substantivul *suflet.* **10 puncte**

8. Precizează sinonimele neologice pentru cuvintele: *noroc, jertfă, a trimite, beț̦iv.*
8 puncte

9. Construiește trei propoziții din care să reiasă polisemantismul cuvântului *cumpănă.*
6 puncte

10. Ilustrează, în propoziții, sensul paronimelor: **10 puncte**

maestru/ maistru

floral/ florar

a evoca/ a invoca

cauzal/ cazual

focal/ focar

11. Subliniază pleonasmele din enunțurile de mai jos, rescriindu-le corect: **8 puncte**
Și-a dedicat viața scrierii autobiografiei propriei vieți.

El rezumă pe scurt textul dat.
Rănitul cu numeroase politraumatisme a fost adus la București.

Încă nu s-a ajuns la o concluzie finală.

Se acordă 10 puncte din oficiu.
Total 100 de puncte.

Scanned with OKEN Scanner

B. NOȚIUNI DE FONETICĂ

Actualizare – I

Se dă textul:

Au vuit prelung ca vântul păsările migratoare
Peste casa părintească, unde ieri m-am regăsit
Singur cu lumina, care galbenă venea din soare
În odaia de-altădata, să-mi ureze bun sosit.

Toamnă, iată-ne-mpreună, gospodină ce porți cheia,
Ruginită ca o frunză, a trecutului meu mort.
Toamnă, iată-ne alături, noi cu visul, pe aleea
Nucilor ce ancorează pentru iarnă-n al tău port.

(Ion Pillat, *Toamna*)

1. Precizează din ce sunete este format cuvântul *migratoare.*

_____

2. Transcrie, din prima strofă, cinci cuvinte ce conțin diftongi.

_____

3. Indică hiatul din cuvintele: *vuit, odaia, alee.* _____

4. Precizează numărul de litere și de sunete din care sunt alcătuite cuvintele: *cheia* _____; *ruginită* _____.

5. Explică, din punct de vedere fonetic, rolul cratimei în structura *de-altădată.*

_____

_____

6. Desparte în silabe cuvintele:

prelung _____ *părintească* _____
alături _____ *ancorează* _____

7. Extrage, din textul de mai jos, cuvintele ce conțin diftongi și triftongi:

Din seceratul grâului și din ridicarea snopilor se scuturaseră pe mirişte o groază de boabe cu care se hrăneau și măcar că nu era vreo apă prin apropiere, nu sufereau de sete, că beau dimineața picături de rouă de pe firele de iarbă.

(Ion Al. Brătescu-Voinești)

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

8. Desparte în silabe cuvintele:

afluent	_____	*agrafă*	_____
patrulă	_____	*astmatic*	_____
punctual	_____	*fiică*	_____
dezaproba	_____	*neproductiv*	_____
înființat	_____	*atlet*	_____
copiii	_____	*jertfă*	_____
altceva	_____	*subiect*	_____

9. Rescrie, din şirul dat, cuvintele ce conţin diftongi: *caisă, noapte, iar, eu, maidan, gheată, picioare, oştean, fiinţă, soare, ceasornic.*

_____

_____

10. Încercuieşte diftongii din cuvintele date, precizând care sunt ascendenţi şi care descendenţi: *toamnă, setea, tău, spuie, abia, mai, iarnă, crai, moşneag, leu, dintâi, coloane.*

diftongi ascendenţi _____

diftongi descendenţi _____

11. Scrie câte două exemple ce conţin următorii triftongi: *eau, ioa, oai, iau.*

_____

_____

12. Urmărind relaţia dintre sunete şi litere alege varianta corectă în formulările următoare:

a) În cuvintele *unchi, unghi* apar:
   a. cinci litere şi cinci sunete; b. cinci litere şi trei sunete;
   c. cinci litere şi patru sunete;

b) În cuvintele *ceas, geam* apar:
   a. patru litere şi patru sunete; b. patru litere şi trei sunete;

c) În cuvintele *cireşe, ginere* apar:
   a. şase litere şi cinci sunete; b. şase litere şi şase sunete;

d) În cuvântul *exemplu* există:
   a. şapte litere şi şapte sunete; b. şapte litere şi opt sunete;
   c. şapte litere şi şase sunete.

13. Selectează din textul suport de la început câte două cuvinte care sunt:

monosilabice _____

bisilabice _____

trisilabice _____

plurisilabice _____

Scanned with OKEN Scanner

Actualizare – 2

1. Desparte în silabe următoarele cuvinte şi explică ce reguli ai aplicat:

aerian _____
reguli _____
despre _____
reguli _____
zoologie _____
reguli _____
aspectuos _____
reguli _____
excursie _____
reguli _____
portdrapel _____
reguli _____
sculptor _____
reguli _____
vârstnic _____
reguli _____

2. Marchează accentul corect pentru următoarele cuvinte: *duminică, aripă, splendid, firav, gingaș, anost, neutru, mafie, maritim, suburbie, intoxică, ostrov, intim, ianuarie.*

3. Stabilește, pentru următoarele forme, perechile de omografe. Alcătuiește câte un enunț pentru fiecare cuvânt, indicând accentuarea diferită: *director, haină, veselă, mozaic, dincolo, ochi, casă, bară.*

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

4. Scrie numărul de litere şi de sunete din cuvintele:

gheară	☐ L; ☐ S	*german*	☐ L; ☐ S	*gen*	☐ L; ☐ S
ghinion	☐ L; ☐ S	*expresiv*	☐ L; ☐ S	*circ*	☐ L; ☐ S
ciută	☐ L; ☐ S	*geamgiu*	☐ L; ☐ S	*bâlci*	☐ L; ☐ S
girafă	☐ L; ☐ S	*ciot*	☐ L; ☐ S	*chior*	☐ L; ☐ S
eram	☐ L; ☐ S	*ciudat*	☐ L; ☐ S	*excursie*	☐ L; ☐ S

Scanned with OKEN Scanner

5. Încercuieşte seria de cuvinte corect despărţite:
a) *în-spre, di-a-frag-mă, ab-rupt, cin-ste, a-cru;*
b) *ins-pre, di-a-frag-mă, a-brupt, cins-te, ac-ru;*
c) *în-spre, di-a-frag-mă, a-brupt, cin-ste, a-cru.*

6. Alcătuieşte enunţuri cu următoarele perechi de omofone:

înscris – în scris

vreodată – vreo dată

deoparte – de o parte

cumva – cum va

decât – de cât

7. Explică rolul cratimelor din următoarele versuri, din punct de vedere fonetic:
Împăraţi pe care lumea nu putea să-i mai încapă
Au venit şi-n ţara noastră de-au cerut pământ şi apă. (Mihai Eminescu)

Moment ortografic

Notează **A**, dacă este adevărată afirmaţia şi **F**, dacă este falsă.
a) Se scriu cu *e* la iniţială şi se pronunţă *ie* cuvintele: ***el, eşti, ei, era.*** ☐
b) Se scrie şi se pronunţă: ***elev, elegant***, dar ***iepure, ienupăr, ierbar.*** ☐
c) Se scrie şi se pronunţă: ***afectos, find, estenuat, ideie.*** ☐
d) Sunt corecte formele: ***abţibild, mingie, tobogan, servici.*** ☐
e) Sunt acceptate ambele variante de despărţire în silabe: ☐
de-o-da-tăl deo-da-tă. ☐
f) Cratima este semn de punctuaţie. ☐

Scanned with OKEN Scanner

VALORILE STILISTICE ALE NIVELULUI FONETIC ÎNTR-UN TEXT LITERAR

1. Identifică aliteraţiile din textele de mai jos, arătând ce sugerează acestea:

a) *Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,*
Şi ca nouri de aramă şi ca ropotul de grindeni,
Orizonu-ntunecându-l, vin săgeţi de pretutindeni
Vâjâind ca vijelia şi ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul şi de tropot şi de strigăt de bătaie.
(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

b) *Sălbatecul Vodă e-n zale şi-n fier*
Şi zalele-i zuruie crunte. (George Coşbuc, *Paşa Hassan*)

c) *Voinicii cai spumau în salt;*
Şi-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vântul viu vuia,
Vrun prinţ mai tânăr când trecea
C-un braţ în şold şi pe prăsea
Cu celălalt. (George Coşbuc, *Nunta Zamfirei*)

2. Arătă ce cuvinte din versurile date îţi sugerează sonorităţi şi precizează ce rol au în crearea portretului celor două personaje:

a) *Măicuţă bătrână*
Cu brâul de lână,
Din ochi lăcrimând
Pe câmpi alergând,
Pe toţi întrebând
Şi la toţi zicând:

b) *Feţişoara lui,*
Spuma laptelui;
Mustăcioara lui,

Scanned with OKEN Scanner

Spicul grâului;
Perişorul lui,
Pana corbului;
Ochişorii lui
Mura câmpului! (*Miorița*)

3. Identifică aliteraţiile şi asonanţele din versurile date, precizând efectele lor:

a) *Lângă lacul care-n tremur somnoros şi lin se bate*
Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prea luminate.
(Mihai Eminescu, *Călin (file din poveste)*)

b) *Cu pene albe, pene negre*
O pasăre cu glas amar
Străbate parcul secular...
Cu pene albe, pene negre. (George Bacovia, *Decor*)

c) *Pe decindea Dunării, la vale,*
Printre triste mirişti cu ciulini,
Trece-n baltă, legănat agale,
Un cherван cu coviltir de rogojini. (Vasile Voiculescu, *Pe decindea Dunării*)

d) *Mereu rătăcitoare, substratul lor închide*
Tot darul unui soare roşiatec şi avar
Apoi, de-a lungul nopţii, tot aurul stelar
Şi toată înflorirea reflexelor fluide. (Ion Barbu, *Banchizele*)

Scanned with OKEN Scanner

4. SINTAXA PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI

PREDICATUL. PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ

PREDICATUL VERBAL (Pv)

1. Subliniază cu o linie predicatele verbale din textele următoare; precizează partea de vorbire prin care sunt exprimate; delimitează propozițiile:

a) *Iată câteva aduceri-aminte din tinerețe, în care vei găsi multe din viața unora din oamenii generațiunii noastre cu cari în tinerețe te-ai găsit în contact.* (Ion Ghica)

_____

_____

b) *Acolo unde-i cer senin/ Și ca seninul cer zâmbesc/ Femei ce poartă l-al lor sân/ Copii ce pentru luptă cresc,/ Acolo este țara mea/ Și neamul meu cel românesc,/ Acolo eu să mor aș vrea,/ Acolo vreau eu să trăiesc!* (Ioan Nenițescu)

_____

_____

_____

c) *La urmă, Agripina știa că mai erau pe acasă și alte gospodine, care trebuie să fi fugit, cum fugise și ea, prin pădure, și turcii negreșit că se luaseră după ele!* (Gala Galaction)

_____

_____

_____

2. Stabilește funcțiile sintactice ale verbelor la moduri nepredicative, nepersonale din exemplele următoare; precizează modul fiecăruia:

a) *A nu se rupe florile!* _____

b) *De rezolvat această cerere!* _____

c) *Ocupat!* _____

3. Construiește trei enunțuri în care să folosești verbul *a fi* cu valoare predicativă (personal/ impersonal) și trei enunțuri în care acesta să aibă valoare de auxiliar (la moduri diferite).

_____

_____

_____

_____

_____

_____

4. Găsește câte două locuțiuni/ expresii verbale în care să se afle și verbele:

a lua: _____

a găsi: _____

a da: _____

Scanned with OKEN Scanner

5. Completează textul următor cu formele adecvate ale predicatelor, utilizând verbele din paranteză la modul indicativ, timpul perfect simplu, persoana I, numărul singular:

(a cutreiera)_____ *oraşul. Nu mă* (a interesa)_____ *nici de numele străzilor, nici de al marilor bulevarde. Nu* (a intra) _____ *în magazine (...). Nu* (a se uita) _____ *nici la vitrine.* (după Marin Preda)

6. Stabileşte valorile verbelor subliniate:

a) *Am aici o carte formidabilă, am continuat eu.* _____

b) *De-ar fi mândra-n deal la cruce,/ De trei ori pe zi m-aş duce...* _____

c) *De-ar fi lăudată permanent, ar fi fericită.* _____

d) *Ce voi eu? Să vreţi să faceţi mai multe pentru ţară, că atunci voi fi mulţumit.*

_____

e) *Avea nevoie de ajutor, că avea să stea acolo câteva zile.* _____

7. Încercuieşte litera corespunzătoare răspunsului pe care îl consideri corect:

A. Într-un text descriptiv, timpul verbal preferat este: a) prezent; b) imperfect; c) viitor.

B. Forma verbală *fură* corespunde: a) verbului *a fi*; b) verbului *a fura*; c) ambelor verbe, fiind un caz de omonimie gramaticală.

C. Moduri nepersonale sunt: a) infinitiv, gerunziu, supin, participiu; b) infinitiv, gerunziu, participiu, imperfect; c) indicativ, imperativ, infinitiv, imperfect.

D. În textele narative, pentru dinamizarea unei acţiuni trecute se utilizează frecvent timpul: a) prezent; b) perfect simplu; c) supin.

E. Verbele care au în finala infinitivului grupul *-ii* sunt: a) *fii, ştii, sosii, scrii*; b) *înmii, prii, pustii, sfii*; c) *fii, ştii, sfii, pustii.*

F. Sunt auxiliare verbele: a) *a avea, a fi, a voi*; b) *a avea, a fi, a vrea*; c) *a fi, a vrea, a putea.*

G. Predicatul verbal se poate exprima prin: a) adverbe predicative; b) adjective; c) verbe; d) interjecţii predicative.

H. În propoziţia *Mi-e frică.*, predicatul este: a) *e*; b) *e frică*; c) *mi-e*.

Moment ortografic

Subliniază formele corecte ale predicatelor din exemplele următoare; precizează modul şi timpul fiecărui verb:

a) *Ce voieşti/ vroieşti?* _____

b) *Să scri/ scrii tu textul.* _____

c) *Tu reţi/ reţii versurile?* _____

d) *Cu cine vi/ vii?* _____

e) *Vi-i/ vii acasă feciorul?* _____

f) *Ia/ i-a cerut ajutorul.* _____

g) *Cum voesc/ voiesc dumnealor friptura?* _____

h) *S-a înegrit/ înnegrit la faţă de ciudă.* _____

i) *Vezi-ţi/ veziţi de drum!* _____

j) *Ce naş/ n-aş da să ai dreptate...* _____

Scanned with OKEN Scanner

PREDICATUL NOMINAL (Pn)

1. Identifică predicatele din textele următoare și precizează felul fiecăruia (Pv/ Pn); analizează-le pe cele nominale:

a) *Dacă te întâlnești cu cineva, să nu-i spui că ești de patrulă, că o să te întrebe cu cine ai făcut și de ce ești singur.* (Marin Preda)

b) ...*Fie pâinea cât de rea,/ Tot mai dulce mi se pare când o știu din țara mea!* (B.P. Hasdeu)

c) *Ea-i munții mei și codrii plini de vlagă/ Și-a` râurilor mele legănare,/ Tot ce-i pustiu când sunt în depărtare,/ Când vin spre ea, începe să m-atragă!* (Mihai Codreanu)

d) *Poporul e stâlpul țării... fiecare părticică de pământ e văpsită cu sângele lui.* (Alecu Russo)

2. Subliniază predicatele și precizează felul acestora; încercuiește literele corespunzătoare situațiilor în care verbele au valoare copulativă, fiind parte a unor Pn:

a) *În natură totul devine.*	a*) *Tu vei deveni totul pentru familia ta.*	___/___
b) *Ai rămas neschimbată.*	b*) *Ai rămas lângă ai tăi.*	___/___
c) *Am văzut cum pare lumea.*	c*) *Doar ți se pare, draga mea.*	___/___/___
d) *Ați ajuns mai devreme acasă.*	d*) *Ați ajuns de speriat.*	___/___
e) *Cum a ieșit el primul dintre toți?*	e*) *Pata a ieșit cu lămâie.*	___/___
f) *Cine este medic aici?*	f*) *Unde este cabinetul acestuia?*	___/___
g) *Studiul înseamnă cunoaștere.*	g*) *Tu ți-ai însemnat tema.*	___/___
h) *Ce faci tu fără mine?*	h*) *Ce te vei face când vei ajunge adult?*	___/___/___

3. Subliniază predicatele și arată felul acestora; precizează valorile verbului *a fi* în exemplele următoare (predicativ personal/ impersonal; copulativ personal/ impersonal; auxiliar marcă a perfectului/ marcă a diatezei pasive):

a) *As fi dorit mai multă încredere.* auxiliar
b) *Tu ai fost la expoziție?* [illegible]
c) *Asta a fost pe vremea bunicilor.* [illegible]
d) *Trupa a fost aplaudată-la scenă deschisă.* [illegible]
e) *Este neîndoielnic că vom participa.* [illegible]
f) *Voi ați fost cei mai buni.* [illegible]

4. Alcătuiește șase propoziții cu predicate nominale, numele predicativ fiind exprimat prin diferite părți de vorbire; precizează-le:

Scanned with OKEN Scanner

PREDICATUL NOMINAL (Pn)

1. Identifică predicatele din textele următoare și precizează felul fiecăruia (Pv/ Pn); analizează-le pe cele nominale:

a) *Dacă te întâlnești cu cineva, să nu-i spui că ești de patrulă, că o să te întrebe cu cine ai făcut și de ce ești singur.* (Marin Preda)

_____

_____

b) *...Fie pâinea cât de rea,/ Tot mai dulce mi se pare când o știu din țara mea!*
(B.P. Hasdeu)

_____

_____

c) *Ea-i munții mei și codrii plini de vlagă/ Și-a râurilor mele legănare,/ Tot ce-i pustiu când sunt în depărtare,/ Când vin spre ea, începe să m-atragă!* (Mihai Codreanu)

_____

_____

d) *Poporul e stâlpul țării... fiecare părticică de pământ e văpsită cu sângele lui.*
(Alecu Russo)

_____

_____

2. Subliniază predicatele și precizează felul acestora; încercuiește literele corespunzătoare situațiilor în care verbele au valoare copulativă, fiind parte a unor Pn:

a) *În natură totul devine.*
b) *Ai rămas neschimbată.*
c) *Am văzut cum pare lumea:*
d) *Ați ajuns mai devreme acasă.*
e) *Cum a ieșit el primul dintre toți?*
f) *Cine este medic aici?*
g) *Studiul înseamnă cunoaștere.*
h) *Ce faci tu fără mine?*

a*) *Tu vei deveni totul pentru familia ta.* ___/___
b*) *Ai rămas lângă ai tăi.* ___/___
c*) *Doar ți se pare, draga mea.* ___/___/___
d*) *Ați ajuns de speriat.* ___/___
e*) *Pata a ieșit cu lămâie.* ___/___
f*) *Unde este cabinetul acestuia?* ___/___
g*) *Tu ți-ai însemnat tema.* ___/___
h*) *Ce te vei face când vei ajunge adult?* ___/___

3. Subliniază predicatele și arată felul acestora; precizează valorile verbului *a fi* în exemplele următoare (predicativ personal/ impersonal; copulativ personal/ impersonal; auxiliar marcă a perfectului/ marcă a diatezei pasive):

a) *Aș fi dorit mai multă încredere.* auxiliar
b) *Tu ai fost la expoziție?* predicativ personal
c) *Astă a fost pe vremea bunicilor.* copulativ personal
d) *Trupa a fost aplaudată la scenă deschisă.* auxiliar
e) *Este neîndoielnic că vom participa.* impersonal
f) *Voi ați fost cei mai buni.* copulativ personal

4. Alcătuiește șase propoziții cu predicate nominale, numele predicativ fiind exprimat prin diferite părți de vorbire; precizează-le:

Scanned with OKEN Scanner

5. Indică, în exemplele următoare, felul pronumelor cu funcția de nume predicativ și cazul acestora:

a) *Cărțile sunt ale lui.* ____________________
b) *Principiile susținute par ale alor tăi.* ____________________
c) *Pentru cine sunt florile?* ____________________
d) *Știu care va ieși câștigătorul.* ____________________
e) *Casa aceea a rămas a nimănui.* ____________________
f) *Cartea este de la aceasta.* ____________________
g) *Tu pari acum altul.* ____________________

6. Alege situațiile în care numele predicative sunt exprimate prin diferite locuțiuni; precizează felul acestora:

a) *Ea a fost cu băgare de seamă.* ____________________
b) *Omul părea de treabă.* ____________________
c) *Exercițiul rămâne de rezolvat.* ____________________
d) *Asta e prea-prea.* ____________________
e) *Nu vei deveni Excelența Sa în acest fel!* ____________________
f) *Voi ați ajuns te miri cum.* ____________________
g) *Nu este sigur că veți pleca mâine.* ____________________
h) *Acum a ajuns cam tra-la-la.* ____________________

7. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului pe care îl consideri corect:

A. Numele predicativ se exprimă: a) prin orice parte de vorbire ce poate avea funcție sintactică; b) numai prin adjective și substantive în nominativ; c) prin locuțiuni adverbiale.

B. Sunt expresii (verbale) impersonale: a) *desigur/ firește/ negreșit*; b) *e bine/ rău/ frumos/ posibil*; c) *pare bun/ mic/ curat/ neastâmpărat*.

C. Este verb copulativ, în exemplele date: a) *a (se) ști – Se știa bine cu Ioana;* b) *a însemna – Și-a însemnat locul pe hartă;* c) *a veni – Acum, după măritiș, îmi vine cumnată.*

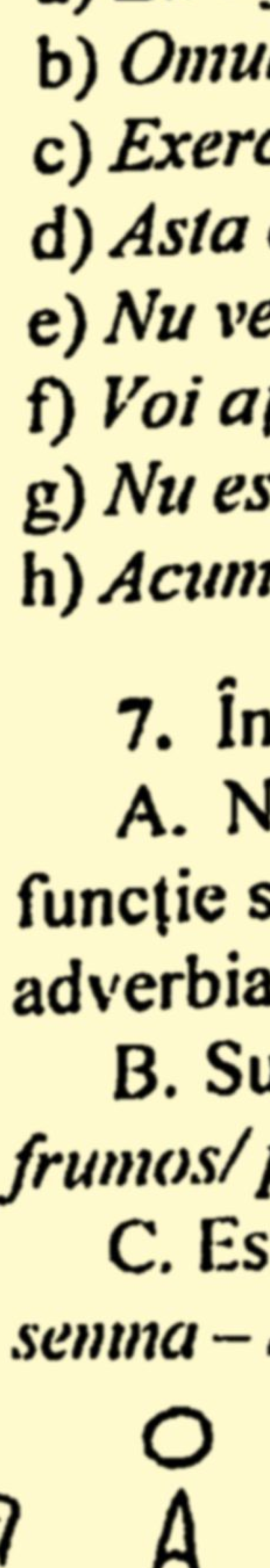

Moment ortografic

Selectează formele incorecte din următoarele exemple și corectează-le.

a) *Ar fii bine să am doi fiii.* ____________________
b) *Nu fii curajos doar uneori, fii același permanent!* ____________________
c) *Nor fii toți ca aceia.* ____________________
d) *Oare ce va devenii acest oraș acum?* ____________________
e) *Și lui îi va pare rău.* ____________________

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR). PREDICATUL NOMINAL INCOMPLET (Pni)

1. Identifică verbele la moduri personale, apoi delimitează și numerotează propozițiile; stabilește predicatele și felul acestora:

a) *„Obiceiul lui/Era să mu șadă ziua niciodată."* (Grigore Alexandrescu)

b) *Interesul oricui rămâne să-și facă un viitor.*

c) *„Faptul e că l-ați omorât."* (Marin Preda)

d) *Fapt e că nu ai dreptate.*

e) *„Fericirea mea e să fii tu liber."* (Camil Petrescu)

f) *El a devenit ce a putut să fie.*

2. Stabilește situațiile în care verbele copulative au numele predicativ exprimat printr-o propoziție, fiind predicate nominale incomplete (Pni):

a) *Asta înseamnă curajul.* _____

b) *Asta înseamnă să fii curajos.* _____

c) *Voi ați rămas aceiași.* _____

d) *Voi ați rămas cum vă știusem.* _____

e) *Se știa nevinovată.* _____

f) *Ea se știa că nu era vinovată.* _____

3. Împarte fraza dată în propoziții, respectând ordinea indicată a operațiunilor:

I. Subliniază cuvintele susceptibile a fi predicate (verbe la moduri personale, adverbe și interjecții predicative).

II. Identifică elementele de relație la nivelul frazei (conjuncții și locuțiuni conjuncționale subordonatoare, pronume și adjective pronominale relative, adverbe relative).

III. Delimitează propozițiile obținute și numerotează-le.

IV. Stabilește felul predicatelor.

V. Stabilește felul propozițiilor, după ce ai identificat propoziția/ propozițiile principale.

Dacă pe chitanță lipsește timbrul din ziua aceea, înseamnă că mașina nu ți-a prins degetele, nu te-a prins dedesubt, nu te-a omorât. (Geo Bogza)

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR) – I

1. Identifică funcția propozițiilor subordonate din fraza următoare:
Dorința noastră este ca, până diseară, materialele să fie adunate, să fie prelucrate, să se redacteze articolul și să fie predat pentru publicare.

2. Alcătuiește scurte fraze în care propozițiile predicative (PR) să fie introduse prin conjuncțiile subordonatoare indicate:
că: _____
să: _____
dacă: _____
de (= *dacă*): _____
ca (...) *să*: _____

3. Stabilește funcțiile sintactice îndeplinite de pronumele relativ *cine* în propozițiile subordonate predicative din frazele următoare, precum și cazul acestuia în fiecare exemplu:

a) *Întrebarea mea este cine va răspunde pentru accident.* _____
b) *Chestiunea rămâne cui îi vom da votul nostru.* _____
c) *Problema lor a rămas al cui copil este mai talentat.* _____
d) *Preocuparea lui majoră devenise pe cine să mai invite.* _____
e) *Întrebarea lor rămăsese de cine au fost rupte florile.* _____

4. Transformă numele predicative din propozițiile următoare astfel încât să obții fraze în care să apară subordonate predicative:

a) *Misiunea poeziei este de a întări sufletele, de a înălța adevărul, de a înnobila libertatea.* (Cezar Bolliac)

_____
_____

b) *În păduri trosnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!/ Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,/ Iar zăpada cristalină, pe câmpii strălucitoare,/ Pare-un lan de diamanturi ce scârțâie sub picioare.* (Vasile Alecsandri)

_____
_____
_____

Moment ortografic și de punctuație

Corectează greșelile, indiferent de natura acestora:

a) *Sarcina ta este, să înveți.* _____
b) *Acum îmi v-ei venii profesoară.* _____
c) *Nu îmi va mai pare că ea ieste rea.* _____
d) *Tu vei rămânea cum ția-i dorit.* _____
e) *Asta însemnează ca să fi profesor.* _____
f) *Întrebarea mia este ce v-ei deveni.* _____

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ PREDICATIVĂ (PR) – 2

1. Realizează expansiunea textelor date, transformând numele predicative subliniate în propoziţii subordonate predicative:

a) *Dacă sensul ultim nu este <u>de a adăuga</u> ţării tale viaţa ta, atunci lasă-te de scris.* (Nichita Stănescu)

b) *Faţa lui Florea era <u>ca şofranul</u>, iar ochii îi păreau <u>trişti</u>.* (Mihail Sadoveanu)

c) *Acum, Simina părea <u>alta</u>.* (Marin Preda)

2. Delimitează frazele următoare, stabilind propoziţiile principale, regentele şi subordonatele predicative; indică natura elementului de relaţie subordonator al PR:

a) *Dacă însă Eminescu a fost angajat la Giurgiu/ atunci însemna/că peste iarnă n-a avut legături cu nicium teatru/* (G. Călinescu) _____

b) *S-a schimbat boierul/ nu e/cum îl ştii.* (Gr. Alexandrescu) _____

c) *Nu e/pentru cine se găteşte/, ci pentru cine se nimereşte/* _____

d) *Interesul tău e/să te duci acolo/unde te cheamă/* (M. Sadoveanu) _____

e) *Adevărul este/că ai ajuns/să fii/cum era bunicul tău/* _____

f) *Ajungând/ce ţi-ai dorit/i-ai impresionat.* _____

3. Alcătuieşte fraze scurte în care să apară propoziţii subordonate PR introduse prin adverbele relative indicate:

unde: _____

când: _____

cum: _____

cât: _____

4. Completează frazele date cu PR cerute contextual ori cu regentele acestora:

Problema noastră rămâne [1]/_____ *în vacanţă.*[2]/

Situaţia aceasta părea [1]/_____ *rezolvată.*[2]/

Asta înseamnă [1]/_____ *erou?*[2]/

Simona a ajuns [1]/_____ *admiraţia tuturor.*[2]/

_____[1]/*era preocuparea părinţilor.*[2]/

_____[1]/*cum să ne hrănim sănătos.*[2]/

Să-i fie apreciat talentul[1]/_____.[2]/

_____[1]/*că nu vei ajunge* [2]/*unde ţi-ai propus.*[3]/

_____[1]/*cine a spart mingea.*[2]/

_____[1]/*dacă veniţi cu noi la teatru.*[2]/

5. După modelul dat, realizează contragerea propoziţiilor PR din textele următoare, în felul următor: elimină elementul de relaţie; elimină predicatul (pune verbul la un mod nepredicativ sau găseşte un echivalent substantival/ adjectival; dacă ai Pn în PR, elimină doar verbul copulativ, iar Np al acestuia va deveni Np al verbului

Scanned with OKEN Scanner

copulativ anterior); eventual, fă alte modificări ale relațiilor în restul enunțului, pentru claritatea acestuia: *Ea <u>părea</u>* (Pni) [1] (PPr)/*<u>să fie alta</u>* (Pn) (PR)[2]./= *Ea <u>părea alta</u>* (Pn).

a) *Și-o fântână strâmbă pe lumina zării/ Pare că sporește liniștea-nserării.*
(G. Topîrceanu)

b) *Pace înseamnă/ să nu-mi fie teamă,/ Să nu mă pândească/ mâna hoțească.*
(N. Cassian)

c) *Un vânt părea că bate.* (Eugen Jebeleanu)

d) *Rostul omului e să aibă o familie, să aibă copii în care să retrăiești.* (G. Călinescu)

e) *Scopul societății este ca România să fie bine și tot românul să prospere.*
(I.L. Caragiale)

6. Construiește fraze în care pronumele relativ *cine* să îndeplinească, în subordonatele predicative rezultate, funcțiile sintactice de:
- subiect: _____
- nume predicativ: _____
- complement direct: _____
- complement de agent: _____

7. Încercuiește **A** pentru răspunsurile pe care le consideri corecte sau **F** pentru cele eronate.

A/F Propoziția PR nu poate fi introdusă prin conjuncții subordonatoare.
A/F Verbele copulative sunt regente numai pentru PR.
A/F Verbul *a fi* nu este copulativ în propoziția: *Mi-e dor de tine.*
A/F Propoziția subliniată este PR: *Adevărat este <u>că s-a bucurat.</u>*
A/F Termenul încadrat este pronume relativ, subiect: *Întrebarea era*[1]*/ce s-a petrecut.*[2]*/*
A/F Prin contragerea PR rezultă un nume predicativ.
A/F În propoziția: *Ești frumoasă și bogată.* apare un nume predicativ multiplu.
A/F În fraza: *Adevărul este că s-a înveselit văzându-te,* subordonata este PR.
A/F Verbele copulative pot avea și valoare predicativă.

Moment ortografic și de punctuație

Corectează greșelile, indiferent de natura acestora:
Bucuria mea este, că ai devenit profesor. _____
Nai fost cum am crezut. _____
Devenind, cum doreai, te-ai schimbat. _____
A eșit ce au visat bunici lui. _____
A citii însemnează, a afla multe despre viiață. _____
Ia sa făcut cum ie pământul de frică. _____

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL.
PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ

SUBIECTUL (S) – I

1. Identifică subiectele din textul următor și analizează-le (după ce ai găsit verbele la moduri predicative și ai stabilit propozițiile):

(...) *Fusesem sfătuit să evit* planeta celor doi sori, *așa cum făceau de regulă* rătăcitorii solitari, *dar tocmai aceasta mă decisese*... *Nu speram să închei*, în cursul unei singure vieți, ocolul coloniilor terestre de la frontierele galaxiei, *dar o vizită în plus nu era de lepădat. Despre Arha circulau tot soiul de basme, dar nimeni nu mă avertizase concret și practic să-mi aduc un sac de dormit. Din fericire aveam pe navă un culcuș exemplar, astfel că răul nu avea să dureze.* (...) (Horia Aramă)

Subiecte exprimate: _____

_____

_____

_____

Subiecte incluse (indică predicatele și felul acestora): _____

_____

_____

_____

2. Analizează subiectele din propozițiile următoare, extrase din textul *Domnu' Trandafir* de Mihail Sadoveanu:

a) — *Eu sunt inspectorul cutare.*

_____

b) — *Celălalt e domnul ministru.*

_____

c) — *Cum, dumneata crezi că glumesc?*

_____

3. Indică funcția sintactică, valoarea morfologică și cazul cuvintelor subliniate din enunțurile următoare:

a) *Nu ești tu, zise el scurt, dintre ai lui Ionașcu, care au pribegit peste Nistru?* (Mihail Sadoveanu)

_____

_____

b) *Am știut că tot ce ne calcă pământul/ Devine pașnică recoltă./* (Marin Sorescu)

_____

_____

c) *Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă/ Au venit și-n țara noastră de-au cerut pământ și apă.* (Mihai Eminescu)

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

d) *„A" este o literă a tuturor limbilor pământului.* (Nichita Stănescu)

e) *Topoarele, securile, ghioagele bătură turbat asupra haitei lupilor...* (N. Iorga)

4. Alcătuieşte propoziţii ale căror subiecte să fie exprimate prin pronume posesiv, pronume nehotărât compus, pronume negativ, pronume interogativ:

5. Alege varianta pe care o consideri corectă:

a) În propoziţia: *Raŕul reprezintă dimensiunea fundamentală a lumii, latura cosmică a vieţii şi a istoriei.* (Geo bogza) există:

i. un S simplu şi un Np multiplu; ii. un S subînţeles şi un Np simplu;
iii. un S inclus şi un Np multiplu; iv. un S multiplu şi un Np. multiplu.

b) În fraza: *Iar apa vie care ne învia şi pe noi ca pe Făt-Frumos era iubirea de neam, de limbă, de lege şi de pământul acesta.* (George Coşbuc) există:

i. S *apa vie* şi S *iubirea*; ii. S *apa* şi S *Făt-Frumos*;
iii. S. *apa* şi S *care*; iv. S. *apa vie* şi S *care.*

c) S propoziţiei *Mi-e sete de repaus.* (Mihai Eminescu) este:

i. inclus; ii. subînţeles; iii. substantivul *sete*; iv. pronumele personal *mi.*

6. Alcătuieşte patru propoziţii în care subiectele să fie exprimate prin substantive obţinute prin conversiune/schimbarea valorii gramaticale din:

– pronume personal propriu-zis: _____
– adverb de mod: _____
– adjectiv: _____
– interjecţie: _____

Moment ortografic

Taie forma incorectă a subiectelor din enunţurile următoare:

- *Toţi copii/ copiii au fost la spectacol.*
- *Aceşti copii/ copiii participă la concurs.*
- *Sunt mai mulţi fii/ fiii ai satului la serbarea câmpenească.*
- *Nişte tinichigiii/ tinichigii au reparat capota lovită de crengi.*
- *Macaragiii/ Macaragii s-au strâns pe platformă.*
- *Acele poiezii/ poezii au fost învăţate în vacanţă.*
- *Mai mulţi poeţi/ poieţi sunt invitaţi la cenaclul şcolii.*
- *Epopeele/ epopeile lui Homer ne poartă în lumea vechii Elade.*
- *„Ai noştri sunt aceşti munţi/ munţii."* (Aron Cotruş)
- *Tustrei membrii/ membri juriului au venit.*
- *Ambii tigrii/ tigri s-au îmbolnăvit.*

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL (S) – 2

1. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică pentru fiecare cuvânt subliniat din exemplele următoare:

- *A venit iar <u>primăvara</u>.* _____
- *Copilăria este <u>primăvara</u> vieții.* _____
- *<u>Primăvara</u> se numără bobocii.* _____
- *E <u>bine</u> de noi.* _____
- *<u>Binele</u> făcut se răsplătește.* _____
- *<u>Unu</u> este o cifră.* _____
- *Doi plâng și <u>unu</u> râde.* _____
- *<u>Unul</u> cântă și altul joacă.* _____
- *<u>O</u>! ce frumos e apusul...* _____
- *<u>O</u> carte valorează mai mult decât banii.* _____
- *<u>O</u> fată scrie, alta pictează.* _____
- *Se aude <u>claxonând</u> <u>taxiul</u>.* _____

2. Alcătuiește scurte propoziții ale căror subiecte să fie exprimate prin:

- numeral colectiv: _____
- verb la infinitiv: _____
- substantiv compus: _____
- pronume demonstrativ: _____
- interjecție: _____
- verb la supin: _____
- numeral ordinal: _____
- pronume relativ în acuzativ: _____

3. Precizează felul subiectelor (exprimat – simplu/ multiplu sau neexprimat – inclus/ subînțeles/ nedeterminat) pentru fiecare propoziție din următoarele enunțuri selectate din *Viața ca o pradă* de Marin Preda, după ce ai stabilit predicatele și ai delimitat propozițiile:

a) *Și el se intimidă și tăcu.* _____

_____

b) *Marile taine nu se dezvăluiesc nimănui...* _____

_____

c) *Urcându-mă în tren cu grabă să nu se pună în mișcare și să-l pierd, (...), uitai de tata, când îl auzii că mă strigă.* _____

_____

_____

d) *Să câștigi de partea ta oameni pe care ai fi putut să-i strivești, fiind niște ticăloși, mi se părea desigur ușor de făcut când ești un uriaș conștient de forța ta* (Gulliver, n.n.), *dar când adversarii sunt egali în putere, încearcă deci...*

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

4. Scrie o scurtă compunere descriptivă (5-8 rânduri) în care să folosești, cu funcția sintactică de subiect, mai multe toponime simple, compuse, derivate sau obținute prin conversiune:

5. Alege **A** (adevărat) sau **F** (fals) pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

A/F S este o parte principală de propoziție, aflată în relație de interdependență cu predicatul.
A/F S nedeterminat poate fi raportat la orice persoană, când acțiunea are valoare generală.
A/F În propoziția: *Pe aici nu se trece.* S este subînțeles.
A/F S nu poate fi exprimat prin verbe.
A/F Cazul S exprimat prin substantiv/ pronume/ numeral este nominativul.
A/F În propoziția subliniată (*Ai fost lăudat <u>de cine te-a ascultat.</u>)*, S este în cazul acuzativ (excepție).
A/F S multiplu se realizează prin coordonare și prin subordonare.
A/F S se acordă în gen, număr și caz cu numele predicativ.
A/F S se exprimă prin orice parte de vorbire.
A/F În propoziția: *Ce se întâmplă?* S este exprimat prin pronume interogativ.
A/F Pot avea S și verbele la moduri nepredicative.
A/F Între subiect și predicat se pune virgulă.

Moment ortografic și de punctuație

Corectează greșelile, indiferent de natura acestora:

Am citit volumul „balade și idile" de George Cojbuc. _____
Manolache, îi răspunse liniștit. _____
„Găinușa-i spre asfințit, rariţele de-asemine..." (I. Creangă) _____
Mai mulți membrii ai cenaclului vor citii mâine. _____
Amândoi colegi a greșit. _____
Nu ieste multe hotele la Cânpeni. _____
Stolul de vrăbi au zburat. _____
Tinerimea sunt optimiști. _____
Mai mulți uliii s-au adunat. _____
Camionagii nu respectă automobiliștii amatorii. _____
Înseși patria ne-o cere. _____
Nor mai pleca și când e înorat. _____

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ (SB) – I

1. Stabilește subiectele următoarelor propoziții, după ce ai stabilit predicatele:

a) *Leneșul mai mult aleargă.*

b) *A citi înseamnă a ști.*

c) *E greu de rezolvat ecuația.*

2. Compară propozițiile anterioare cu frazele următoare; stabilește predicatele și felul lor, apoi subiectele acestora:

a*) *Cine* e leneș [1]/*mai mult aleargă.*[2]/

b*) *Să* citești [1]/*înseamnă* [2] *să* știi.[3]/

c*) *E greu* [1]/*să* rezolvi *ecuația.*[2]/

3. Transformă propozițiile subliniate din frazele de mai jos pentru a putea obține partea de propoziție corespunzătoare și indică ce valoare morfologică are cuvântul respectiv:

a) *Cine* *a pățit-o* [1]/*e priceput.*[2]

---

b) *Cine-i harnic* [1]/*și muncește* [2]/*are tot* [3]/*ce vrea.*[4]/

---

c) *Să minți* [1]/*nu e frumos.*[2]/

---

d) *Mă interesează* [1]/*unde plecați în vacanță.* [2]/

---

4. Subliniază cuvintele care pot avea funcția de predicat în frazele următoare; încercuiește elementele de relație subordonatoare și încadrează-le pe cele coordonatoare; delimitează propozițiile, numerotează-le și stabilește felul predicatelor; arată felul propozițiilor identificate (PP, PR, SB, Ps = altfel de subordonată):

a) *Se pare cum că alte valuri / Cobor mereu pe-același vad, / Se pare cum că-i altă toamnă... /* (Mihai Eminescu)

---

b) *Dacă o fi adevărat că toate viețuitoarele de pe pământ se trag dintr-o tulpină și că s-au deosebit unele de altele numai silite de împrejurările deosebite prin care au trecut, ce fel de împrejurări au fost acelea care au putut sili privighetoarea să ajungă să cânte așa, iar cârsteiul, bunăoară, să hârâie ca un ceasornic de buzunar?* (I.Al. Brătescu-Voinești)

---

c) *Tot așa de curând se află că, deși mic cum era, soldatul Vintilă era destul de rezistent, putea duce liniștit pe umeri piese grele de mitralieră, ținea foarte bine la marșuri, la sete și la foame, nu se văieta niciodată și nu purta ură nimănui pentru instrucția grea la care era supus.* (Marin Preda)

Scanned with OKEN Scanner

5. Identifică propoziţiile subiective din frazele următoare, după ce le-ai delimitat şi ai stabilit PP; precizează felul predicatelor şi valoarea morfologică a termenului regent:

a) *Nu se cade vrăjmăşia s-o lovim întâi la noi?* (Alexandru Davila)

b) *Era adevărat că nici scrierea cărţilor nu era o îndeletnicire paşnică, fără riscul de a fi exilat, urmărit, închis.* (Marin Preda)

c) *Cine ştie şi ne spune/ Va primi coroane bune,/ Cine-anume ni-l arată/ Va primi mare răsplată.* (folclor – *Haiducul Rudeanu*)

d) *Urmează să declaraţi mai târziu ce s-a petrecut.*

e) *Nu-i convine ce-ai afirmat despre el când ai vorbit cu părinţii lui.*

f) *Ţi-ar prinde bine să te hotărăşti mai repede ce vei face în viitor.*

g) *Mă doare că a fost necesar să treci printr-o asemenea experienţă neplăcută.*

h) *N-are nici o noimă ce tot spune şi tot face.*

i) *Mi-a fost dat să aud şi treaba asta...*

j) *Firește că vom merge împreună la spectacol*

k) *E de mirare cum a ajuns el să fie contabil.*

Moment ortografic

Alege variantele corecte:

a) *Nu trebuieşte/ trebuie să insişti atât.*
b) *Să înveţi înseamnă/ însemnează să te pregăteşi pentru viaţă.*
c) *Nu iar/ i-ar trece prin minte să vie/ vină cu noi.*
d) *Oare ţi-ar plăcea/place să vi/ vii la spectacolul celor mici?*
e) *Ea îşi înseamnă/ însemnează pe hartă locurile ce urmează să fie vizitate.*
f) *Nu vi-e/ vie ruşine că se zvoneşte că aţi copiiat/ copiat?*
g) *I-a/ ia venit să i-a/ ia tremul.*
h) *Mi-ar pare/ părea rău să pierd meciul.*
i) *E neobijnuit/ neobişnuit că nu se cuvine să salute un bărbat.*
j) *Nu te priveşte dacă alcătuie/ alcătuieşte mai multe chestionare.*

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIŢIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ (SB) – 2

1. Alcătuieşte scurte fraze în care propoziţiile subiective să fie introduse prin conjuncţiile/ locuţiunile conjuncţionale subordonatoare indicate:

- *că:* _____
- *să:* _____
- *dacă:* _____
- *cum că:* _____

2. Subliniază cu o linie propoziţiile subordonate PR, cu două linii pe cele SB şi cu linie punctată pe cele care au altă funcţie (Ps); precizează prin ce relatori sunt introduse:

a) *Dacă se întâmplă ceva de care tu să nu iei cunoştinţă e ca şi cum n-ar exista.* (Marin Preda) _____

_____

b) *Cine pierde aşa cum a pierdut ciobanul „Mioriţei" este înstăpânit în sufletul pământului.* (Nichita Stănescu) _____

_____

c) *Să-ţi placă muzica înseamnă să fii un om sensibil.* _____

_____

d) *Desigur că n-am înţeles decât mai târziu de ce Gulliver, în ţara piticilor, se poartă atât de blând cu acei omuleţi cât un deget, când ar fi fost atât de uşor să-i distrugă pe toţi.* (Marin Preda) _____

_____

3. Construieşte enunţuri în care să ai propoziţii PR şi SB introduse prin adverbe relative; precizează funcţiile sintactice ale acestora:

unde: _____
când: _____
cum: _____
cât: _____

4. Transcrie propoziţiile subordonate subiective din textele următoare şi precizează valoarea morfologică a elementului regent şi a relatorului:

a) *Agripina ştia că mai erau pe acasă şi alte gospodine care trebuie să fi fugit, cum fugise şi ea, prin pădure, şi turcii negreşit că se luaseră după ele!* (Gala Galaction)

_____

_____

b) — *Intră, zise ea, că Ilie trebuie să vie şi el acuma.* (Marin Preda)

_____

c) *C'e naşte din pisică şoareci mănâncă.*

_____

5. Scrie fraze în care să apară propoziţii SB introduse prin pronumele relativ *care*, cu funcţiile sintactice de:

complement direct: _____

_____

complement de agent: _____

Scanned with OKEN Scanner

atribut pronominal genitival: _____

nume predicativ: _____

subiect: _____

complement indirect (în cazul dativ): _____

6. Identifică propoziţiile subordonate subiective din versurile următoare; indică termenul regent şi precizează valoarea morfologică a fiecăruia:

a) *Cine a aflat în lume prieten adevărat,/ El o comoară bogată-n viaţa sa a câştigat.* (Anton Pann) _____

b) *Dacă strămoşii lor cu tine semăna,/ Negreşit erau proşti câţi lor se închina.* (Grigore Alexandrescu) _____

c) *Însă tu îmi vei răspunde că e bine ca în lume/ Prin frumoasă stihuire să pătrunză al meu nume,/ Să-mi atrag luarea-aminte a bărbaţilor din ţară,/ Să-mi dedic a mele versuri – la cucoane – bunăoară,/ Şi dezgustul meu din suflet să-l împac prin a mea minte!* (Mihai Eminescu) _____

d) *Şi-acum, bărbaţi, un fier şi-un scut!/ E rău destul că ne-am născut:/ Dar cui i-e frică de război/ E liber de-a pleca-napoi./ Iar cine-i vânzător vândut/ Să iasă dintre noi!* (George Coşbuc) _____

e) *Dar ţi-a fost dat să fii deasupra/ Acestor inimi seci şi strâmte/ Şi tu să-nduri toată durerea/ Pe care lumea n-o mai simte,// Să plângi tu plânsul tuturora.../ Din zbuciumul eternei lupte,/ Să smulgi fulgerătoare versuri/ Bucăţi din inima ta rupte...* (Al. Vlahuţă) _____

Moment ortografic

Stabileşte valorile morfologice şi funcţiile sintactice ale omonimelor din textul:
Maică-ta de-i vie/ Bine-ar fi să vie/ Pân-la noi la vie. (C. Negruzzi)

_____

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ SUBIECTIVĂ (SB) – 3
PROPOZIȚIA INSUFICIENTĂ

1. Grupează, cu câte o linie, regentele din coloana stângă cu SB adecvate din coloana dreaptă:

Era adevărat	*că aceasta era direcția optimă.*
Pesemne	*ce au hotărât.*
Fără îndoială	*ceea ce s-a întâmplat la banchet.*
I-a fost sortit	*să fie mai politicos.*
Se cuvine	*cum ai rezolvat.*
N-avea nicio noimă	*să vă duceți la mare în week-end.*
Te neliniștește	*că vei reuși.*
V-a trecut prin cap	*că nu știa adevărul.*
Îmi displace	*că n-ai înțeles problema.*
Rezultă	*să mă rog de cineva.*

2. Desparte textele următoare în propoziții, indică felul predicatelor și analizează apoi toate propozițiile SB (după structură: *simple/ dezvoltate*; forma predicatului: *afirmative/ negative*; scopul comunicării: *enunțiative/ interogative*; *exclamative/ nonexclamative*; funcție: *principale/ secundare*; raportul cu alte propoziții: *regente/ coordonate/ subordonate*):

a) (...) *bucheaua poate s-o învețe și acasă cine vrea.* (Ion Creangă)

_____

_____

b) *Ar trebui să mă silească cineva, să mă împingă. Mi-e greu să-i vorbesc maichii...* (Ioan Slavici)

_____

_____

_____

c) *Probabil că din pricina acestei scăderi am deprins mecanismul cititului (...) printr-o revelație dramatică.* (Mihail Sadoveanu)

_____

_____

3. Identifică și analizează subiectele din SB de la textele anterioare:

a) _____

b) _____

_____

_____

c) _____

4. Selectează propozițiile insuficiente din textele date și analizează-le, după indicațiile de la exercițiul 1:

a) *Dacă ai citit toată bibliografia înseamnă că ești bine pregătit pentru test.*

_____

Scanned with OKEN Scanner

b) *Ceea ce ai făcut în viață este ce te definește ca om.*

c) *Cine a exersat mai mult va deveni ce și-a propus.*

d) *Ceea ce s-a petrecut atunci pare să-ți fi marcat întreaga existență.*

5. Alcătuiește 6 fraze scurte în care să fie propoziții SB cerute de trei adverbe predicative, respectiv de trei expresii (verbale) impersonale:

6. Realizează contragerea propozițiilor SB din exemplele următoare; fii atent(ă) la modificările necesare:

a) *Cine este silitor va reuși în viață.*
b) *Te privește unde pleci în vacanță.*
c) *Mă bucură ce ai decis.*
d) *E ușor să te transformi.*
e) *Se bănuia că testul va fi dificil.*

7. Construiește fraze în care verbele *a fi, a rămâne, a ajunge, a deveni.* în propoziții insuficiente, să fie regente pentru propoziții SB și PR:

a fi:
a rămâne:
a ajunge:
a deveni:

Moment ortografic

Corectează greșelile din enunțurile următoare; subliniază propozițiile SB:

Cine are valuare va devenii admirat.
Nul privește cum a-i procedat.
Cinei harnic are tot ce vroiește.
Nu se știia ce sa pitrecut.
Probabil că naș fii crezut asta.
Mar mira să nu se înegrească.
Cea ce sa petrecut la intrigat.
Se vede ce-s cu astea.
Că noi face cum zice e clar.
Cine sa fript cu ciuorbă suflăm iaourt.

Scanned with OKEN Scanner

ACORDUL ÎNTRE SUBIECT ȘI PREDICAT

1. Realizează acordul dintre subiect și predicatul verbal în propozițiile următoare:
Amândoi (a pleca) _____ *mâine la țară.*
Ai noștri (a juca) _____ *fără greșeală.*
Eu și ea (a citi) _____ *cartea indicată de doamna profesoară.*
Eu și cu tine (a pleca) _____ *înaintea colegilor.*
Tu împreună cu ei (a răspunde) _____ *de desfășurarea campionatului.*
Excelența-voastră (a participa) _____ *la festivități?*
(a birui) _____ *inteligența ori prefăcătoria?*
Nu toți, ci doar eu (a se întoarce) _____.
Mama sau tata (a veni) _____ *la ședința cu părinții.*
Nimeni și nimic nu (a clinti) _____ *din hotărârea sa.*

2. Alege formele corecte ale subiectelor sau ale predicatelor din enunțurile următoare, respectând regulile acordului:
Nadia Comăneci va ajunge la 14 ani gimnast/ gimnastă de renume mondial.
Puzderie de păsări călătoare a/ au trecut pe deasupra satului.
Tot felul de plante se cățăra/ cățărau pe vechiul zid.
O mulțime dintre colegii noștri păreau/ părea mulțumită/ mulțumiți de rezultate.
Fiecare elevă de la liceul pedagogic devine învățător/ învățătoare/ învățători.
Florico, pari supărat/ supărată.
Este sigur că va fi premiat/ premiată colega noastră.
Ea este sigur/ sigură că va primi distincția.

3. Subliniază propozițiile SB din următoarele exemple și încercuiește, în fiecare situație, termenul regent – expresie (verbală) impersonală:
Este ușor să înveți. *Este ușoară problema dacă știi formulele.*
Este sigură că nu va întârzia. *Este sigur că vine furtuna.*
Suntem fericiți că ne-am întâlnit. *Fericit este să ai dreptate.*
E rău că nu te-ai gândit mai repede. *El este rău, că n-a fost învățat altfel.*
Pare firească apropierea dacă știi că erau colegi. *Pare firesc să vă apropiați.*
Fusese hotărât să plecăm la munte. *Fusese hotărâtă să plece la bunici.*

4. Realizează acordul în gen și în număr al numelor predicative (exprimate prin substantive mobile) cu subiectele de genul feminin din propozițiile următoare:
Ea va ajunge _____ (inginer).
Ele sunt _____ (ministru) *de nădejde în acest cabinet.*
Surorile mele au devenit _____ (profesor) *de limba română.*
Când va ajunge ea _____ (președinte) *a organizației noastre?*
Ea va ajunge _____ (prim-ministru) *peste câțiva ani.*
Ele vor rămâne _____ (director) *la grădinițele din sector.*
Tu vei ieși _____ (doctor).
Voi păreți _____ (elev) *silitoare.*
Tu vei fi _____ (psiholog).

Scanned with OKEN Scanner

5. Alcătuieşte o scurtă compunere (6-8 rânduri) în care să prezinţi o întâmplare hazlie; utilizează cel puţin cinci predicate nominale cu numele predicativ exprimat prin adjective variabile, cu o/ două terminaţii; subliniază-le; urmăreşte cu atenţie realizarea acordului cu predicatul:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

6. Pune forma adecvată a verbelor la diateza pasivă, urmărind realizarea acordului cu subiectul:

- *Drumurile* (a păzi) _____ *de jandarmi.*
- *Sora mea* (a vizita) _____ *la spital de colegi.*
- *Moartea domnitorului* (a porunci) _____ *de dușmanul său.*
- *Copiii rătăciți* (a găsi) _____ *de săteni.*
- *Bunicul* (a vedea) _____ *la coliba din pădure.*
- *Profesoarele exigente* (a iubi) _____ *de elevii conștiincioși.*

7. Subliniază cu două linii predicatele exprimate prin verbe la diateza reflexiv-pasivă; transformă-le punând verbele la diateza pasivă; atenție la acordul cu subiectul:

a) *Și pe-ntinderea pustie, fără urme, fără drum,/ Se văd satele perdute sub clăbuci albii de fum.* (Vasile Alecsandri)

_____

b) *S-au tras zăvoarele, s-au deschis porți, călăreții au intrat.* (Mihail Sadoveanu)

_____

c) *S-a ordonat îndată o adunare* (...), *unde s-a citit acea proclamațiune.* (Ion Ghica)

_____

Moment ortografic

Corectează greşelile, indiferent de natura acestora:

Era mulți dintre ai voștrii acolo. _____

Ele părea nemulțumite. _____

Se părea că s-a întânplat multe. _____

Se vede, care este rezultatul votului. _____

Ea este sigur că vroia să fie ministră. _____

Să nu știi nu însemnează că ești curat. _____

Adevărat ieste că nu ai fost ertat. _____

Nu s-e vede clar cine are să fiie căpitanul. _____

Ei trebuiau să plece mai de devreme. _____

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE

VARIANTA I

Citeşte cu atenţie fragmentul următor pentru a răspunde cerinţelor formulate mai jos:

(...) *Profesorul nostru de istorie de la Cristur-Odorhei, unde fusesem transferat în urma desfiinţării şcolii normale din Abrud, era un om mic de statură, chiar foarte mic, la limita dintre un pitic şi un om normal; cu toate acestea nu se întâmplă nimic rău între noi şi el: reuşi să ne impună respect fără să fie silit să ne determine/să ne fie frică de puterea pe care o avea, ca orice profesor, de a ne da note pedepsitoare sau subiecte grele la teze. Pentru un om pândit de complexul staturii sale, desigur că asta era o victorie pe care o apreciam doar cu instinctul, ţinând la el în mod nejustificat, deşi în privinţa notelor era la fel de sever ca orice profesor care nu doreşte să aibă la clasa lui corigenţi. Nici măcar nu-mi amintesc să-mi fi dat seama până la ora aceea că ar fi ştiut atâta istorie încât să ne facă la orele lui să-l ascultăm cu răsuflarea tăiată.* (...)

(Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*)

1. Selectează, din text, câte un predicat verbal exprimat prin verbe la diatezele activă, pasivă, reflexivă, printr-o locuţiune verbală şi printr-un adverb. **10 puncte**

_____

_____

_____

_____

_____

2. In propoziţia *să ne fie frică de puterea*, predicatul este: **10 puncte**

a) *să fie*; b) *să fie frică*; c) *să ne fie frică.*

3. Transcrie, din text, un nume predicativ exprimat printr-un adjectiv la gradul comparativ; precizează-i cazul. **10 puncte**

_____

4. Exemplifică din text două situaţii de subiect neexprimat, inclus şi subînţeles. **10 puncte**

_____

_____

5. Fă analiza completă a propoziţiei subliniate din fraza: *desigur <u>că asta era o victorie</u> pe care o apreciam doar cu instinctul.*: **10 puncte**

_____

_____

6. Alcătuieşte două fraze în care să apară, dependente de verbul regent *a rămâne*, câte o propoziţie predicativă, respectiv una subiectivă. **10 puncte**

_____

_____

7. Scrie, pe o foaie separată, o compunere de 10-15 rânduri (80-120 de cuvinte), în care să-ţi prezinţi profesorul preferat. **30 de puncte**

Scanned with OKEN Scanner

VARIANTA 2

Citeşte cu atenţie fragmentul următor pentru a răspunde cerinţelor formulate mai jos:

(...) în câteva minute am devenit elevul acelei şcoli. A doua zi falsul librar a plecat, iar eu am aflat că era adevărat ce spusese el, la această şcoală nici măcar nu se dădeau examene de admitere, fiindcă locurile nu erau complete. (...) *Se dădeau însă examene de bursă şi bineînţeles <u>că m-am înscris şi eu</u>.* (...)

Examenul de istorie cu profesorul Mayer a fost însă foarte obositor. Mă săturasem să-i tot răspund. Mai pe urmă am aflat că el nu dădea niciodată nota zece şi că mie a trebuit să-mi dea fiindcă deşi întrebările lui mă vârau adânc în istorie, scuturam capul şi ieşeam uşor la suprafaţă. (...)

A doua zi spre prânz s-a afişat în hol lista celor reuşiţi la examenul de bursă. Eram în capul ei, pe toată şcoala, cu media generală zece. (...)

(Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*)

1. Transcrie, din text, câte un predicat verbal exprimat prin trei verbe la modul indicativ, la timpuri diferite, printr-un un adverb predicativ şi un predicat nominal. **10 puncte**

_____

_____

_____

2. Selectează, din text, o situaţie în care să apară două propoziţii principale coordonate adversativ şi două propoziţii secundare coordonate copulativ. **10 puncte**

_____

_____

3. Exemplifică, din text, două predicate nominale, cu numele predicativ exprimat printr-un adverb, respectiv printr-un adjectiv la gradul superlativ absolut. **10 puncte**

_____

_____

4. Propoziţia regentă a subordonatei subiective din al doilea alineat este:

a) *şi că mie a trebuit*; b) *că a trebuit*; c) *că mie a trebuit.* **10 puncte**

5. Scrie două fraze în care să ai câte o propoziţie predicativă având ca regente două verbe copulative diferite. **10 puncte**

_____

_____

6. Analizează propoziţia subordonată subliniată în text. **10 puncte**

_____

_____

7. Alcătuieşte un dialog între colegi, în care să apară şi cel puţin câte o propoziţie subordonată predicativă şi una subiectivă, precum şi toate tipurile de subiect (exprimat, inclus, subînţeles). **30 de puncte**

Scanned with OKEN Scanner

ATRIBUTUL. PROPOZIȚIA ATRIBUTIVĂ

ATRIBUTUL (A) – I

1. Stabilește funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate din exemplul următor; precizează cazul fiecăruia:

Greierul, cântăreț <u>neobosit</u> (___) <u>al zilelor</u> (___) <u>de vară</u> (___), amuțise, <u>istovit</u> (___), sub umbra <u>măltimii</u> (___) <u>ocrotitoare</u> (___) <u>a ierburilor</u> (___); veverița pusese frâu <u>neobositei</u> (___) <u>sale</u> (___) zburdălnicii și, <u>cuprinsă</u> (___) parcă de neclintirea <u>prefăcută</u> (___) <u>a morții</u> (___), <u>își</u> (___) mistuise ființa <u>sa</u> (___) în încheietura <u>umbroasă</u> (___) <u>a unei crengi</u> (___) <u>aeriene</u> (___). (Calistrat Hogaș)

2. Dă câte un exemplu pentru toate tipurile de atribut substantival, în cazurile acuzativ, genitiv și dativ (Asp, Asg, Asd):

_____

_____

_____

3. Subliniază atributele adjectivale din textul următoare; pune apoi adjectivele propriu-zise la numărul plural, ambele genuri:

a) *După câteva minute de plimbare sub cerul ușor violaceu, de o nuanță dulce, sub lumina blândă a soarelui diurn, am început să respir mai liber și m-am destins.* (Horia Aramă)

_____

b) *Era o frumusețe! O figură clasică, încadrată de niște plete mari negre; o frunte înaltă și senină, niște ochi mari – la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru; un zâmbet blând și adânc melancolic. Avea aerul unui sfânt tânăr coborât dintr-o veche icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare.„Mă recomand Mihail Eminescu”.* (I.L. Caragiale)

_____

_____

_____

4. Construiește trei enunțuri în care să folosești, antepuse, adjectivele derivate de la substantivele *cărămidă, cenușă, trandafir*, pe lângă substantive de genul masculin, la numărul plural.

_____

_____

_____

5. Completează fragmentele date cu adjectivele potrivite din paranteze, făcând acordul:

a) *Trecea prin codri* (pustiu) _____, *prin munți cu frumtea* (nins)_____ *și, când răsărea dintre stânci* (bătrân) _____ *luna cea* (palid) _____ *ca fața unei fete* (mort) _____, *atunci vedeam din când în când câte o streanță* (uriaș) _____ *de cer.* (Mihai Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

b) *Dimineaţa trecuse* (călduros) _____ *şi sosi de-amiaza ucigător de* (arzător) _____. *Soarele îşi ridicase de pe faţă zăbranicul* (sa) ____ *de aburi* (roşiatic) *şi, ajuns în răscrucile cerurilor, îşi cumpănea, parcă* (neclintiţi) _____, *pe albastrul* (ştearsă) _____, *al adâncurilor, discul* (sa) _____ (albi) _____ *de lumină* (topit) _____; *iar din ceruri peste pământ, ca dintr-o sită* (imens) _____, *mâni* (colosal) _____ *şi* (nevăzut) _____ *cerneau o ploaie de foc* (mistuitoare) _____. (Calistrat Hogaş)

6. Selectează, din textele de la exerciţiile anterioare, adjectivele care sunt obţinute prin conversiunea unor verbe la modul participiu:

7. Alcătuieşte propoziţii în care adjectivele participiale *ajuns, adus, aşezat, apăsat, înfipt*, cu funcţia de atribute, să aibă două sensuri; precizează-le:

8. Dă trei exemple în care să apară, cu funcţia de atribut, trei adverbe:
de loc: _____
de timp: _____
de mod: _____

Moment ortografic

Corectează greşelile din exemplele următoare:
Toţi întunecaţi codrii se zăresc la orizont. _____
A folosit cele mai optime imagini. _____
Ea este o persoană mai perfectă decât altele. _____
O privea pe o singura femeie ministru. _____
Cele mai complecte lucrări au fost premiate. _____
Trandafirii galbenii sunt mimmaţi. _____
Liliachile bluze s-au vândut. _____
Cenuşi nori au umplut cerul. _____

Scanned with OKEN Scanner

ATRIBUTUL (A) – 2

1. Construiește scurte enunțuri în care să folosești, cu funcția de atribut în cazul genitiv, adjectivele pronominale indicate:

acești _____
acea _____
ceilalți _____
același _____
aceeași _____
nostru _____
săi _____
sa _____
fiecare _____
câțiva _____
altă _____
niciuna _____
care (interogativ) _____
care (relativ) _____
însele _____
însăși _____

2. Identifică atributele verbale din textele următoare; precizează modul fiecărui verb:

a) *Chipul ei nu-mi sugera nimic de bănuit.* _____
b) *Dorința de a-i vorbi nu mă părăsea.* _____
c) *M-am întors cu gândul de a-i mărturisi adevărul.* _____
d) *Pentru o singură greșeală, suferi fără dreptul de a murmura pedepsele cele mai grele.* (C. Mille) _____
e) *Ascultam o mulțime de păsărele ciripind.* _____
f) (...) *obiceiurile noastre sunt destul de pitorești și de poetice ca să putem găsi și la noi sujeturi de scris.* (Mihail Kogălniceanu) _____
g) *Înaintea lui, ca pe un răboj, stau însemnate zilele de muncă, fălcile* (falce, fălci = veche unitate de măsură) *de arătură, de prașilă, de cosit și de secerat.* (Al. Vlahuță) _____
h) *Rochia de probat va fi gata mâine dimineață.* _____

3. Construiește enunțuri în care să apară atribute pronominale exprimate prin pronume personale și reflexive în cazurile acuzativ, dativ, genitiv (când este posibil!):

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Scanned with OKEN Scanner

4. a) Scrie o compunere descriptivă (5-8 rânduri) în care să prezinți un răsărit de soare; utilizcază și sintagmele: *lumina de aur idealizat a razelor; potirul lor strălucitor; fire limpezi de lumină trandafirie; înmărmurire solemnă; religioasă așteptare; geana de aur și de purpură; trandafirie fulguială de petale;* dă-i un titlu sugestiv:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

b) subliniază atributele din textul creat.

5. Încercuiește **A** (adevărat) sau **F** (fals), având în vedere enunțurile următoare:

A/F Atributul este o parte de propoziție secundară.

A/F Regentele atributelor pot fi substantive, pronume, adjective, numerale.

A/F În secvența: *Soarele își ridicase de pe față zabranicul său de aburi roșietici* apar trei atribute.

A/F Pronumele nu poate fi regent al atributelor.

A/F Numeralele nu pot fi atribute.

A/F În secvența: *mâni colosale și nevăzute cerneau o ploaie de foc mistuitor* se află trei atribute adjectivale.

A/F În propoziția: *Tustrei colegii vor vorbi la banchet.* numeralul colectiv are funcția sintactică de atribut substantival.

A/F Numeralul multiplicativ are valoare adjectivală, deci poate îndeplini funcția de atribut adjectival în secvența: *A câștigat înzecit.*

A/F Atributele pot avea valoarea stilistică de epitet.

A/F În sintagma *ploaie de foc*, atributul substantival are valoare stilistică de epitet metaforic.

A/F Nu poate exista atribut pronominal în cazul dativ.

A/F Verbele predicative la moduri nepersonale pot fi atribute.

A/F Participiile și gerunziile cu valoare adjectivală au funcția de atribut verbal.

Moment ortografic

Încercuiește formele corecte:

Dragi/ drage bunicuțe...
Dorința de a scri/ de a scrie...
„Podul de piatră/ pietros s-a dărâmat...
Oamenii sătui/ sătuli...
Auriile/ aurile câmpii...
Popoarele îngenunchiate/ îngenuncheate...
Țara înseși/ însăși...
Ambii/ambilor colegi le mulțumim.
"Violaceile/ violaceele zări...
Păduri arginții/ argintii...
Ultimile/ ultimele rânduri...

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ (AT) – I

1. Transformă propozițiile date în fraze, făcând expansiunea cuvintelor subliniate: stabilești termenul regent al cuvântului indicat, introduci relatorul adecvat, găsești un predicat (verbal sau nominal) potrivit, faci alte modificări necesare în subordonata AT rezultată:

a) *Se aude o mașină <u>claxonând</u>.*

_____

b) *Cel <u>de acolo</u> este prietenul meu.*

_____

c) *Am citit astăzi un articol <u>interesant</u>.*

_____

d) *Dedesubtul Brăcinelului era o poiană unde baciul aduna fânul <u>cosit</u> de pe culmi și unde în fiecare vară mai rămâneau câteva căpițe din celălalt an.*

_____

e) *Ideea <u>nemuririi</u> omului de geniu este o constantă a creației eminesciene.*

_____

2. Identifică propozițiile atributive din textele următoare; subliniază cu două linii cuvintele regente ale acestora:

a) *Trebuie să fac mărturisirea de credință că poporul este părintele meu literar, că trecutul pulsează în mine ca un sânge al celor dispăruți, că mă simt ca un stejar vânjos cu mii de rădăcini înfipte în pământul neamului meu.* (Mihail Sadoveanu)

b) *Dedesubtul Brăcinelului era o poiană unde baciul aduna fânul cosit de pe culmi și unde în fiecare vară mai rămâneau câteva căpițe din celălalt an.* (Gala Galaction)

c) *Tata avea privirea rotundă și îi jucau ochii în cap ca și când ar fi fost fascinat de vocea ascuțită și atrăgătoare a acestui om, de siguranța lui, și de felul decis și protector cu care pusese el degetul pe rana care ne durea.* (Marin Preda)

3. Construiește cinci fraze în care să ai cel puțin câte o propoziție subordonată atributivă introdusă printr-o conjuncție subordonatoare:

că: _____

să: _____

ca (...) să: _____

dacă: _____

de: _____

_____

4. Indică funcțiile sintactice și cazurile pronumelor relative care introduc propoziții subordonate atributive în textele următoare, după ce ai subliniat verbele la moduri predicative, ai încercuit/ încadrat relatorii și ai stabilit propozițiile; subliniază cu două linii cuvintele regente ale AT:

a) *Gândul cine va conduce expediția ne preocupă.* _____

b) *Nu ne mai stătea mintea decât la poveștile Mendebilului, a căror continuare o așteptam de pe o zi pe alta.* (Mircea Cărtărescu) _____

c) *Întâmplarea la care a făcut aluzie a fost hazlie.* _____

Scanned with OKEN Scanner

d) *Pe ecranul computerului meu, în fața căruia lucrez de o oră și jumătate, văd ultimele rânduri ale povestirii pe care tocmai o citești.* (Mircea Cărtărescu) _____
e) *Într-o exaltare greu de descris, am dezgropat din memorie în câteva minute niște lucruri despre care eram convins că nu mai știam nimic.* (Mircea Cărtărescu) _____
f) *Cred că doar un fragment din tot ce am citit vreodată se poate compara în spirit cu ceea ce ne spunea atunci băiatul.* (Mircea Cărtărescu) _____

5. Completează enunțurile următoare, adăugând, în spațiile libere, propozițiile AT necesare sau regentele acestora:

- *Colegul* _____ *este admirat de toți.*
- *Ziua* _____ *se cunoaște de dimineață.*
- *Muntele* _____ *mă atrage mereu.*
- *Îmi amintesc ziua* _____.
- _____ *cum ți-o îngrijești.*
- *O temă a creației eminesciene este iubirea* _____.
- *Satul Humulești este locul* _____ *și* _____.
- *Data* _____ *este controversată.*
- _____ *în care te pregătești.*

6. Stabilește felul subordonatelor din frazele următoare; pentru a te verifica, realizează și contragerea acestora:

- *Nici minciuna care salvează pe cineva nu este scuzabilă.*

_____

- *Ceea ce ai spus este o mare minciună.*

_____

- *O minciună este că nu te interesează rezultatul.*

_____

- *Ceea ce s-a petrecut în ziua când am ajuns la bunici a însemnat că neatenția poate duce la accidente grave.*

_____

_____

Moment ortografic

Corectează greșelile din frazele următoare, indiferent de natura acestora:
Copilul care l-am văzut s-a speriat de un câine. _____
Caietul a cărei copertă s-a rupt era verde. _____
Gândul, care va opține premiul îi preocupa. _____
Sănătatea omului, depinde de felul în care, te îngrijejti. _____
_____
O preocupă, doar felul cum se îmbracă. _____
Florile, care sunt rozuliie, par de piersic. _____
Nu avea prea multe obțiuni care să le noteze. _____
A trecut zilele unde s-a petrecut aceste fapte. _____

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ (AT) – 2

1. Fă analiza completă a propozițiilor subordonate AT din frazele următoare:

a) *Dapix, ce era rege în vremea aceea peste geți era un om nu prea înalt, însă voinic peste măsură.* (Alexandru Mitru)

b) *Probabil că prietena mea nu citise cartea pe care i-o recomandasem și despre care cerea acum tot soiul de lămuriri.*

c) *Propunerea lui ca în vacanță să mergem la mare nu a fost acceptată de părinți.*

d) *Autocarul ce trebuia să-i ducă la munte a întârziat.*

e) *Placa înfierbântată de soare, ce o poartă pe trunchi cu inscripția anului când a fost smuls din pământul lui, și peste care se înclină curiozitatea trecătorilor, îl arde ca un stigmat.* (Dimitrie Anghel)

2. Indică termenii regenți ai propozițiilor subordonate AT din textele anterioare; realizează și contragerea AT:

a) _____
b) _____
c) _____
d) _____
e) _____

3. Construiește propoziții în care pronumele interogativ *care* să îndeplinească funcțiile sintactice de:

subiect: _____
nume predicativ (în G): _____
atribut pronominal prepozițional: _____
complement direct: _____
complement indirect (în D): _____
complement de agent: _____

4. Transformă propozițiile independente anterioare în subordonate atributive, introducând regentele care sunt necesare:

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Scanned with OKEN Scanner

5. Identifică propoziţiile subordonate AT din textele următoare şi precizează ce relatori se utilizează (unde se poate, arată funcţia sintactică a fiecăruia); indică şi felul predicatelor.

a) *Trei veacuri şi jumătate au trecut de la muma lui Ştefan, care încuie porţile cetăţii fiiului său şi îl trimite la biruinţă, şi până la Doamna I..., care cu arma în mână îmbărbătează norodul, se pune în fruntea lui şi scapă pre aleşii poporului de complotul unor ticăloşi parveniţi, ce voiau să stângă în noaptea despotismului Steaua României.* (C. Negruzzi)

_____

_____

_____

b) *Ar dori numai să afle semnul vrăjit care împacă omul cu toate sălbăticiunile cerului şi-ale codrului, cum scrie în carte c-a fost vârsta de aur, când toţi se-nţelegeau într-acelaşi grai şi fiarele veneau să mânânce cuminţi şi încrezătoare din palma drumeţului.* (Cezar Petrescu)

_____

_____

_____

6. Notează DA sau NU, în funcţie de corectitudinea enunţurilor indicate:

- Propoziţia AT are ca regente numai substantive. ____
- În fraza: *Sfarmă o cojiţă pe care o ţin cu amândouă lăbuţele din faţă.* (Cezar Petrescu) subordonata AT este introdusă prin pronume relativ în acuzativ. ____
- Nu este corectă exprimarea: *Copilul care-l cunoşti este dansator.* ____
- Toate AT se despart prin virgulă de regent. ____
- Într-o frază complexă, toate AT au acelaşi termen regent. ____
- În fraza: *Îl preocupa gândul de cine a fost adus caietul.*, pronumele relativ *cine* este în cazul genitiv şi are funcţia sintactică de complement de agent. ____
- În fraza: *Ea a fost prima pe care au premiat-o.*, subordonata AT are ca regent un numeral ordinal cu valoare substantivală. ____
- Subordonatele AT nu pot fi coordonate copulativ. ____
- Este incorectă exprimarea: *Ideea că să plecăm nu e prea grozavă.* ____
- În fraza: *Cei ce au forţă interioară învinge.* apare o subordonată SB. ____

○ *Moment ortografic*

Alege formele corecte ale conectorilor propoziţiilor AT din exemplele:

- *Colegul care/ pe care îl vezi este campion la şah.*
- *Îl preocupa gândul căruia/ a cărui carte s-o împrumute.*
- *Are dorinţa mare să/ ca să plece la bunici.*
- *A aflat răspunsul că cine/ cine va fi antrenor.*
- *Nu-i place modul când/ cum ai procedat.*
- *Colegii, câţi/ cât au fost la meci, ne-au susţinut.*
- *Ideea că să/ să insiste pentru numirea ca portar al echipei căruia/ căreia îi va fi căpitan pe fratele său nu-i dă pace.*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

APOZIȚIA (Ap)

1. Cu toate că în manuale Ap este considerată atribut substantival în cazul nominativ, aceasta nu se află în raport de subordonare, ci în raport de echivalență cu un cuvânt bază; găsește, în exemplele următoare, Ap, indică valoarea morfologică a cuvântului prin care aceasta se exprimă și subliniază cu două linii cuvântul bază (pe care fiecare îl explică/ îl completează):

a) *Orașul Sighișoara este singura cetate medievală locuită în secolul XXI.* _____

b) *Toți îl știau un zgârie-brânză, adică un zgârcit.* _____

c) *Au venit doar câțiva, vreo zece.* _____

d) *A persevera, adică a nu renunța, fusese idealul său.* _____

e) *Acest fapt rămâne de analizat, adică de studiat.* _____

f) *Nu vei realiza nimic fugind, adică evadând din cotidian.* _____

g) *I-am cerut lui părerea, vărului tău, cel din facultate.* _____

h) *S-au dus tocmai la Paris, cam departe.* _____

i) *A rostit doar atât: hai!* _____

2. Analizează morfologic cuvintele bază ale Ap din exemplele anterioare:

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

e) _____

f) _____

g) _____

h) _____

i) _____

3. Subliniază cu o linie ondulată apozițiile simple (Aps), pe cele multiple (Apm), pe cele dezvoltate (Apd) și pe cele complexe (Apc) din exemplele următoare; notează prin ce parte de vorbire se exprimă fiecare bază și Ap propriu-zisă:

a) *Plecăm noi toți.* ____/____

b) *Tustrele, mama, fiica și bunica, îmi zâmbeau.* ____/____

c) *Mihai Viteazul, domnitorul venerat al celei dintâi uniri, a fost asasinat.* ____/____

d) *Poemul „Luceafărul" a apărut în 1883.* ____/____

e) *„O pupăză își făcuse cuib la moș Andrei, fratele tatei cel mai mic".* ____/____

f) *Tuturor copiilor, de la cei mai mici până la cei ajunși în pragul maturității, li se va acorda sprijinul autorităților.* ____/____

g) *Eveniment major al istoriei noastre moderne, Marea Unire din 1918 a fost punctul de plecare al marilor înfăptuiri.* ____/____

h) *„D-apoi cu moș Chiorpec ciubotarul, megieșul nostru, ce necaz aveam!"* ____/____

i) *Spectacolul începe la ora șapte.* ____/____

j) *Colega mea e potrivită, nici grasă, nici slabă.* ____/____

4. Precizează cazul Ap nominale și pe cel al bazei fiecăreia din următoarele exemple:

a) *Municipiul București este capitala României.* ____/____
b) *Pe fratele lui, doctorul, nu-l cunoscusem.* ____/____
c) *De el a fost spart geamul, de Ionică.* ____/____
d) *Ale ei sunt desenele, ale Ancăi.* ____/____
e) *Le vorbise celor trei, colegilor, despre tine.* ____/____
f) *Codrule, codruțule,/ Ce mai faci, drăguțule?* ____/____

5. Selectează, dintre semnele de punctuație enumerate mai jos, pe acelea care pot marca apoziții și alcătuiește trei exemple folosind câteva dintre acestea: *două puncte, punct, paranteze, semnul întrebării, ghilimele, semnul exclamării, virgulă, linii de pauză, puncte de suspensie, punct și virgulă, apostrof, egal, bară.*

_____

_____

_____

_____

6. Alcătuiește trei enunțuri în care să apară Ap marcate cu ajutorul unor adverbe/ locuțiuni adverbiale cu rol de conectori apozitivi, dintre: *adică, anume, bunăoară, ca, de exemplu, de pildă, vasăzică, de obicei, de regulă, în general, în particular, în fond, mai exact, îndeosebi, respectiv, sau, pesemne* etc. ori cu ajutorul unor structuri propoziționale, precum *aș zice, s-ar putea spune, cum s-ar zice, ca să zic așa* etc.:

_____

_____

_____

_____

Moment ortografic

Subliniază Ap și pune virgule sau paranteze unde pot să apară apoziții izolate:

a) *Articolul hotărât „-a" este specific substantivelor feminine.*
b) *Vecina mea Elena a ajuns campioană națională la atletism.*
c) *La ora cinci începe meciul.*
d) *Tatăl său medicul Carol Davilla participase la războiul pentru independența principatelor.*
e) *„Și cine era ea Maria?"*
f) *Nicolae Iorga a fost un om complex: istoric scriitor profesor om politic personalitate enciclopedică și emblematică a culturii române.*
g) *Adunaseră cireșchi adică varză.*
h) *Cifra trei este în basme una simbolică.*
i) *Modul infinitiv mod nepersonal poate avea diferite funcții sintactice.*

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE

Varianta 1

Citește cu atenție textul următor, pentru a rezolva cerințele formulate:

(...) *D-apoi cu moș Chiorpec, ciubotarul, megieșul* ***nostru****, ce necaz aveam! Ba adică, drept vorbind, el avea necaz cu mine; căci una-două, mă duceam la om și-l tot sucăleam să-mi deie curele, ca să-mi fac biciu. Și cele mai de multe ori găseam pe moș Chiorpec răbuind ciubotele cu* ***dohot*** *de cel* ***bun,*** */ care face pelea /* ***cum*** *îi bumbacul. Și dacă vedea omul și vedea că nu se poate descotorosi de mine cu vorbe, mă lua frumușel de bărbie cu mâna* ***stângă****, iar cu cea dreaptă muia feleștiocul în strachina cu* ***dohot*** *și-mi trăgea un pui de răbuială ca aceea pe la bot, de-i bufnea râsul pe toți ucenicii din ciubotărie.* (...) (Ion Creangă)

1. Selectează, din text, o propoziție subordonată AT; analizeaz-o. **10 puncte**

2. Transcrie o structură care conține o secvență apozitivă (inclusiv baza); precizează în paranteze atât cazul bazei, cât și cazul/ cazurile Ap. **10 puncte**

3. Precizează funcțiile sintactice, valorile morfologice și cazurile cuvintelor îngroșate din text. **20 de puncte**

4. Fă expansiunea cuvântului subliniat în text; precizează rezultatul obținut. **10 puncte**

5. Scrie cinci propoziții în care să apară atribute adjectivale la gradul superlativ, construit cu ajutorul unor substantive precum *lună, lulea, cuc, cobză, tun.* **10 puncte**

6. Alcătuiește o scurtă compunere (8-10 rânduri) în care să descrii, folosind atribute și atributive, o persoană care ți-a marcat copilăria. **30 de puncte**

100

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 2

Citește cu atenție textul următor, pentru a rezolva cerințele formulate:

Mai întâi pictezi o colivie/ cu ușița larg deschisă,/ apoi pictezi/ ceva cât mai simplu:/ (...)/ Când pasărea sosește/ – Dacă sosește –/ păstrezi cea mai adâncă liniște:/ aștepți mai întâi ca pasărea să intre în colivie/ și după ce-a intrat/ închizi ușa binișor cu pensula,/ apoi/ ștergi toate gratiile una câte una/cu mare grijă, nu cumva s-atingi vreo pană./ Pe urmă faci portretul arborelui, alegând/ din toate crengile pe cele mai frumoase, iar pentru pasăre pictezi/ după aceea/ frunzișul verde și răcoarea vântului,/ pulberea soarelui,/ foșnetul gâzelor prin iarbă în căldura verii,/ apoi aștepți ca pasărea să cânte.../ Dacă nu cântă/ e semn rău –/ semn că tabloul nu e bun,/ dar dacă vrea să cânte, e semn bun,/ e semn că poți semna./ (...) (Jacques Prévert, *Ca să faci portretul unei păsări*, trad. de Nina Cassian)

1. Selectează din primul rând un atribut substantival prepozițional; fă-i expansiunea și prezintă rezultatul obținut. **10 puncte**

_____

_____

2. Identifică în text două atribute adjectivale la grade de comparație diferite; menționează-le. **10 puncte**

_____

_____

3. Construiește un scurt enunț în care substantivul propriu *Pasărea* să intre în structura unei apoziții multiple. **10 puncte**

_____

_____

4. Alcătuiește trei propoziții în care substantivul comun *colivie* să îndeplinească funcțiile sintactice de nume predicativ, subiect, atribut substantival genitival. **15 puncte**

_____

_____

_____

5. Indică felul propozițiilor subordonate din frazele date. **15 puncte**

a) Ideea lui era să plece la mare. _____

b) Gândul să plece la mare îl preocupa. _____

c) Important este să plece la mare. _____

6. Scrie o scurtă compunere narativă despre un animal de companie, în care să folosești cel puțin cinci atribute diferite și patru subordonate atributive. **30 de puncte**

Scanned with OKEN Scanner

COMPLEMENTE NECIRCUMSTANȚIALE. PROPOZIȚII SUBORDONATE NECIRCUMSTANȚIALE

COMPLEMENTUL DE AGENT (Cag)
(= DE (CĂTRE) CINEVA)

1. Stabileşte funcţiile sintactice ale părţilor de propoziţie precedate de prepoziţia simplă *de* în următoarele exemple; menţionează şi valoarea lor morfologică:

a) *Lesne de zis! spuse prostul cel cuminte.* _____

b) *Tot zbătându-se, ajunse într-o băltoacă de apă stătută.* _____

c) *Caietul acesta este de matematică.* _____

d) *De cine a fost scrisă poezia?* _____

e) *Mă tem de cei trei din colţul străzii.* _____

f) *Cel de acolo pare supărat.* _____

g) *Ea pleacă de dimineaţă la antrenament.* _____

h) *Tremura de frig în toiul verii.* _____

i) *Venise de departe.* _____

2. Identifică, din lista dată, părţile de vorbire care pot fi determinate de un Cag: verbe la diateza activă, interjecţii predicative, substantive, verbe la diateza pasivă, adjective propriu-zise, adjective participiale, adjective pronominale; alcătuieşte câte un enunţ pentru a exemplifica fiecare situaţie:

_____

_____

_____

3. Subliniază complementele de agent; fă verificarea, modificând structura propoziţiilor după modelul dat:

Cartea (S gramatical) *a fost cumpărată* (Pv, diateza pasivă) *de mine* (Cag/S logic). =
Eu (S) *am cumpărat* (Pv, diateza activă) *cartea* (Cd).

a) *Ai fost văzută de cineva la plimbare.*

_____

b) *Aţi fost copleşiţi de necazuri.*

_____

c) *Oastea a fost înconjurată de cei care stăteau ascunşi.*

_____

d) *Mingea a fost aruncată de acela.*

_____

e) *Modificarea a fost propusă de către comisia parlamentară.*

_____

4. Desparte frazele în propoziţii, precizează felul acestora şi subliniază cu două linii complementele de agent din textele următoare:

a) *Zmeul, sforăind, purta acest blestem pe deasupra capului, fiind pândit de toţi băieţii mahalalelor şi, când i se întâmpla să cadă din văzduh, devenea pradă lor.*
(Vasile Alecsandri)

Scanned with OKEN Scanner

b) *În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,/ Căci cuprinsă-i de pieire și în față și în coaste.* (Mihai Eminescu)

c) *Dar știi că nici o stea/ N-a fost făcută de mâna ta.* (Lucian Blaga)

d) *Și, minunați, zărirăm icoana minunată,/ De-un visător visată.* (Ion Pillat)

e) *Către asfințit, sosirăm la Horaița, unde furăm primiți cu oarecare răceală de egumenul mânăstirii, care stetea în cerdac la aer curat.* (Alexandru Vlahuță)

5. Construieşte scurte enunţuri în care să apară Cag exprimate prin toate tipurile de pronume, având ca regente fie verbe la diateza pasivă, fie adjective:

personal: _____

personal de politeţe: _____

demonstrativ (de identitate): _____

posesiv: _____

nehotărât: _____

negativ: _____

interogativ: _____

relativ: _____

6. Încercuieşte literele corespunzătoare răspunsurilor pe care le consideri corecte:

a) Complementul de agent este o parte de propoziţie principală.

b) Propoziţia: *Uşa este deschisă.* are predicat verbal.

c) Prepoziţia „de" precedă numai complemente de agent.

d) În propoziţia: *Culoarea este deschisă.* apare un predicat verbal.

e) Propoziţiile: *Fata este o încuiată.* şi *Uşa este încuiată.* nu au acelaşi tip de predicat.

f) În propoziţia: *Fiind acceptaţi de toată clasa, au intrat în echipa de conducere.*, ambele substantive precedate de prepoziţia *de* sunt Cag.

g) Pot avea funcţia sintactică de Cag substantivele, pronumele şi numeralele în cazul acuzativ.

h) La diateza pasivă, verbul *a fi* este auxiliar.

Moment ortografic

Alege variantele corecte dintre următoarele:

A. Sunt corecte formele verbale din seria:

a) *a fii, fuseserăţi, (eu) fusesei, fiiind, fostără, nu fii;*

b) *a veni, veniserăţi, venirăm, venind, venit, nu veni.*

B. Formele de condiţional-optativ prezent corecte sunt în seria:

a) *ar vedea, ar fi, ar face, ar bate, ar coase, ar părea, ar descrie;*

b) *ar vede, ar fii, ar făcea, ar bătea, ar cosea, ar pare, ar descrii.*

C. Sunt corecte formele de perfect simplu ale tuturor verbelor din seria:

a) *făcui, cusui, dăduserăţi, copseseşi, furăţi, scrisăşi, văzuseşi;*

b) *făcui, cusui, dădui, copsei, fuseşi, văzuşi, scrisei, văzui.*

Scanned with OKEN Scanner

COMPLEMENTUL DIRECT (Cd)
(= PE CINEVA/ CEVA)

1. Subliniază cu două linii, în textele următoare, complementele directe și menționează prin ce părți de vorbire sunt exprimate; du o săgeată la cuvintele regente:

a) *Primăvara, cu brațe de miresme,/ a sădit razele albe ale soarelui/ neuniform prin crâng;/ apoi a așezat pe ramuri/ frânturi de curcubeie/ cu aripi de triluri./ Trecând, mlădioasă, printre copaci,/ a desenat în fiecare buchete de frunze.* (...) (Constantin Drăgulescu)

b) (...) *degeaba mai voiți a strica orzul pe gâște. Vedeți bine că nu-l ducem noi la spânzurătoare numai așa, de flori de cuc, să-i luăm năravul. Cum chitiți? Un sat întreg n-ar fi pus oare mână de la mână ca să poată face dintr-însul ceva? Dar ai pe cine ajuta?* (...) (Ion Creangă)

c) *Pentru mulțumirea ta, mă hotărăsc a-mi scutura lenea și a încăleca pe condei spre a întreprinde o primblare pitorească pe ulițele capitalei Moldovei.* (V. Alecsandri)

d) *Nu mă tem, în mine, chinuri port cotropitoare,/ Le-am căutat tămăduire-n răzbunare-asupra ta,/ Dar de ele numai moartea, blânda moarte m-a ierta.* (Al. Davila)

e) *Dar până atunci na-ți o palmă, ca să ții minte ce ți-am spus.* (Ion Creangă)

f) *Am fost plesnită fix în față de lumea imaginată de Leigh Bardugo în* Regatul Umbrelor. *Cartea a ajuns la mine din întâmplare, inițial era destinată altcuiva și m-am apucat s-o citesc din lipsă de activitate (a se înțelege lipsă de conexiune la internet). Și nu m-am putut opri până n-am terminat-o. Am început-o seara, am citit până am adormit și a doua zi nu am putut face nimic până n-am terminat-o.* (hyperliteratura.ro)

2. Construiește scurte enunțuri în care Cd să fie exprimate prin verbe la moduri nepersonale:

infinitiv: _____

supin: _____

gerunziu: _____

Scanned with OKEN Scanner

5. Analizează propozițiile subordonate CD din textele următoare; încercuiește cu roșu cuvintele regente ale acestora, indicând și valoarea lor morfologică:

a) *Socotesc că putem zice, fără să ne îndoim,/ Că e prea bun pentru fabuli veacul în care trăim;/ Măcar că se află oameni care nu pricep deloc/ Cum a putut să vorbească un sălbatic dobitoc/ și care vin să te-ntrebe dacă e adevărat/ Că în vremea veche câinii au vorbit așa curat?* (Grigore Alexandrescu)

b) *Atunci porunci Șoimaru să s-aducă șumuioacele de paie și tăciunii și dădu foc curții de la Murgeni el singur cu mâna lui.(...) Ș-a poruncit pe urmă răzășilor s-o dărâme și s-o împrăștie în patru părți.* (Mihail Sadoveanu)

6. a) Stabilește felul propozițiilor subordonate cunoscute din textul următor, încercuiește cuvintele regente și stabilește valoarea lor morfologică:

Dar nu poți să-l judeci nici pe copil, nici pe ea, nu poți decât să taci și să înțelegi că pentru a te lua cu cineva pentru tot restul vieții nu e atât de greu, ci mai greu e ca acest luat să nu devină o povară de care să nu te mai poți lepăda niciodată și care să te apese cu anii ca o piatră de moară de care să nu scapi decât în moarte. (Marin Preda)

b) extrage predicatele și precizează felul acestora:

c) analizează complementele directe din textul dat:

Moment ortografic

Alege formele corecte ale gerunziilor (+/– pronume) din perechile:

fâsâind/fâsiind; find/fiind; neștind/neștiind; înființând/înființînd; neînștiințând/neânștiințând; sfâșind/sfâșiind; scrind/scriind; călcând/călcînd; înmind/înmiind; suferind/suferiind; postind/postiind; priindu-i/priindui; sfiindu-se/sfinduse; dându-i/dădându-i; silind/siliind; vuând/vuind; vindând/vânzând; încercuind/încercuind; neândrăznind/neîndrăznind; vâjiind/vâjâind; copind/copiind; aprecind/apreciind; sfidînd/sfidând; părându-mi-se/părîndumi-se; neîntrebuințându-ți-l/neântrebuințându-țil; ne mai văzându-l/nemaivăzându-l; conducându-l/conducîndul; văzînduși/văzându-și.

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ DIRECTĂ (CD) – 2

1. Identifică propozițiile subordonate CD din textele următoare (subliniază cuvintele care pot îndeplini funcția sintactică de predicat; identifică relatorii subordonatori și coordonatori; delimitează și numerotează propozițiile; stabilește propozițiile principale; notează felul predicatelor; precizează felul subordonatelor în funcție de termenul regent); stabilește și complementele directe și precizează prin ce părți de vorbire sunt exprimate:

a) *Vrul să-l piarză cu orice chip și, neîndrăznind a-l prigoni pe față, trimise ucigași spre a-l prinde și a-l aduce în București sau a-l ucide în taină!* (Nicolae Bălcescu)

b) *Din depărtare suflă un vânt/ce geme, plânge/ Și spune că în zare ard sate și orașe./ Că fiare fără număr ucid copii în fașe,/ Că țara e-n nevoie, că mor români sub chinuri,..* (Vasile Alecsandri)

2. Construiește cinci fraze în care să apară propoziții CD introduse prin pronumele relative indicate, cu funcția sintactică de complement direct în subordonată:

cine: _____

care: _____

ce: _____

câți: _____

a câta: _____

3. Transformă, făcând expansiunea, complementele directe indicate din textul următor în propozițiile subordonate corespunzătoare, păstrând contextul:

Gramatica e meșteșugul ce-arat-alcătuire,/ Și toți printr-însa pot afla verice (= orice) *povățuire/ Ș-a scrie încă într-ales cu reguli arătate,/ Pă toți învață d-a le sti fără greșală toate.* (Ienăchiță Văcărescu)

_____

_____

_____

_____

4. Alcătuiește scurte fraze în care să fie CD ale căror regente să fie:

a) Verb la modul gerunziu, antepus predicatului din PP:

_____

b) Interjecție predicativă (dintre *iată, uite, na, poftim*):

_____

c) Verb la infinitiv:

_____

Scanned with OKEN Scanner

5. Stabileşte valorile gramaticale şi funcţiile sintactice ale elementelor de relaţie care introduc CD în frazele următoare:

a) *Vezi ce înseamnă teama?* _____

b) *Ai aflat ce s-a întâmplat?* _____

c) *Ştiu ce vei spune acum.* _____

d) *Nu mi-a spus ce cadou a cumpărat.* _____

6. Încercuieşte **A** (adevărat) sau **F** (fals), având în vedere enunţurile următoare:

A/F Propoziţia CD poate avea ca regente verbe tranzitive, interjecţii predicative şi verbe intranzitive care se pot pasiviza.

A/F Propoziţiile CD antepuse nu se despart niciodată prin virgulă de regentă.

A/F În fraza: *Dorea să glumească, să se distreze.*, există două CD coordonate adversativ.

A/F Propoziţiile CD se pot introduce prin pronume nehotărâte cu rol relativ.

A/F Prin expansiunea cuvântului subliniat din propoziţia: *Am auzit o maşină claxonând.* se obţine o subordonată CD.

A/F Pronumele relative care introduc propoziţii CD pot avea orice funcţie sintactică specifică.

A/F Verbele la modul conjunctiv nu pot fi regente ale unor CD.

A/F Subordonatele CD pot fi antepuse, postpuse sau intercalate în regentă.

A/F Subordonata din fraza: *Se ştia când va veni.* este CD.

7. Corectează enunţurile notate cu F la exerciţiul anterior:

_____

_____

_____

_____

_____

Moment ortografic

Taie formele greşite din perechile următoare, care conţin Cd:

m-ai/mai văzut; la/l-a crezut; tei/te-i lăuda; nea/ne-a ajuns; nul/nu-l cunoscusem; săi/să-i asculţi; cerând-umi-o/cerându-mi-o; neîntrebuinţând-o/neântrebuinţându-o; l-ai/l-ai descoperit; reânfinţându-o/reînfiinţând-o; cântatu-mi-l-ai/cântatumi-la-i; trimitel-voi/trimite-l-voi; vedea-l-aş/vede-laş; arzăl-ar/arde-l-ar focul; so/s-o vezi; pre-făcându-l/prefăcându-l; îndatorîndo/îndatorând-o; nu mi-o da/nu-mi o da; da i-l/dă-i-l; le făcuşi/făcu-şi; adusuvi-l-a/adusu-vi-la; adusuio-ai/adusu-i-o-ai; certându-mi-l/certându-mi-l.

Scanned with OKEN Scanner

COMPLEMENTUL INDIRECT (Ci)
(= CUIVA; LA/ DESPRE/ DIN/ ÎN... CEVA/ CINEVA)

1. Identifică, în exemplele următoare, complementele indirecte și stabilește valorile morfologice ale regentelor acestora:

a) *S-au opus dictaturii tiranului.* _____

b) *Au adresat mulțumiri profesorilor.* _____

c) *Ne-au dat de știre imediat.* _____

d) *Este o persoană capabilă de orice.* _____

e) *Acum e bine de noi.* _____

f) *Bravo lor!* _____

2. Precizează cazurile substantivelor care îndeplinesc funcția sintactică de complement indirect în exemplele următoare:

a) *Au luptat contra dușmanilor.* _____

b) *Se gândesc la copiii lor.* _____

c) *Le-ai dat lor scrisorile?* _____

3. Alcătuiește scurte propoziții în care să apară complemente indirecte exprimate prin toate tipurile de numerale (cardinale și ordinale) cu valoare substantivală în cazul dativ:

- nr. propriu-zis: _____
- nr. colectiv: _____
- nr. fracționar: _____
- nr. ordinal: _____

4. Analizează complementele indirecte din exemplele următoare:

a) *Și în ziua de Paști am tras un „Îngerul a strigat" la biserică, de-au rămas toți oamenii cu gurile căscate la mine. Și mamei îi venea să mă înghită de bucurie. Și părintele Ioan m-a pus la masă cu dânsul și Smărăndița a ciocnit o mulțime de ouă cu mine.* (Ion Creangă)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

b) *Nu se mai satură visând. Acum s-a apucat de făcut bijuterii, gândindu-se la părinții ei, care acum nu mai sunt capabili de a munci.*

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

5. Scrie exemple în care să apară, cu funcţia sintactică de complement indirect în cazul acuzativ, toate tipurile de pronume:

- personal: _____
- de politeţe: _____
- reflexiv: _____
- demonstrativ: _____
- posesiv: _____
- nehotărât: _____
- negativ: _____
- interogativ: _____
- relativ: _____

6. Alcătuieşte scurte propoziţii în care să apară complemente directe şi indirecte care să determine verbele regente indicate:

- *a ceda:* _____
- *a da:* _____
- *a închina:* _____
- *a opune:* _____

7. Precizează în ce cazuri sunt substantivele şi pronumele cu funcţie de complemente indirecte din exemplele următoare:

a) *Atenţiunea mea a făcut mare plăcere amicei mele şi mai ales copilului.* (I.L. Caragiale)

_____

b) *Se vede în luptă cu ceilalţi: cu ucenicii, cu calfele, cu meşterii mărunţi şi cu toptangiii. La unii surâde, unora le strânge mâna, cu alţii se ceartă, la urmă se împacă cu toţi, îi atrage, îi momeşte, îi înşală.* (Barbu Ştefănescu Delavrancea)

_____

_____

c) *De aceste basne să dea seama ei şi de această ocară. Nici este şagă a scrie ocară vecinică unui neam, că scrisoarea este un lucru vecinic. Eu voi da seamă de ale mele câte scriu.* (Miron Costin)

_____

_____

Moment ortografic

Scrie structuri în care să apară:

- verbe la gerunziu urmate de forme neaccentuate ale pronumelui personal în D (Ci) _____
- verbe la gerunziu urmate de forme neaccentuate ale pronumelui personal în Ac (Cd) _____
- verbe la gerunziu urmate de ambele forme neaccentuate ale pronumelui personal în D (Ci) şi în Ac (Cd) _____

_____

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ (CI) – I

1. Transformă partea de propoziție subliniată în propoziția subordonată corespunzătoare, făcând modificările care sunt necesare:

a) *Nu este apt <u>pentru a merge</u> în excursie.*

_____

b) *S-a apucat <u>de modificat</u> prin casă.*

_____

c) *S-a plictisit <u>uitându-se</u> la filme proaste.*

_____

d) *Se temea <u>de plecarea</u> în excursie.*

_____

e) *Convins <u>de adevărul</u> spuselor tale, ți-a acceptat propunerea.*

_____

2. Împarte în propoziții textele următoare; stabilește subordonatele CI și indică regentele acestora; subliniază cu două linii complementele indirecte:

a) *Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijorare.* (Ion Creangă)

_____

b) *Mă mir că sunt de-atuncea tot pur, ca o oglindă/ În care nu rămâne nimic din ce-a trecut,/ C-am șters chip, umeri, brațe întinse să mă prindă,/ Și negrii ei luceferi de dincolo de lut.* (Vasile Voiculescu)

_____

3. Scrie scurte fraze în care să fie propoziții CI introduse prin adverbele relative indicate; precizează funcțiile sintactice ale acestora:

unde: _____

când: _____

cum: _____

cât: _____

4. Completează spațiile libere cu regentele necesare, așa încât subordonata dată să fie, pe rând, PR, SB, AT, CD, CI:

_____ (PPr)[1]/*că* *<u>nu</u> l-<u>ai ascultat</u>.*(PR)[2]/

_____ (PPr)[1]/*că* *<u>nu</u> l-<u>ai ascultat</u>.*(SB)[2]/

_____ (PPr)[1]/*că* *<u>nu</u> l-<u>ai ascultat</u>.*(AT)[2]/

_____ (PPr)[1]/*că* *<u>nu</u> l-<u>ai ascultat</u>.*(CD)[2]/

_____ (PPr)[1]/*că* *<u>nu</u> l-<u>ai ascultat</u>.*(CI)[2]/

5. Identifică propozițiile subordonate cunoscute și fă analiza completă a propo- ziților regente ale CI din frazele următoare (după forma predicatului, după structură, după scopul comunicării, după funcția în enunț, după relațiile cu alte propoziții):

Scanned with OKEN Scanner

a) *Când în fața mea culcat/ Viteluș fără păcate/ Din copite m-a rugat/ Ca să-l scarpin eu pe spate,/ Mi-am dat seama că mințea,/ C-avea crupa scărpinată/ Dar că, dulcele, voia/ Gândurile să-mi abată.* (Leonid Dimov)

b) *Mi s-a întâmplat să pierz un amic, un bun amic, și nu mă pot căi îndestul de această nereparabilă pierdere; de-aceea trebuie să spun oricui vrea să mă asculte trista mea întâmplare.* (I.L. Caragiale)

c) *Nu mă mir că dincolo de hotar, spre răsărit, s-a ridicat norodul de jos.* (Z. Stancu)

6. Alcătuiește cinci fraze în care propozițiile CI să fie introduse prin pronumele relativ *care* cu funcțiile sintactice de:

- S: _____
- Np: _____
- Apg: _____
- Cd: _____
- Ci: _____

7. Scrie DA sau NU în dreptul enunțurilor următoare, având în vedere corectitudinea acestora:

____ Propoziția CI are ca regente orice părți de vorbire.

____ Relatorul CI în fraza: *Povesteai oricărui om aștepta cu tine în stație ce se întâmplase.* este adjectiv pronominal nehotărât cu rol relativ, a cărui formă este impusă de regentul subordonatei.

____ CI poate fi introdusă prin orice conjuncție subordonatoare.

____ Regentul CI din fraza: *Sunt mândră că sunteți elevii mei.* este adjectiv.

____ CI, ca și Ci, poate fi reluată sau anticipată prin forme neaccentuate ale pronumelui personal în cazul dativ.

____ Pronumele personale neaccentuate în dativ *mi, ți* și *i* au valoare neutră în enunțurile: *Și când mi ți l-am prins, vai de el! Dă-i cu bere, dă-i cu vin....*

Moment ortografic

Completează spațiile cu formele neaccentuate ale pronumelor personale în cazul dativ impuse de contextele date și elimină-le apoi, unde este posibil, pe cele accentuate:

Mie ___-au cerut ajutorul. ___ -au oferit sprijinul cui l-a solicitat. Cărora ___-ai fost prieten de nădejde adesea te pot trăda. Lui ___ dădusem invitația la expoziție. Dându- __-l ție, am scăpat de teama de a fi certat. Nouă nu ___-a spus de excursia plănuită. ___ le-au cerut vouă pe cele deja completate, iar nouă ___ le-au luat așa, neterminate. Lor ___ vor aduce biletele la spectacolul de la Sala Thalia. Cui ___-au dat nota maximă? Apucându-l în brațe, unde nu ___ ___ l-a trântit odată, de __-au pârâit oasele!

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ COMPLETIVĂ INDIRECTĂ (CI) – 2

1. Realizează contragerea propozițiilor CI din exemplele următoare și precizează valorile morfologice ale Ci rezultate în urma acestei operații:

a) *Nu mă mai săturam să privesc și să admir frumusețea munților noștri.*

b) *I-a dat cartea cui a solicitat-o.*

c) *Temându-se că-l vei refuza, nu te-a invitat.*

d) *E vai și amar de care nu știe carte.*

e) *Erau siguri că vei accepta propunerea.*

2. Alcătuiește fraze în care să apară CI introduse prin conjuncții subordonatoare diferite:

că: _____

să: _____

ca (...) să: _____

dacă: _____

de _____

cum că: _____

3. Stabilește felul propozițiilor din textul de mai jos; transcrie PP și apoi analizează propozițiile CI ale căror regente sunt adjective; fii atent(ă) la fragmentarea unei/unor propoziții:

Încredințat că nimic din ce a făcut în anii pe care i-a petrecut în școală nu a fost de prisos, dar convins că mai are multe de învățat, chiar dacă rezultatele obținute par să fie destul de bune, tânărul, doritor cum era să se afirme cât mai repede, s-a prezentat la uzină, sigur fiind că ceea ce și-a propus fără îndoială că se va realiza. (M. Preda)

4. Completează spațiile libere cu propozițiile CI necesare; atenție la punctuație:

Că _____ *era foarte sigură.*

Mă preocup doar de ce _____.

Pe unde _____ *habar n-am!*

Îi cerea oricui _____.

Să _____ *de asta mi-e teamă.*

Ți-ai bătut joc tocmai de cine _____.

Scanned with OKEN Scanner

5. Stabileşte felul predicatelor din propoziţiile următoare; fă apoi expansiunea Ci:

a) *Se bucura de răbdarea ta.* _____

_____

b) *Era convinsă de vinovăţia copiilor voştri.* _____

_____

c) *Îşi bătea capul cu primirea oaspeţilor.* _____

_____

d) *Copiii arată respectul cuvenit vârstnicilor.* _____

_____

e) *Smaranda era apreciată de tot satul pentru hărnicia şi inteligenţa sa.* _____

_____

f) *Ai ajuns demnă de stima tuturor prin tenacitatea ta.* _____

_____

6. Stabileşte felul propoziţiilor din textele următoare şi menţionează valoarea gramaticală a relatorilor ce introduc CI; subliniază cu două linii Ci:

a) *Ea a doua zi se miră cum de firele sunt rupte.* (M. Eminescu) _____

b) *Bologa avu aceeaşi impresie, vru să-i mulţumească, dar simţi că de va rosti o singură vorbă nu-şi va putea stăpâni lacrimile şi se va face de râsul soldatului care se apucase să-i descarce bagajele şi să aşeze toate cum au fost acum o lună.*

_____

c) *Când am sosit amorţit de frig la Cocorăşti, îmi era frică să mă duc acasă; pentru aceea Huţu a venit cu mine, ca să spună că el e de vină că m-a luat şi pe mine, şi toate au fost bine, fiindcă mama se bucura că n-am degerat pe drum (...).* (Ioan Slavici)

_____

d) *Această ştire era destul de veche şi Dănilă i-o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat şi mâhnit în inimă-i că veştile cele mari pe care le aştepta nu mai veneau deloc.* (Gala Galaction)

_____

e) *Şi găsim un mijloc nu se poate mai nimerit: noaptea, când vor dormi toţi, să punem poşte la talpe cui vom socoti noi.* (Ion Creangă) _____

Moment ortografic

Stabileşte valoarea morfologică şi funcţia sintactică a cuvântului „*i*” în exemplele următoare; pune cratima unde aceasta este necesară:

- *Nu i frumos ce i frumos, îi frumos ce-mi place mie.* _____
- *Acum i acasă.* _____
- *Pe fruntea i curată poartă o diademă.* _____
- *I am cerut cartea pe care i o împrumutasem.* _____
- *Nu i veni tu la mâna mea, pungaşule?!* _____
- *Nu i am întâlnit de câteva zile.* _____
- *Pune doi „i” la pluralul substantivului „fiu”.* _____

Scanned with OKEN Scanner

EVALUĂRE

Varianta I

Citește cu atenție textul următor, pentru a rezolva cerințele date mai jos:

— *Ei, spuse Gandalf, încântat să vadă că povestea lui făcea impresie bună, am făcut și eu ce-am putut. Stăteam acolo, cu lupii înnebuniți la picioarele noastre și cu pădurea care începuse să ardă din loc în loc, când au pornit și gnomii să coboare de pe dealuri și să ne descopere. Au început să țipe de bucurie și să cânte cântece în care-și băteau joc de noi.* (J.R.R. Tolkien, *Hobbitul*, trad. de Catinca Ralea)

1. Selectează, din text, secvența incidentă și stabilește felul propozițiilor. **10 puncte**

2. Transcrie o locuțiune verbală; precizează felul propoziției al cărei predicat este aceasta. **10 puncte**

3. Găsește, în text, două subordonate CI coordonate copulativ. **10 puncte**

4. Alege răspunsul pe care îl consideri corect:

A. În ultima frază se află:
a) două SB coordonate adversativ; b) două PR coordonate copulativ;
c) două CD coordonate copulativ. **10 puncte**

B. Pronumele subliniat are funcția sintactică de:
a) subiect simplu; b) complement indirect; c) atribut pronominal. **10 puncte**

C. Propoziția subliniată este:
a) simplă; b) dezvoltată; c) negativă. **10 puncte**

5. Alcătuiește o scurtă compunere narativă în care să relatezi întâlnirea cu o ființă fantastică. Vei utiliza toate tipurile de complemente (direct, indirect, de agent), precum și toate tipurile de subordonate (PR, SB, AT, CD, CI). **30 de puncte**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 2

Citește cu atenție textul următor, pentru a rezolva cerințele date mai jos:

Zăcură o vreme, suflând și gâfâind. Dar nu trecu totuși prea mult și începură să pună întrebări. Îi cerură lui Bilbo să le explice în cele mai mici amănunte cum se făcea nevăzut, iar inelul pe care-l găsise îi interesă atât de tare, încât un timp uitară de propriile lor necazuri. Balin, mai cu seamă, insistă să i se spună de mai multe ori povestea cu Gollum, cu ghicitorile și tot restul, și unde, și cum găsise Inelul. (...) *De unde se vedea că își schimbaseră cu totul părerea despre domnul Baggins și începuseră să-l respecte cum se cuvine.* (J.R.R. Tolkien, *Hobbitul*, trad. de Catinca Ralea)

1. Transcrie, din text, un complement direct și unul indirect exprimate prin substantive, un atribut substantival prepozițional, un subiect simplu și un predicat verbal.
10 puncte

2. Selectează, din text, două propoziții CD și două SB coordonate copulativ.
10 puncte

3. Indică funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate în text. **10 puncte**

4. Alege răspunsul pe care îl consideri corect:

A. Prima frază din text conține: a) două propoziții principale și una CD;
b) o PP și două CD; c) două PP și una CI. **10 puncte**

B. Propoziția subliniată este PP, regentă pentru: a) o AT; b) o CI; c) o CD. **10 puncte**

C. Prin contragerea propoziției *pe care-l găsise* se obține un:
a) atribut adjectival; b) complement direct; c) nume predicativ. **10 puncte**

5. Scrie o scurtă compunere narativă în care să relatezi o confruntare cu niște ființe supranaturale. Vei utiliza toate tipurile de complemente (direct, indirect, de agent), precum și toate tipurile de subordonate (PR, SB, AT, CD, CI). **30 de puncte**

COMPLEMENTE CIRCUMSTANȚIALE. PROPOZIȚII SUBORDONATE CIRCUMSTANȚIALE

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE LOC (Ccl)

(= UNDEVA +/- prepoziții și locuțiuni prepoziționale cu regim de acuzativ/ genitiv)

1. Precizează ce părți de propoziție sunt cele precedate de prepoziția simplă *de* în exemplele următoare:

- *Vitele par de piatră.* _____
- *Nu mă puteam apropia de tine.* _____
- *De care a fost rezolvat exercițiul?* _____
- *Fata de acolo este sora ta?* _____
- *De acolo priveam munții.* _____

2. Scrie cinci enunțuri în care să utilizezi adverbe de loc pronominale cu funcția sintactică de Ccl:

- negativ: _____
- nehotărât: _____
- interogativ: _____
- demonstrativ: _____
- relativ: _____

3. Subliniază, în textele date, Ccl și arată prin ce părți de vorbire sunt exprimate:

a) *Dintr-o peșteră, din râpă, noaptea iese, mă-mpresoară,/ De pe muche, de pe stâncă, chipuri negre se cobor./* (Grigore Alexandrescu) _____

b) *Din izvoare și din gârle/ Apa sună somnoroasă;/ Unde soarele pătrunde/ Printre ramuri a ei unde,/ Ea în valuri sperioase/ Se azvârle.* (M. Eminescu) _____

c) *Joacă toți cu voie bună,/ Duduie sub ei pământul.* (Șt. O. Iosif) _____

d) *De-aceea poate-n libertate să lucească,/ Deasupra noastră. universala boltă-albastră.* (Nichita Stănescu) _____

e) *De la arcul Carpaților/ Am înțeles că putem visa/ Până la luceafăr și chiar mai sus/ Cu capul pe bogățiile noastre/ De uraniu și aur.* (Marin Sorescu) _____

f) *Copiii nu stăteau locului o clipă.* _____

4. Indică termenii regenți ai Ccl din exemplele următoare:

a) *Se tânguiesc/ Tălăngi pe căi,/ Și neguri cresc/ Din negre văi,/ Plutind pe munți...* (Șt. O Iosif) _____

b) *Când ajunse la mijlocul podului, Emil se opri.* (D.R. Popescu) _____

c) *Mă-ntorc la tine, Argeș, o, râu de-odinioară,/ Pe drumul de fânețe ce fuge printre clăi.* (Ion Pillat) _____

d) *Hai și noi la craiul, dragă,/ Și să fim din nou copii.* (M. Eminescu) _____

e) *Echipa victorioasă acasă primește trei puncte.* _____

f) *O ia la sănătoasa prin spatele ogrăzii, înspre râu.* _____

Scanned with OKEN Scanner

5. Explică punctuația Ccl din următoarele exemple:

a) *Și atunce întorcându-se, au lăsat oaste cu bucate în cetate, în Neamț și în Suceava, în mânăstirea arminească și în mănăstire în Agapie, și în Săcul, și în Câmpulung, în Hangu.* (Ion Neculce)

b) *Sus, în deal, peste câmpie,/ În pustiul Bărăgan,/ Este scumpa mea moșie.* (Alexandru Odobescu)

6. Analizează sintactic și morfologic cuvintele subliniate în exemplele următoare:

- *Pe <u>fața</u> lui se ivise un zâmbet.*

- *În <u>față</u> nu mai ajunsese niciunul.*

- *În <u>fața</u> lui apăruse din senin o mașină.*

7. Alcătuiește patru enunțuri în care să folosești, cu valoare adverbială și cu valoare prepozițională cuvintele *deasupra, dedesubt.*

8. Scrie cinci enunțuri în care să ai Ccl exprimate prin substantive și pronume în cazul genitiv, cu diferite locuțiuni prepoziționale:

Moment ortografic

Explică rolul cratimei în fiecare structură indicată:

- *Pe-un picior de plai...*

- *Ia cartea de-acolo!*

- *Știu c-ar pleca la munte.*

Scanned with OKEN Scanner

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC/LOCATIVĂ (CL) – I

1. Fă expansiunea cuvintelor subliniate după modelul dat, fiind atent la faptul că apar modificări structurale; folosește-te de propozițiile din coloana dreaptă:

Am ajuns la locul întâlnirii mai devreme.

Am ajuns (Pv) *mai devreme* (PPr)[1] / *unde aveam* (Pv) *întâlnirea.* (CL)[2] /

- *S-a întors la locul plecării.* ... *unde-o vedea cu ochii.*
- *S-au dus acasă la noi.* ... *de unde a plecat.*
- *Pleacă oriunde.* ... *unde i-am chemat.*

_____

_____

_____

2. Precizează valoarea gramaticală a termenilor regenți ai CL din exemplele:

a) *Le-a spus să se întoarcă de unde au venit.* _____

b) *Văzând numai munți oriîncotro privea, era copleșit.* _____

c) *Hai unde am hotărât aseară.* _____

d) *Ți-ai luat tălpășița pe unde ai apucat.* _____

e) *Au terminat de montat decorurile unde ați stabilit.* _____

3. Stabilește valorile morfologice și funcțiile sintactice ale conectorilor CL din exemplele următoare:

a) *Mă îndreptai spre cine mă strigase.* _____

b) *Oriîncotro privești, vezi doar întinderea nesfârșită de ape.* _____

c) *Aici, unde aveau casă bunicii, nu mai fusesem de multă vreme.* _____

4. Propozițiile circumstanțiale au, frecvent, corelativi în regente. Identifică-i în exemplele date mai jos și stabilește-le valoarea morfologică:

Vino acolo unde ți-am spus. _____

Unde te-am pus, aici să stai! _____

5. Identifică, în textele următoare, propozițiile subordonate CL și analizează-le; subliniază cu două linii Ccl:

a) *Astăzi, capitala noastră, care-a stat pitită prin munți atâtea veacuri, sporește sigură și puternică în mijlocul câmpiei dunărene, ridicând palat lângă palat, pe unde-și păștea odinioară turmele legendarul Bucur.* (Alexandru Vlahuță)

_____

_____

b) *Nu știu cum se cheamă satul acesta, dar știu că pretutindeni pe unde m-ai dus, unde s-a vorbit românește, este pământul Patriei mele, este Patria mea.* (B. Șt. Delavrancea)

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

c) *Acolo unde nu e lege, nu e nici slobozenie, şi acolo unde legea e numai pentru unii şi ceilalţi sunt scutiţi de sub ascultarea ei, slobozenia a pierit.* (Alecu Russo)

_____

_____

6. Indică valoarea semantică a verbelor regente ale Ccl şi CL, din coloana stângă, identificând-o în coloana din dreapta; adaugă şi alte verbe cu aceeaşi valoare:

- mişcare – *a ploua, a ninge,* _____
- acţiune – *a sta, a se simţi,* _____
- eveniment – *a porni, a alerga,* _____
- stare – *a lucra, a meşteri,* _____

7. Construieşte şase enunţuri în care să apară CL având ca regente: verbe (atât la un mod predicativ, cât şi la moduri nepersonale), un adjectiv participial, un adverb:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

8. Scrie **A** (adevărat) sau **F** (fals) în dreptul enunţurilor următoare:

____ Propoziţia CL nu se desparte prin virgulă de regentă.
____ Adverbele nehotărâte *oriunde, oriîncotro* sunt formate prin compunere.
____ Pronumele nu pot îndeplini funcţia de Ccl.
____ În fraza: *Se îndreaptă încotro zăreşte o lumină.* există o CL.
____ Pronumele relativ îndeplineşte funcţia de subiect în fraza: *Se uita curios spre cine îşi repara maşina.*
____ Propoziţia CL nu poate preceda regenta.
____ Subordonata din fraza: *Pornind încotro l-ai trimis, şi-a luat şi câinele.* este intercalată în regentă.
____ Adjectivele participiale ale verbelor de mişcare nu pot fi regente pentru subordonate CL.

Moment ortografic

Încercuieşte formele corecte ale prepoziţiilor şi ale locuţiunilor prepoziţionale cu regim de genitiv şi de acuzativ care pot preceda Ccl ori CL:
de/dă/di; pi/pă/pe; dăpe/după/dupe; piste/preste/peste; în mijlocul/în mişlocul/în miljocul; de-a-supra/deasupra/de-a supra; de de subt/dedesubtul/dedesuptul; înăuntrul/înlăuntrul; în jurul/în jur de/în jur; de-a lungul/de-a-lungul/dealungul; în sus/în sus-ul/în susul; a lături/alături/alătura; de parte de/departe de/de-parte-de; în faţă/în-faţa/în faţa; sub/subt/supt.

Scanned with OKEN Scanner

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE LOC/LOCATIVĂ (CL) – 2

1. Analizează frazele de mai jos; indică regentele CL și funcțiile sintactice ale lor, precum și corelativele:

a) *Acolo unde întâlnești/ Cât ține țara-n lung și-n lat/ Bătrâne urme vitejești/ Și osul celor ce-au luptat,/ Și unde vezi mii de mormane/ Sub care-adânc s-au îngropat/ Mulțime de oștiri dușmane/ Ce cu robia ne-au cercat,/ Și unde dorul de moșie întotdeauna drept a stat/ Și bărbătească vitejie/ A-mpodobit orice bărbat,/ Acolo este țara mea/ Și neamul meu cel românesc,* (...) (Ioan Nenițescu)

_____

b) *Câți au vrut să ne-o răpească/ Niciodată n-au putut,/ A rămas aici de veacuri/ Unde viața și-a-nceput.* (Andrei Bârseanu)

_____

c) *Ce cauți unde bate luna/ Pe-un alb izvor tremurător/ Și unde păsările-ntruna/ Se-ntrec cu glas ciripitor?* (Mihai Eminescu)

_____

d) *Ca Lazăr la auzul duioaselor porunci,/ Oricând și orideunde mă vei striga pe nume,/ Chiar de-aș zăcea în groapă cu lespedea pe mine,/ M-aș ridica din moarte ca să alerg la tine.* (Vasile Voiculescu)

_____

2. Precizează felul subordonatelor introduse prin adverbul relativ *unde* în frazele:

a) *Atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații tăi.* (I. Creangă) _____

b) *Nu știu dacă cunoaște careva dintre cei mai tineri unde a fost prisaca lui Buburuz.* (Mihail Sadoveanu) _____

c) *Îi convinseră să discute cu toții unde va pescui.* (Petru Dumitriu) _____

d) *Nu se știe unde se vor opri.* _____

e) *Problema lor a rămas unde să plece în vacanță.* _____

f) *Mi-a rămas pentru totdeauna în amintire locul unde te-am văzut prima oară.*

_____

3. Arată care este valoarea morfologică a cuvântului *unde* în fiecare dintre exemplele următoare și, acolo unde este cazul, funcția sintactică/ rolul sintactic:

a) *Căci unde-ajunge nu-i hotar...* (M. Eminescu) _____

b) *Dar unde mai sunt astăzi, să fie-aceleași căi,/ Tustrei copiii veseli, de-atunci, din cărioară?* (Ion Pillat) _____

c) — *Mergi și tu cu ei?*
— *Da de unde!* _____

d) *Zăreau, unde și unde, pâlcuri de păsări călătoare.* _____

e) *Mihnea îi răspunse scurt, unde nu se pot înțelege de-a dreptul.* (Alexandru Odobescu) _____

f) *Și unde nu dă o căldură ca aceea...* (I. Creangă) _____

g) *Unde soarele pătrunde/ Printre ramuri a ei unde,/ Ea în valuri sperioase/ Se ascunde.* (Mihai Eminescu) _____

Scanned with OKEN Scanner

4. Desparte frazele următoare în propoziții; arată felul predicatelor; analizează Ccl și/sau propozițiile CL:

a) *Colo unde stau Carpații cu de stânci înalte coaste,/ Unde paltinii pe dealuri se înșir ca mândră oaste;/ Munții țeapăna lor frunte o suiau-n-albastre bolți.* (Mihai Eminescu)

b) *Pe unde trece ea, fața pământului se usucă, satele se risipesc, târgurile cad năruite. Mers-am asupra ei cu bătălie, dar n-am isprăvit nimica.* (Mihai Eminescu)

c) *Unde este puterea, acolo-i și dreptatea.* (folclor)

d) *Ai să pleci unde zic eu.* (Ion Creangă)

5. Ai citit romanul *Baltagul* de Mihail Sadoveanu. Scrie o scurtă compunere în care să prezinți drumul Vitoriei Lipan în căutarea soțului, utilizând cât mai multe Ccl și CL; subliniază-le diferit.

Moment ortografic

Taie formele incorecte ale adverbelor și ale locuțiunilor adverbiale de loc: *ici-colo/ici, colo; pretutindeni/pretutindenea; din loc în loc/din-loc-în-loc; dinafară/din afară; ori-și-unde/orișiunde; ori încotro/oriîncotro; dedesubt/dedesupt; unde și unde/unde și-unde; jur-împrejur/jurîmprejur; nici unde/niciunde.*

Scanned with OKEN Scanner

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE TIMP (Cct)
(= CÂNDVA; del până CÂND)

1. Stabilește valorile morfologice și funcțiile sintactice/ rolul sintactic ale cuvintelor subliniate în enunțurile următoare:

a) *S-au oprit <u>înaintea</u> școlii.* _____

b) *<u>Înaintea</u> plecării în tabără n-am dormit deloc.* _____

c) *<u>Înainte</u>!* _____

d) *<u>Înainte</u> de casa bunicilor se găsește o fântână.* _____

e) *<u>Înainte</u> de a mânca te speli pe mâini.* _____

f) *<u>Aproape</u> să nu te recunosc.* _____

g) *Stă <u>aproape</u>.* _____

h) *Voi vă sculați <u>aproape</u> de prânz.* _____

i) *<u>Aproape</u> de școală este un părculeț.* _____

2. Analizează complementele circumstanțiale de timp din exemplele următoare:

a) *Lasă șaua, sai pe mine/ Și de coamă ține-te bine,/ Ca s-arăt la bătrânețe/ Ce-am putut la tinerețe./* (Folclor)

_____

b) *Noaptea-l coace și ea, luna.* (Tudor Arghezi)

_____

c) *Noaptea trecută n-am putut dormi de zgomot.*

_____

d) *Înaintând cu greu prin zloată, a auzit glasuri îndepărtate.*

_____

e) *Înainte păreai altfel.*

_____

f) *Din când în când se oprea din povestit, suspinând.*

_____

g) *Când o să vii?*

_____

h) *Pe vremea noastră totul era altfel.*

_____

i) *De câteva ori pe zi și de câteva ori pe noapte trenurile străbat, cu șuiere lungi și cu vuiet de poduri metalice, pădurile și munții Bucovinei.* (Geo Bogza)

_____

j) *Am locuit ani mulți pe valea Cernei.*

_____

k) *După zugrăvit a plecat în excursie.*

_____

3. Alcătuiește șase propoziții în care să folosești cuvintele *dimineața* și *primăvara* cu valoare adverbială și substantivală, cu funcțiile sintactice de subiect și de complement circumstanțial de timp:

Scanned with OKEN Scanner

4. Identifică Cct din textele următoare și precizează valorile lor morfologice:

a) *Să mă las iar în cea vale/ Cu-o pereche de pistoale!* (Folclor)

b) *Credința lor, a noastră-i acum și-ntotdeauna!* (Zaharia Bârsan)

c) ... *de copil eu m-am luptat/ În rând cu Volbură-mpărat.* (George Coșbuc)

d) *O cunoșteam de mică.*

e) *Brațul se încorda ridicând nuiaua, sfoara întinsă tremura ieșind din apă și deodată zvâcnea deasupra luciului...* (Mihail Sadoveanu)

f) *Plecăm la pescuit până a nu răsări soarele.*

g) *Pe parcursul discuției i-am înțeles punctul de vedere.*

5. Alege, dintre locuțiunile prepoziționale cu regim de genitiv/de acuzativ, pe acelea care pot preceda un substantiv/pronume cu funcția sintactică de Cct și alcătuiește exemple cu patru dintre ele.

G. – *în fața, în jurul, în spatele, în mijlocul, în timpul, pe vremea, de-a lungul, de-a latul, în preajma;*

Ac. – *în jur de, în loc de, aproape de, înainte de.*

Moment ortografic

Alege varianta corectă în fiecare enunț:

- *Spectacolul începe la ora/ orele 19.*
- *Poetul Mihai Eminescu s-a născut la/ în anul 1850.*
- *Examenele au loc între/ în zilele de 15 și 16 august.*
- *Nici o dată/ niciodată nu este mai importantă ca ziua mamei.*
- *Nu te voi părăsi nici o dată/ niciodată.*
- *Nu a zâmbit nici când/ nicicând ai plecat.*

Scanned with OKEN Scanner

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP/TEMPORALĂ (CT) – I

1. Fă expansiunea cuvintelor subliniate după modelul dat, fiind atent la faptul că apar, frecvent, modificări structurale:

Îi <u>cunoștea</u> de mici. = *Îi <u>cunoștea</u>* (Pv) (PPr) [1]*/<u>de când</u> ei <u>erau copii</u>* (Pn) *mici.* (CT)[2]/

Înainte de <u>plecare</u> fă-ți cruce. _____

Vom porni până <u>a nu începe</u> ploaia. _____

Au ajuns la cabană după <u>voi</u>. _____

<u>Ajuns</u> acasă, a și deschis televizorul. _____

2. Analizează exemplele următoare, stabilind valoarea morfologică a regentului fiecărei subordonate CT; fă și contragerea acestora:

a) *Când mă deșteptai a doua zi, numai după o clipă parcă de somn, băgai de seamă că soarele fusese cu mult mai harnic decât mine...* (Calistrat Hogaș)

_____

_____

b) *Când tremurându-și jalea și sfiala/ Un cânt pribeag îmbrățișează firea,/ Și-un trandafir crescut în umbră moare/ Și soare nu-i să-i plângă risipirea,/ Eu plâng atunci,* (...) (O. Goga) _____

_____

c) (...) *a zburat cu puii zdraveni, pe când ăl rănit striga cu deznădejde.* (Ioan Alexandru Brătescu-Voinești) _____

_____

d) *Și apoi, când venea moșneagul de unde era dus, gura babei umbla cum umblă melița.* (Ion Creangă) _____

_____

e) *Și una e să mori la datorie, când te izbește un glonț sau o schijă, și alta e să fii legat de stâlp și să te execute plutonul de execuție.* (Marin Preda) _____

_____

f) *Iar Ștefan-vodă Tomșa, dacă omorî pre Despot-vodă la Suceava și bătu pre Mircea-vodă, se întoarse la Iași.* (Grigore Ureche) _____

_____

g) *După ce a ruinat de ajuns pe nenorocitul boier, care nu l-a lăsat să piară de foame pe drumuri, și după ce și-a luat rangul de pitar, la care nu era vătav să nu aspire, omul nostru caută un pretext și părăsește casa stăpânului, tocmai atunci când acesta simte mai mare nevoie de dânsul.* (Nicolae Filimon)

_____; _____

_____

_____

3. Completează spațiile libere cu CT sau cu regentele unor CT, în funcție de relatori, de corelativi și de context.

- *Când* _____, *păsările călătoare își pornesc exodul.*
- *În timp ce urca muntele,* _____.

Scanned with OKEN Scanner

- *După ce răsare soarele,* _____.
- *Cum* _____, *s-a şi repezit la frigider.*
- *Îndată ce* _____, *mă scol din pat şi fac un duş.*
- *Ce făcea bunicul când* _____*?*
- *Iau autobuzul ori de câte ori* _____.
- *Cât timp merg cu metroul* _____.
- *Plecăm la pescuit înainte să* _____.

4. Construieşte mai multe fraze în care să apară propoziţii subordonate introduse prin adverbul relativ *când:*

- SB – _____
- PR – _____
- AT – _____
- CD – _____
- CI – _____
- CT – _____

5. Precizează valorile morfologice şi funcţiile sintactice/ rolul sintactic ale cuvântului *cum* în enunţurile următoare:

a) *Cum ai procedat? m-a întrebat bătrânica.* _____/_____
b) *Nu se ştie cum va fi vremea în week-end.* _____/_____
c) *Cum a intrat, îndată s-a dus la bucătărie.* _____/_____

6. Scrie o scurtă compunere în care să prezinţi o zi obişnuită de şcoală. Foloseşte cel puţin trei Cct exprimate prin verbe la moduri nepersonale şi trei propoziţii CT.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Moment ortografic

Scrie gerunziul negativ al verbelor derivate cu ajutorul prefixului *în-* de la cuvintele de bază:

alb – _____; *balsam* – _____;
bărbat – _____; *condei* – _____;
drept – _____; *faşă* – _____;
groază – _____; *nod* – _____;
pachet – _____; *preajmă* – _____.

Scanned with OKEN Scanner

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE TIMP/TEMPORALĂ (CT) – 2

1. Notează C (corect) sau I (incorect) în dreptul enunțurilor de mai jos:

- ☐ Propoziția CT/ temporală nu se desparte prin virgulă de regentă.
- ☐ Cuvântul *cum* poate deveni, prin conversiune, conjuncție subordonatoare.
- ☐ În fraza: *Înainte să plece la școală își verifică ghiozdanul.* prima propoziție este CT.
- ☐ Unele adverbe nehotărâte pot avea rol de conectori frastici subordonatori.
- ☐ Locuțiunile prepoziționale pot preceda pronume negative cu rol de relator în frază.
- ☐ Adverbul *orișicând* este format prin compunere.
- ☐ Pronumele relativ *cui* din propoziția CT: *Ai venit [1]/înaintea cui era stabilit [2]/să deschidă ușa.[3]/* îndeplinește funcția de subiect al ultimei propoziții (propoziții împletite).
- ☐ În fraza: *Cum a intrat, pe loc s-a culcat.*, cuvintele subliniate reprezintă un corelativ adverbial al CT, îndeplinind funcția de Cct în regentă.
- ☐ Un verb la participiu (cu valoare adjectivală) nu poate fi expansionat/ dezvoltat într-o subordonată CT.
- ☐ Contragerea subordonatei CT din fraza: *Când l-am auzit, ți-am înțeles reacția.* se face punând verbul predicat la modul gerunziu și eliminând relatorul/ conectorul *când.* Rezultă un Cct exprimat prin verb la un mod nepredicativ: *Auzindu-l, ...*

2. Alcătuiește cinci fraze în care să existe propoziții CT; utilizează, în regenta fiecăruia, câte un corelativ din seria: *abia, apoi, atunci, și, pe urmă, numai iaca, doar ce, de atâtea ori, deodată, iaca și, pe loc, îndată.*

3. Arată valorile morfologice și funcțiile sintactice ale cuvântului *și* în exemplele:

a) *Ai și terminat lucrarea?* _____

b) *Verbul și substantivul sunt părți de vorbire flexibile.* _____

c) *Și-a luat la teatru bluza cea nouă.* _____

d) *Și-a amintit târziu că avea temă.* _____

e) *Și-am încălecat pe-o șa și v-am spus povestea așa.* _____

4. Desparte frazele următoare în propoziții; stabilește tipul de raport semantic caracteristic CT, notând: A = anterioritate, S = simultaneitate, P = posterioritate:

- *Mă îndreptam spre școală în timp ce tu abia te sculaseși.* ☐
- *Imediat ce-l zări se schimbă la față.* ☐
- *Până ce mama s-a dus în pod, eu mi-am făcut o salată.* ☐
- *Am plecat înainte ca tu să te fi trezit.* ☐
- *Cât timp exersezi la vioară, eu pictez.* ☐
- *Salvarea a venit înainte să ajungă echipajul de poliție.* ☐
- *După ce îți faci temele poți merge la joacă.* ☐

Scanned with OKEN Scanner

5. Identifică propoziţiile subordonate CT din frazele de mai jos, menţionând şi relatorii şi corelativele acestora (dacă există):

a) *Cucoşul, cum scăpă din mâinile moşneagului, fugi de-acasă şi umblă pe drumuri. Şi cum mergea el pe un drum, numai iacă găseşte o punguţă cu doi bani.* (Ion Creangă)

b) *Doar ce începuse să exerseze, că s-a luat curentul.*

c) *Când doarme plugul pe rotile/ În pacea serilor de toamnă,/ La voi coboară Cosânzeana,/ A visurilor noastre doamnă.* (Octavian Goga)

d) *După ce a spus ce avea pe suflet, a plecat la serviciu.*

e) *De câte ori încerca să spună ceva, de atâtea ori se oprea, suspinând.*

f) *Eu, fiind ascuns în cămară, cum aud unele ca aceste, iute mă sui în pod, umflu pupăza de unde era, sai cu dânsa pe sub streşina casei şi mă duc de-a dreptul în târgul vitelor.* (Ion Creangă)

g) *Pe când cu zgomot cad/ Izvoarele-ntruna,/ Alunece luna/ Prin vârfuri lungi de brad.* (Mihai Eminescu)

h) *Iar a doua zi, când mă deşteptai şi-mi aruncai privirea peste împrejurimi, Firea întreagă mi se păru ca răsărită atunci, pentru întâiaşi data, din sânul adânc al apelor creaţiunii.* (Calistrat Hogaş)

i) *Frumoasă eşti, pădurea mea,/ Când umbra-i încă rară/ Şi printre crengi adie-abia/ Un vânt de primăvară...// Când de sub frunze moarte ies/ În umbră viorele,/ Iar eu străbat hugeacul des/ Cu gândurile mele...* (George Topîrceanu)

j) *Când îl văzu fata, îl rugă ca pe Dumnezeu să o scape de zmeu, care, zicea ea, e hotărât ca, îndată ce se va face sănătos bine, să o silească oricum să se însoţească cu dânsul.* (Petre Ispirescu)

○ *Moment ortografic*

Desparte în silabe cuvintele următoare:

substantiv – _____ ; *circumstanţial* – _____ ;
deodată – _____ ; *transformare* – _____ ;
contragere – _____ ; *propoziţie* – _____ ;
anterioritate – _____ ; *îngenunchere* – _____ ;
exersare – _____ ; *înainte* – _____ ;
subiectivitate – _____ ; *înfundătură* – _____ ;
eliminator – _____ ; *neîndestulător* – _____ ;
antarctic – _____ ; *anonim* – _____ ;

Scanned with OKEN Scanner

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE MOD (Ccm)
(= CUMVA, CÂTVA)

1. Analizează sintactic și morfologic cuvintele subliniate din enunțurile următoare, indicând și termenul regent al fiecăruia:

a) *Atunci eu <u>iute</u> mă dau pe-o creangă mai spre poale și odată fac: <u>zup</u>! în niște cânepă care se întindea de la cireș înainte.* (Ion Creangă)

b) *Tot mai miroase via <u>a tămâios</u> și <u>coarnă</u>.* (Ion Pillat)

c) *Nădejdea mea ascunsă nu mințise/ Și nu-<u>n zadar</u> făcusem drumul lung.* (Alexandru Philippide)

d) *Se-nchide înserarea <u>ca o carte</u>/ Și sufletul în foi, <u>ca o zăloagă</u>.* (Tudor Arghezi)

e) *Te văd <u>ca o umbră</u> de-argint strălucită,/ Cu-aripi ridicate la ceruri pornită,/ <u>Suind</u>, palid suflet, a norilor schele.* (Mihai Eminescu)

f) *La noi nevestele <u>plângând</u>/ Sporesc pe fus fuiorul,/ Și-<u>mbrățișându</u>-și jalea plâng/ Și tata, și feciorul.* (Octavian Goga)

g) *Viața se scurgea aici <u>fără conflicte</u> mari.* (Marin Preda)

2. Scrie șase enunțuri în care să folosești adverbul de mod *bine*, cu funcția de Ccm, la toate gradele de comparație:

3. Subliniază, în lista următoare, adverbele formate prin derivare cu sufixe și scrie apoi patru enunțuri în care să folosești patru dintre ele cu funcția sintactică de Ccm:

bătrânesc, bătrânește, bătrâior, bătrânețe, îmbătrânește, tinerel, tineret, tinerește, întineri, târâș, târâtoare, românime, românește,furișa, furiș, desiș, desime, mișelie, mișelește, româncă, românesc, mutește, amuți, amuțește, amețitor, amețește.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

4. Subliniază cu două linii Ccm comparative (comparantul) din următoarele exemple; încercuieşte şi comparatul fiecăruia, precizându-i funcţia sintactică şi cazul/ modul:

a) *Aceasta este mai degrabă toporaş decât violetă.* _____
b) *Pentru banchet am ales mai greu pantofii decât rochia.* _____
c) *Povestea mai frumos despre bunici decât despre prieteni.* _____
d) *Exàmenul le este mai folositor colegilor decât mie.* _____
e) *Oare corectitudinea era odinioară la fel de rară ca azi?* _____
f) *Are mai mult de scris decât de citit.* _____
g) *Mai uşor decât a nu participa este a te implica.* _____

5. Alcătuieşte patru enunţuri în care să foloseşti, cu rol expresiv, comparaţii cu funcţia sintactică de Ccm:

_____
_____
_____
_____
_____
_____

6. Alege, dintre următoarele părţi de vorbire, pe acelea care pot fi regente pentru Ccm şi construieşte câte un enunţ pentru fiecare situaţie: *substantiv, locuţiune substantivală, adjectiv, locuţiune adjectivală, numeral cardinal cu valoare substantivală, verb, locuţiune verbală, adverb, prepoziţie, conjuncţie, interjecţie predicativă, interjecţie onomatopeică:*

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Moment ortografic

Taie formele scrise greşit ale următoarelor adverbe/ locuţiuni adverbiale de mod:

astfel/asfel; asemene/asemenea; cu nemiluita/cu ne-miluita; întradevăr/ într-adevăr; dejaba/degeaba; pe din afară/pe dinafară; bunioară/bunăoară; de loc/deloc; defel/de fel; pur şi simplu/pur-şi-simplu; fără tăgadă/fărătăgadă; nicidecum/nici decum; alfel/altfel.

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE MOD/MODALĂ (CM) – I

1. Transformă cuvintele subliniate din exemplele următoare în propoziții subordonate corespunzătoare:

a) *A dispărut <u>fără a lăsa</u> vreo adresă.* _____

b) *Ești nevoit să lupți <u>din răsputeri</u>.* _____

c) *Era frumoasă <u>de nespus</u>.* _____

2. Subliniază predicatele și împarte textele în propoziții, indicând felul acestora; stabilește rolul sintactic/funcțiile sintactice ale cuvântului *cum*:

a) *Și s-așază toți la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul,/ Lin vioarele răsumă iar cobza ține hangul.* (Mihai Eminescu) _____

b) *Cum a dat Dumnezeu, an,/ Holde mândre lui Troian,/ Astfel să dea și la voi,/ Ca s-avem parte și noi!* (Folclor) _____

c) *Cum o văzu, inima i se strânse ca într-un clește.* (I. Slavici) _____

d) *Cum ai procedat nu este bine.* _____

e) *Încă mai părea cum este pasărea cerului.* _____

f) *Nu știu cum să-ți explic rezolvarea.* _____

g) *Se gândise mult cum să procedeze.* _____

h) *Felul cum a rezolvat problema a fost surprinzător.* _____

3. Identifică propozițiile CM din exemplele următoare; încercuiește relatorii și încadrează eventualele corelative:

a) *Cum îți vei așterne, așa vei dormi.* (Folclor) _____

b) *Așa va proceda, cum l-ai învățat când era mic.* _____

c) *Copiii, așa săraci cum rămăseseră, creșteau cum crește răchita-n prundișul apătos, iar muma lor întinerea...* (I. Slavici) _____

d) *Cărăbușul se făcu mai mic decât era, ținându-și sufletul.* (E. Gârleanu) _____

e) *Cum o vede, maiorul se oprește o clipă, ca și cum ar vrea să se reculeagă, fiind surprins de inamic.* (I.L. Caragiale) _____

f) *Te voi sluji cum am slujit și pe tată-tău.* (Petre Ispirescu) _____

g) *Părea că-i ceva frânt în el; umbla aplecat de spate, ca și când ar duce o povară grea.* (Ion Agârbiceanu) _____

h) *Când treci, zveltă și fragedă, odată cu zorile,/ de parcă ai căuta la tulpina curcubeului comorile,/ nu-ți întoarce profilul peste umăr...* (N. Stănescu) _____

4. Completează spațiile libere cu propozițiile CM impuse de context:

- *Cât _____, atâta a cumpărat.*
- *L-am condus la gară, așa cum _____.*
- *Pe cât _____, pe atât era de silitor.*
- *M-a privit ca și cum _____.*
- *Decât să _____, mai bine să lenevească.*
- *Fără să _____, a pus rezultatul.*
- *Așa de tare se bucura, de parcă _____.*

Scanned with OKEN Scanner

- *Pe măsură ce* _____, *te înseninai la față.*
- *Zâmbea liniștit, ca și cum* _____.

5. Precizează felul propozițiilor din zicalele următoare; analizează CM și Ccm din textele următoare; precizează valorile morfologice ale relatorilor:

a) *Nu e bine să vorbești fără îndestul să gândești.*

_____

_____

b) *Fără să aibă grijă de copii, nicium părinte nu poate trăi.*

_____

_____

c) *Decât să ai un car de frumusețe, mai bine un dram de minte.*

_____

d) *E mai sigur să întrebi de două ori, decât să greșești o dată.*

_____

e) *E plin de noroc cum e broasca de pene.*

_____

6. Încercuiește **A** (adevărat) sau **F** (fals) în funcție de afirmațiile din enunțurile următoare:

A/F – Subordonata circumstanțială de mod se desparte întotdeauna prin virgulă de termenul regent.

A/F – Subiectul propoziției CM din fraza: *L-am propus pentru premiere, așa cum merita.* este subînțeles.

A/F – În fraza: *Cum îl văzu, îl și cunoscu.*, prima propoziție este CM.

A/F – Pronumele din fraza anterioară îndeplinește, în ambele propoziții, funcția sintactică de complement direct.

A/F – În propoziția subordonată din fraza: *Nu se știe cum a fost proiectul.*, adverbul relativ *cum* are funcția sintactică de nume predicativ.

A/F – Cuvântul *cum* poate avea valoare adjectivală.

A/F – Corelative ale propozițiilor CM pot fi adverbele de mod *așa, astfel, atât.*

A/F – Propozițiile subordonate pot fi în raport de coordonare.

A/F – Relația de subordonare se realizează cel mai frecvent prin juxtapunere.

○ *Moment ortografic*

Subliniază cu roșu formele incorecte din enunțurile următoare:

- *Preferă să procedeze altfel/ alt fel.*
- *A solicitat altfel/ alt fel la masă.*
- *Nici de cum/ nicidecum a procedat ea nu sunt mulțumită.*
- *N-are dreptate nici de cum/ nicidecum.*
- *Oricum/ ori cum a-i da-o, nu e bine.*
- *Ori cum/ oricum spui tu, oricum/ ori cum spune el, așa vom face.*

Scanned with OKEN Scanner

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE MODI MODALĂ (CM) – 2

1. Identifică propozițiile subordonate din textele următoare; indică valoarea morfologică a elementelor regente și a relatorilor propozițiilor CM; selectează și analizează morfologic Ccm:

a) *L-am auzit însine în ultimele rânduri, să recite sute de versuri, ca și când ar fi citit într-o carte.* (Ion Ghica) _____

_____

b) *Vezi-l pe român când vine primăvara, cum i se umple sufletul de bucurie, cum îi crește inima în piept ca frunza în pădure.* (V. Alecsandri) _____

_____

c) *Pe când însă, pe sub șure și la vatra bordeiului, ospățurile și paturile se gătesc după cum pe fiecare-l taie capul, limbile se dezmorțesc.* (Al. Odobescu) _____

_____

d) *Cum nu se dă scos ursul din bârlog, țăranul de la munte, strămutat la câmp, și pruncul, dezlipit de la sânul mamei sale, așa nu mă dam eu dus din Humulești în toamna anului 1855, când veni vremea să plec la Socola, după străduința mamei.* (Ion Creangă) _____

_____

e) *...mergea ca praștia sărind peste gropi, peste mușuroaie, peste bușteni, fără să-l mai pot opri, fără să cunosc locurile și fără să știu unde mă ducea.* (I.L. Caragiale)

_____

_____

f) *Calul se clatină încet la dreapta ori la stânga, după cum pune femeia piatra.* (Ion Agârbiceanu) _____

_____

g) *De abia când soarele se apropia de asfințit, mulțimea izbuti să se urnească de la primărie în jos, spre curtea lui Iuga, sporovăind și gâlcevind, parc-ar fi mers la nuntă.* (Liviu Rebreanu) _____

_____

2. Construiește fraze în care să apară, introduse prin adverbul *cât*, propozițiile subordonate indicate:

SB – _____

PR – _____

CD – _____

CI – _____

AT – _____

CM – _____

3. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *a* în exemplele următoare:

a) *„A" este prima literă a alfabetului.* _____

b) *Lucrările a doi copii păreau identice.* _____

c) *A! asta nu e ce ți-am cerut.* _____

Scanned with OKEN Scanner

d) *Colega mea a scris o poveste.* _____
e) *Datoria oricărui elev este de a se pregăti.* _____
f) *Aici miroase puternic a parfum.* _____
g) *Părerea aceasta este a colegului tău.* _____
h) *Banca a doua s-a deteriorat.* _____
i) *Diploma voastră este la panou, a clasei noastre este la director.* _____
_____
j) *A veni ea mâine şi-a vedea ce-a păţi!* _____
k) *Stă de-a dreapta Tatălui.*
l) *Se dădu de-a dura prin iarbă.* _____

4. Completează spaţiile libere cu propoziţiile regente ale CM indicate; precizează valoarea morfologică a relatorilor:

a) *Parcă n-ar avea suflet, aşa* _____; _____
b) _____ *decât eşti tu.* _____
c) *Ca şi cum n-ar fi auzit,* _____; _____
d) _____ *ca şi când nu ar fi fost vinovată.* _____
e) _____ *după cum bate vântul.* _____
f) _____ *fără să se scuze.* _____
g) _____ *după cum s-a comportat.* _____
h) *Fără ca mâine să plece* _____. _____
i) _____ *cum vrei.* _____
j) *Cât poţi de bine, atâta* _____. _____
k) _____ *oricât de mult vrei.* _____
l) *Oricum vrei, aşa* _____. _____
m) *Cu cât vorbeşte mai mult, cu atât* _____. _____

5. Găseşte, în tezaurul lingvistic folcloric, zece comparaţii sugestive cu rol de caracterizare a unor persoane (calităţi şi/ sau defecte).

_____
_____
_____
_____
_____

6. Scrie, pe o foaie separată, un portret al unei persoane dragi, în care să utilizezi CM şi Ccm comparative.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE CAUZĂ (Cccz)
(DIN CAUZA/ CAUZĂ)

1. Analizează sintactic și morfologic cuvintele subliniate din exemplele următoare:

a) *Când îi privești împiedecați în fier,/ Par, el <u>de bronz</u> și vitele-i <u>de piatră</u>./* (Tudor Arghezi)

_____

_____

b) *Departe sunt <u>de tine</u> și singur lângă foc...* (Mihai Eminescu)

_____

c) *Toamna și-a întins marama <u>de aramă</u> pe zăvoi;* (Ion Pillat)

_____

d) *Dușmănit vei fi <u>de toate</u> făr-a prinde chiar de veste.* (Mihai Eminescu)

_____

e) *De treci codri de aramă, <u>de departe</u> vezi albind/ Și-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.* (Mihai Eminescu)

_____

f) *Codrul clocoti <u>de zgomot</u> și <u>de arme</u> și <u>de bucium</u>.* (Mihai Eminescu)

_____

_____

_____

2. Subliniază complementele circumstanțiale de cauză din exemplele ce urmează; precizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate:

a) *Tremura de frig doar privind la zăpada așternută pe drum.* _____

b) *S-au speriat de voi.* _____

c) *Se bucura datorită celor trei.* _____

d) *De asta nu ai venit, că ți-era somn?* _____

e) *Va fi sancționat pentru a nu-și fi respectat promisiunea.* _____

f) *Câștigând meciul decisiv, au intrat în prima divizie.* _____

g) *Toată lumea îl lăuda de serios ce era.* _____

h) *Mă doare capul de tare ce-au vorbit.* _____

3. Arată în ce caz sunt cuvintele cu funcția sintactică de Cccz din exemplele date; încercuiește prepozițiile/ locuțiunile prepoziționale care le precedă:

a) *În anul acesta ai cam avut de tras cu examenul.* _____

b) *Nu s-a speriat de cei doi.* _____

c) *Din cauza ploii n-au mai plecat la mare.* _____

d) *A fost pedepsit din pricina aceluia.* _____

e) *S-a impus datorită sprijinului vostru.* _____

f) *Mulțumită ție, mamă, am ajuns om.* _____

g) *O să fii premiat pentru sârguința ta.* _____

h) *A lipsit de la test din cauză de boală.* _____

4. Analizează complementele circumstanțiale de cauză din textele date, indicând și cuvintele regente ale acestora (nu uita că mai întâi trebuie să-ți stabilești propozițiile):

a) *Mai bine-ar fi pentru blândețe să-l asculte și să-l iubească și cu dragoste să-l slujească, decât de frică și de groază să i se plece.* (Grigore Ureche)

_____

_____

b) *Din pricina plămânilor săi șubrezi nu se putuse dedica unei cariere militare.* (Nicolae Breban)

_____

c) *Mătușa Măriuca lui moș Andrei vine la noi c-o fulcă-n cer și cu una-n pământ și se ia la ciondănit cu mama din pricina mea.* (Ion Creangă)

_____

d) *Drumul a fost și scurt și lung, lung de neastâmpăr, scurt de gânduri.* (I.L. Caragiale)

_____

e) *Să nu mai faci cum ai făcut/ S-aduni la tine satul/ De veselă că ți-ai văzut/ Acasă iar băiatul!* (George Coșbuc)

_____

f) *De ce nu pot fi Zeus, stăpân pe slăvi?* (Vasile Voiculescu)

_____

5. Alcătuiește scurte enunțuri în care să utilizezi prepoziția *pentru* ca element de relație ce va preceda:

Np: _____

Ci: _____

Ccz: _____

Asp: _____

6. Scrie o „notiță de jurnal" în care să-ți motivezi dorința de a te înscrie la un cerc artistic/sportiv, folosind cel puțin patru complemente circumstanțiale de cauză:

_____

_____

_____

_____

Moment ortografic

Încercuiește formele corecte din exemplele următoare:
datorită *munci/ muncii;* din cauza *a multora/ multora;* grație *mamii/ mamei;* mulțumită *învățăturii/ învățături;* din cauza *inspecții/ inspecției;* din pricina *boalei/ bolii;* datorită *la cei trei/ celor trei;* din cauza *fricii/ fricei.*

Scanned with OKEN Scanner

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE CAUZĂ/ CAUZALĂ (CZ) I

1. Transformă părțile de propoziție subliniate în subordonatele corespunzătoare; menționează rezultatul obținut:

a) *<u>Pierzându-și</u> biletul, a fost amendat.*

_____

b) *A suferit mult <u>din cauza trădării</u>.*

_____

c) *Te durea capul, <u>de foame</u> ce-ți era.*

_____

d) *Simona a câștigat <u>de bine</u> ce-a jucat.*

_____

e) *De asta îl apreciază, pentru <u>a</u>-și <u>fi ținut</u> fruntea sus în ocazii dificile.*

_____

2. Precizează valoarea morfologică a conectorilor propozițiilor cauzale din exemplele următoare:

a) *Unde a fost prea supărat, de asta a întârziat la festivitate.* _____

b) *Se utilizează corelativi, deoarece ajută la identificare.* _____

c) *Unde pleci, că abia ai ajuns acasă?* _____

d) *Întrucât au pierdut, nimeni nu-i mai acceptă.* _____

e) *Din pricină că vorbea întruna, nimeni nu-l mai invita.* _____

f) *Ia-ți hainele de acolo, că mă superi.* _____

g) *Nu plângea pentru ce bănuiești tu.* _____

h) *Se supărase din cauza cui o lovise din greșeală.* _____

i) *A câștigat datorită căruia o sprijinise necondiționat.* _____

3. Desparte frazele următoare în propoziții și precizează felul acestora; menționează valoarea morfologică a regentelor și eventualele corelative ale propozițiilor CZ:

a) *De vreme ce nu doreai să participi la competiție, de ce ai mai promis că vii?*

_____

b) *Dar eu râd, căci mi-am adus aminte de un prietin...* (Mihail Sadoveanu)

_____

c) *Am tăcut și m-am rușinat că n-am priceput de la început ce-a vrut să-mi spună bunicul.* (Eugen Jianu)

_____

d) *De aia se întristase, fiindcă nu găsise pe nimeni capabil s-o ajute.*

_____

e) *Mi-e inima de lacrimi plină,/ Că-n ea s-au îngropat mereu/ Ai mei, și-o să mă-ngrop și eu.* (George Coșbuc)

_____

f) *De asta nu-l mai crede nimeni, fiindcă se dovedise că a mințit prima oară.*

_____

Scanned with OKEN Scanner

4. Fă analiza completă a propozițiilor subordonate circumstanțiale cauzale din exemplele următoare:

a) *Timpul mort și-ntinde trupul și devine veșnicie,/ Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,/ Și în noaptea neființei totul cade, totul tace,/ Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...* (Mihai Eminescu)

b) *Astfel, într-a veciniciei noapte pururea adâncă,/ Avem clipa, avem raza, care tot mai ține încă.../ Cum s-o stinge, totul piere, ca o umbră-n întuneric,/ Căci e vis al neființii universul cel himeric...* (Mihai Eminescu)

c) *Aș vrea să plâng de fericit,/ Că simt suflarea ta divină,/ Că pot să văd ce-ai plăsmuit.* (George Coșbuc)

d) *D. Lefter a trimis turbatului o scrisoare, cerând, cu tot respectul, un congediu de două-trei zile, pe motiv că nu se simte deloc bine.*

e) *O! dar, atunci în pieptu-mi simt inima că saltă/ Ca la un glas de frate iubit și așteptat,/ Căci gingașele broaște sunt dulci poeți de baltă,/ Precum mulți poeți gingași sunt broaște de uscat.* (Vasile Alecsandri)

f) *Eu nu cânt că știu cânta,/ Dar mi-e dragă țara mea./ Eu nu cânt că știu să cânt,/ Dar mi-e drag acest pământ.* (Maria Banuș)

g) *Te ispitește jindul să-mbraci și fericirea,/ Cum pui, pentru petreceri, o rochie de brocarte;/ Dar trebuie-nfruntată cu spaimă, ca o moarte:/ Căci ea, ca să pătrundă, îți sparge-alcătuirea,/ Preface în genune lăuntrul tău, anume/ Ca să încapă-acolo, cu ea, întreaga lume...* (Vasile Voiculescu)

Scanned with OKEN Scanner

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE CAUZĂ/ CAUZALĂ (CZ) 2

1. Realizează contragerea subordonatelor circumstanțiale cauzale din exemplele următoare:

a) *Din cauză că nu se simțea bine, n-a mai venit la teatru.*

_____

b) *Cum nu s-a întors până la miezul nopții, părinții s-au speriat.*

_____

c) *Fiindcă ea procedase corect, toată lumea a apreciat-o.*

_____

d) *Pentru că avea foarte multe de spus lumii, s-a hotărât să scrie o carte.*

_____

e) *S-a speriat din pricina cui se ascunsese după ușă.*

_____

2. Alcătuiește scurte fraze în care să apară propoziții subordonate diferite introduse prin cuvântul *cum:* precizează valorile morfologice și funcțiile sintactice/ rolul sintactic ale acestuia în fiecare caz; pune, unde este posibil, și corelativele:

- PR: _____

_____

- SB: _____

_____

- AT: _____

_____

- CD: _____

_____

- CI: _____

_____

- CM: _____

_____

- CT: _____

_____

- CZ: _____

_____

3. Analizează frazele următoare, precizează felul predicatelor și evidențiază subordonatele cauzale, precum și relatorii acestora:

a) *Și să nu credeți că nu mi-am ținut cuvântul de joi până mai de-apoi, pentru că așa am fost eu, răbdător și statornic la vorbă, în felul meu.* (Ion Creangă)

_____

_____

_____

b) *Ce! oare socotit-ați voi că, unde a răposat Ciobanul, o să rămână turma în ghearele voastre ca să o jăfuiți după cum vă place?* (Al. Odobescu)

Scanned with OKEN Scanner

c) *Şi amândoi bătrânii aceştia erau albi ca iarna şi posomorâţi ca vremea cea rea, din pricină că nu aveau copii.* (Mihai Eminescu)

d) *Cum, acasă, nu se ocupa nimeni de mine, am rămas o vreme destul de îndelungată în sama monitorilor.* (Mihail Sadoveanu)

e) *Cum însă sufletul meu niciodată n-a fost în stare să ducă prea multă vreme, în spate, povara ucigătoare a sublimului, şi cum puterile întunericului, în urgia răzvrătirii lor, izbise, pe toate glasurile, clapele imense ale claviaturilor făpturii, aş fi ajuns în cele din urmă să găsesc banală şi monotonă această rodomontadă a stihiilor...* (Calistrat Hogaş)

f) *De când te-aştept aproape-am şi albit.../ Dar fiindcă-mi intri-n casă-ntâia oară,/ Te rog să nu-mi faci casa de ocară.../ Nu te grăbi să-mi intri pe furiş,/ C-abia sosişi...* (Ion Minulescu)

4. Alcătuieşte, pe o foaie separată, o compunere în care să argumentezi, folosind şi propoziţii subordonate circumstanţiale de cauză, preferinţa pentru cinematograf, pentru textele narative sau pentru un anumit personaj.

○ *Moment ortografic*

Taie formele incorecte din exemplele următoare:
Gândituv-aţi/Gânditu-v-aţi la asta? Auzita-ţi/Auzit-aţi de-un Mihai? Văzutul-ai/ Văzutu-l-ai căci/că plângea? Da-ia/D-aia no/n-a venit, fiindcă/fîncă iera/era bolnav/bonlav. Amintindumil/Amintindu-mi-l, am constatat că îmi plăcu-se/ plăcuse. Plângea datorită/din cauza dureri/durerii de cap. Datorită/Din cauza vremi/vremii favorabile recolta a fost mare anul trecut. Văzânduse/Văzân-du-se descoperit, a decis să fugă. I-a/Ia seamă, că/întrucât curtea e plină/e plină curtea şi nu se ştiie/ştie dacă v-ei/vei poate/putea să te inpui/impui.

Scanned with OKEN Scanner

COMPLEMENTUL CIRCUMSTANȚIAL DE SCOP (Ccs)
(ÎN/ CU SCOPUL, ÎN VEDEREA)

1. Analizează sintactic și morfologic cuvintele subliniate în exemplele următoare:

a) *Învață zilnic pentru <u>a absolvi</u> cu notă mare.*

b) *Plăcerea de <u>a citi</u> este mare doar pentru unii.*

c) *Se gândea la <u>a găsi</u> o soluție mai bună.*

d) *Ea poate <u>candida</u> la titlul olimpic.*

e) *Venise pentru <u>examen</u>.*

f) *Florile pentru <u>mama</u> sunt minunate.*

g) *O admir pentru <u>succesele</u> de la olimpiade.*

2. Identifică funcțiile sintactice și valorile morfologice ale termenilor precedați de cuvântul *la* sau ale acestui cuvânt, dacă are valoare morfologică diferită:

a) *Pleacă la munte vinerea viitoare.*
b) *Va merge la pescuit cu bunicul lui.*
c) *Se gândise mult la soluția problemei.*
d) *„La" este o prepoziție simplă.*
e) *Gândul la filmul de mâine nu-i da pace.*
f) *Tu păreai mereu la înălțime cu răspunsurile.*
g) *Nu se putură la rufele fără leșie.*
h) *A cumpărat la flori...*
i) *Nota „la" este a șasea în gama do major.*
j) *La ce i-ai dat drumul?*

3. Analizează morfologic complementele circumstanțiale de scop din exemplele date:

a) *Timpul lucrează în favoarea copiilor serioși.*

b) *Merge la piață la cumpărături.*

c) *În folosul cui lucrezi?*

d) *A venit la noi doar pentru tine.*

e) *Acționează în folosul amândurora.*

Scanned with OKEN Scanner

f) *A venit spre a constata faptele.*

g) *Au venit în peţit.*

h) *Pentru asta a venit, să-i arăţi desenele.*

4. Identifică, în textele date, complementele circumstanţiale de scop şi precizează prin ce părţi de vorbire sunt exprimate:

a) *Vru să-l piarză cu orice chip şi, neîndrăznind a-l prigoni pe faţă, trimise ucigaşi spre a-l prinde şi a-l aduce la Bucureşti sau a-l ucide în taină.* (Nicolae Bălcescu)

b) *Mă lungii pe iarba deasă spre sărbătorirea deplinei mele biruinţi.* (C. Hogaş)

c) *El va putea influenţa spiritele sătenilor întru restabilirea liniştii şi a ordinii tradiţionale.* (Liviu Rebreanu)

d) *Se ducea cu tată-său în munte, la făcut ferestrea, şi lucra toată săptămâna ca un bărbat pentru nimica toată.* (Ion Creangă)

e) *Când deodată un erete/ Poliţai din naştere,/ Peste baltă şi boschete/ Vine-n recunoaştere...* (George Topîrceanu)

5. Scrie scurte enunţuri în care prepoziţia *după* să preceadă substantive cu funcţiile sintactice de:

Asp:

Ccl:

Ci:

Ccm:

Ccs:

Moment ortografic

Elimină greşelile din enunţurile următoare:

Pun/ P-un rămăşag că el este.
E cam/ c-am strâmb desenul.
Trebuia să le car/ c-ar.
A cumpărat nişte caş/ c-aş.
A fost cea/ ce-a mai bună.
Avea de băut un ceai/ ce-ai.
Stătea între dume/ du-ne moi.
Avea doi dinţi laţi/ l-aţi.
Când pun/ p-un ram, când p-altul sare.
Nu regret cam/ c-am plecat.
Zău car/ c-ar fi bine.
Ştiu caş/ c-aş vrea să vin la meci.
Cea/ Ce-a fost a fost!
Am aflat ceai/ ce-ai făcut.
Dume/ Du-ne acasă la tine.
Nu laţi/ l-aţi văzut la film?

Scanned with OKEN Scanner

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE SCOP/ FINALĂ (CS) I

1. Transformă în propozițiile subordonate corespunzătoare cuvintele subliniate din enunțurile de mai jos:

- *Trimise ucigași <u>spre a</u>-l <u>prinde</u>.* _____
- *Îți trimit <u>ca mângâiere</u> această vedere.* _____
- *Mergea cu părinții <u>la culeș</u> de ciuperci.* _____

2. Desparte frazele în propoziții și stabilește felul predicatelor și al subordonatelor din exemplele următoare:

a) *Ca să-l scoată, ca să iasă/ Câinii-l latră.* (Tudor Arghezi)

_____

b) *Din câmp, de-acasă, de la plug/ Plecat-am astă vară,/ Ca să scăpăm de turci, de jug/ Sărmana, scumpa țară.* (Vasile Alecsandri)

_____

c) *Când am sosit la Iași, cel dintâi gând al lui a fost să mă ducă la Copou și apoi la Socola, ca să-mi arate vederile ce se deschideau spre lunca Bahluiului, și să mă plimbe prin crângurile de prin prejurime, ca să mă încânt și eu de frumzișul pișcat de brumă și să iau parte la plăcerea lui de a călca pe frunzele scuturate de vânt, care fâșâie la tot pasul.* (Ioan Slavici)

_____

_____

_____

d) *Strada era pustie și lumea părea adormită, fiindcă lămpile de prin case erau stinse sau ascunse sub globuri de sticlă mată, ca să nu dea căldură.* (G. Călinescu)

_____

_____

_____

3. Selectează propozițiile subordonate circumstanțiale de scop/ finale din exemplele anterioare și fă, apoi, contragerea acestora, punând și regentele necesare:

a) _____

_____

b) _____

c) _____

_____

_____

_____

_____

d) _____

4. Alcătuiește șase fraze în care să apară toate tipurile de propoziții subordonate învățate care pot fi introduse prin conjuncția simplă subordonatoare *să*:

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

5. Precizează felul propoziţiilor subordonate introduse prin conjuncţia simplă subordonatoare *de:*

a) *Chestia e de are ce face în situaţia asta.*
b) *Nu ştia de vrei să vii şi tu.*
c) *O preocupă gândul de poţi să participi şi tu.*
d) *Mă interesează de vin sau nu.*
e) *Mă gândeam de va accepta sau nu.*
f) *S-a dus de-a adus struguri pentru desert.*

6. Stabileşte care dintre variantele date mai jos sunt adevărate:

A. În fraza: *S-a dus de-a cumpărat struguri şi apoi de-a luat pâine.* există:
a) o PPr şi două CD; b) două PP şi o CS; c) o PPr şi două CS.

B. Cuvântul *de* poate avea valorile morfologice:
a) prepoziţie, interjecţie şi adverb; b) prepoziţie şi adjectiv;
c) prepoziţie, conjuncţie, interjecţie, pronume relativ.

C. Corelativele propoziţiei CS sunt:
a) *de aceea/ asta; pentru asta/ aceea*; b) *astfel, aşa*;
c) *îndată ce, pe loc ce, şi.*

D. Propoziţia CS nu se desparte, de obicei, prin virgulă de regentă:
a) când este antepusă; b) când este intercalată; c) când este postpusă.

E. Conjuncţia subordonatoare simplă *că* nu poate introduce subordonatele:
a) necircumstanţiale; b) circumstanţiale, în totalitate;
c) circumstanţiale, cu excepţia CZ.

F. Complementul subliniat din propoziţia: *Au plecat <u>la urat</u>.* devine, prin expansiune, o propoziţie subordonată:
a) CZ; b) CS; c) CL.

G. Complementul subliniat din propoziţia: *Se întorc <u>de la semănat</u>.* este:
a) Ccz; b) Ccs; c) Ccl.

Moment ortografic

Încercuieşte formele corecte, literare din lista următoare, apoi foloseşte-le în enunţuri:

împrejurime/ prejurime; întradins/ într-adins; a nume/ anume; care cumva/ nu care cumva; ca nu care cumva/ ca nu carecum va.

SUBORDONATA CIRCUMSTANȚIALĂ DE SCOP/ FINALĂ (CS) 2

1. Completează enunțurile următoare cu subordonatele CS cerute de contexte:

Să _____, *de asta se grăbea așa de tare.*
De aceea i-a cumpărat atâtea jucării, ca nu care cumva _____.
Îl urmăreau neîncetat, că doar-doar _____.
Îl vedeam luptând ca să _____ *și să* _____.
Plecând repede să _____, *și-a uitat cheile în ușă.*
*Vino mai repede de-*_____ *să* _____*!*
Hai mai iute de _____*!*
S-a întors pentru care _____ *că-l va ajuta.*
După ce _____ *să-i cumpărăm pentru sărbători, după acelea a venit.*

2. Delimitează frazele următoare și precizează felul propozițiilor, notând în paranteză, după fiecare subordonată, numărul propoziției regente; analizează propozițiile subordonate CS:

a) *Din stânga, de sub curmătura unui deal, vine râul Bahna să întâmpine, să salute sosirea marelui fluviu la pragul țării, cu al cărui pământ și destin se leagă pentru totdeauna.* (Alexandru Vlahuță)

b) *Pârcălabe, vreau poporul meu să fie înștiințat/ De unirea și-nrudirea care aici s-au încheiat,/ Ca să pomenească țara, ca pe-o zi de praznic mare,/ Ziua când din letopiseț și-a șters anii de-nchinare.* (Alexandru Davila)

c) *Dacă e așa – și-a zis el – se vede că sunt rânduit să plec și eu în drum lung, cum ațâția au plecat, ca s-o caut pe Alba-împărăteasa și s-o aduc aici pentru ca lumea să se bucure de bunătatea ei.* (Ioan Slavici)

d) *La astfel de răspunsuri se vedea că Moromete se străduia din răsputeri să nu uite că era fiul cel care îi punea asemenea întrebări și nu un străin, și, ca urmările schimbului de cuvinte să nu ajungă acolo, în adâncul lui, unde totdeauna se luptase să fie liniște, și nu cumva, din pricina a ceea ce se întâmpla pe lume, să-și îndepărteze și pe acest fiu, desfăcea brațele ca și cum s-ar fi lăsat răstignit...* (Marin Preda)

Scanned with OKEN Scanner

e) *Când nu aveam chef de Vrăjitroaca și nici să ștergem cu talpa subțiată a tenișilor căsuțele albastre, pomii galbeni și mamele verzi pe care fetele le desenau pe asfalt, doar ca să le auzim urlând și fugind acasă, ne strângeam în gașcă și (...) începeam să povestim tot felul de lucruri sau să jucăm Fazanul pe filme.* (Mircea Cărtărescu)

_____

_____

3. Realizează contragerea propozițiilor subordonate CS din frazele anterioare, menționând regentele acestora:

a) _____

b) _____

c) _____

_____

d) _____

_____

e) _____

4. Scrie, în spațiile libere, propozițiile regente ale CS impuse de context.

a) *Ca să nu mai fie dubii, de aceea* _____ *?*

b) *Pentru ca nu cumva să întârzie,* _____.

c) _____ *ca să nu se mai dezlipească foile.*

d) _____ *să facă unele cumpărături pentru copii.*

e) *De aceea* _____, *pentru ca să ajungă inginer.*

f) _____ *să vedem spectacolul pe care l-a realizat Purcărete.*

g) *De aia* _____, *ca să ne stabilim conducătorii echipelor.*

h) *Ca să fie siguri că vor câștiga meciul,* _____.

i) _____ *de-ți ajută prietenul!*

Moment ortografic

Alege formele corecte și alcătuiește scurte enunțuri cu șase dintre acestea: *prim-ajutor/prim ajutor; bună-cuviințe/bunei-cuviințe; policrom/policron; prim-ministrului/primului-ministru; mostră/monstră; ouălelor/ouălor; orășenesc/orășănesc; recrea/recreea; recreere/recreiere; greșală/greșeală; așază/așează; livrete/livreturi; școalei/școlii; a-și bate joc/a-și bătea joc; trebuie/trebuiește; ciudățenie/ciudățanie.*

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE

Varianta I

Citeşte cu atenţie textul următor, pentru a rezolva cerinţele date mai jos:

La Crăciun, când tăia tata porcul şi-l pârlea şi-l opărea, şi-l învălea <u>iute</u> cu paie, de-l îmăduşea, ca să se poată rade mai frumos, eu încălecam pe porc <u>deasupra paielor</u> şi făceam un chef de mii de lei, <u>ştiind</u> că mie are să-mi deie coada porcului s-o frig şi beşica s-o umplu cu grăunţe, s-o umflu şi s-o zuruiesc după ce <u>s-a usca</u>; ş-apoi <u>vai</u> de urechile mamei, până ce nu mi-o spărgea de cap! (I. Creangă, *Amintiri din copilărie*)

1. Analizează sintactic şi morfologic cuvintele subliniate în text. **10 puncte**

2. Construieşte două enunţuri în care verbul *a rade* să fie regent pentru o propoziţie subordonată CS, respectiv pentru una CZ. **10 puncte**

3. Selectează din text o propoziţie simplă şi analizeaz-o. **10 puncte**

4. Alcătuieşte două propoziţii în care cuvântul *o* să aibă alte valori morfologice decât aceea din text. **10 puncte**

5. Precizează felul propoziţiilor subordonate din textul de mai sus. **26 de puncte**

6. Scrie o scurtă compunere în care să prezinţi un obicei specific localităţii tale, utilizând toate tipurile de propoziţii subordonate circumstanţiale. **24 de puncte**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 2

Citește cu atenție textul următor, pentru a rezolva cerințele date mai jos:

Bine-ai venit, An nou! ...
Bine-ai venit...
De când te-aștept aproape-am și albit...
Dar fiindcă-mi intri-n casă-ntâia oară,
Te rog să nu-mi faci casa de ocară...
Nu te grăbi să-mi intri pe furiș,
C-abia sosiși...
Noroc că te-așteptam deștept
Să te previu la timp, să fii atent,
Și-n clipa marelui eveniment
Să-mi calci în casă cu piciorul drept...
(Ion Minulescu, *Rânduri pentru Anul Nou*)

1. Selectează, din text, un predicat verbal și un predicat nominal. **10 puncte**

2. Precizează rolul virgulei din primul vers. **10 puncte**

3. Transcrie două verbe la două timpuri diferite ale indicativului. **10 puncte**

4. Menționează felul propozițiilor din ultimele patru versuri. **10 puncte**

5. Găsește, în text, o propoziție subordonată circumstanțială CZ și una CT. **10 puncte**

6. Scrie două fraze în care verbul *a ruga* să fie regent pentru o CM și o CL. **10 puncte**

7. Alcătuiește, în 8-10 rânduri, o scurtă compunere în care să prezinți felul în care ai sărbătorit împreună cu colegii un eveniment din viața voastră. Vei folosi diferite propoziții subordonate circumstanțiale. **30 de puncte**

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ (CȚ) – I *(CU CONDIȚIA SĂ, ÎN CAZ CĂ)*

1. Stabilește valorile morfologice și funcțiile sintactice/ rolul sintactic ale cuvântului *de* în exemplele următoare:

a) *Piatra de hotar a fost deplasată cu aproape un metru.*

_____

b) *Pe aia de-o vezi acolo o știam plecată.*

_____

c) *De! dacă n-ai cap, e vai și amar!*

_____

d) *„De" este un cuvânt monosilabic.*

_____

e) *— Vino de-mi citește, tataie!*

_____

2. Precizează în care dintre subordonatele introduse prin conjuncția subordonatoare *dacă* aceasta poate fi înlocuită cu una dintre locuțiunile conjuncționale *în caz că* sau *cu condiția să,* arătând o ipoteză ori condiția cu care se realizează o acțiune sau se manifestă o însușire; menționează felul celorlalte propoziții:

a) *Nu s-a aflat dacă era vinovat chiar el.* _____

b) *Nu știu dacă pot veni mâine la film.* _____

c) *Dacă găsești bilete, anunță-mă.* _____

d) *O preocupa gândul dacă vei reuși.* _____

e) *Dacă minți, își va da seama după figura ta.* _____

f) *Dacă a intrat în clasă, a și luat buretele.* _____

g) *Se tot gândea dacă a procedat bine.* _____

h) *Dacă se teme, devine alb ca varul.* _____

i) *Obsesia ei rămăsese dacă va ajunge profesoară.* _____

j) *Dacă ai făcut asta, de aceea vei fi pedepsit.* _____

k) *Hai și tu, dacă ai chef.* _____

3. Arată care sunt regentele propozițiilor subordonate CȚ din exemplele de mai sus și care este valoarea lor morfologică:

_____

_____

_____

_____

4. Analizează frazele următoare, indicând felul propozițiilor subordonate; arată care sunt regentele propozițiilor CȚ și corelativele eventuale ale acestora:

a) *De treci codri de aramă, de departe vezi albind/ Ș-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.* (Mihai Eminescu)

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

b) *De vrea pământurile gete, de ne vrea robi, de vrea cetatea mea săracă de piatră, să vină să le ia.* (Alexandru Mitru)

c) *Datoria noastră este să-i ferim, să-i apărăm, că dacă i-o prăpădi gerul cine are să mai lucreze mâine când s-o îmblânzi vremea?* (Radu Tudoran)

d) *De ești om bun, aproape de chilioara mea; iar de ești om rău, departe de pe locurile aceste, că am o cățea cu dinți de oțel, și de i-oi da drumul, te face mii fărâme.* (Ion Creangă)

5. Identifică, în coloana dreaptă, posibilele regente ale propozițiilor CT din coloana stângă, cu ajutorul unor săgeți:

De mi-ai arăta cum,	*toți te vor sprijini.*
Să nu fi plouat atât,	*nimic nu-ți va sta în cale.*
În caz că te vei califica,	*aș putea rezolva și situația asta încurcată.*
Dacă vei avea răbdare,	*ar fi fost recolte mai bogate.*

6. Grupează în șirul **A**, notând indicele textului și numărul fiecărei propoziții, subordonatele necircumstanțiale și în **B** pe cele circumstanțiale din exemplele următoare:

A _____

B _____

a) *Dacă vezi că nu e chip/ Să faci plajă pe nisip/ La căldură și la soare,/ Te arunci frumos în mare.* (Gellu Naum) _____

b) *Dacă voi ați hotărât să rupeți cu atitudinea pe care ați avut-o și să vă dați pe brazdă, treaba voastră! Însă un lucru vă pot spune: nu știu cum se poate face să te reeduci în stil comunist – adică să nu crezi în Dumnezeu, să te porți ca un ateu.* (Crăciun Opre)

_____

c) *Dacă ai fi simțit măcar odată frumusețea unei idei sau, lăsându-ne la profesia noastră, dacă ai încercat așa, din întâmplare, să te întrebi ce se ascunde în spatele universului delirant al unui bolnav, n-ai mai fi coborât.* (Augustin Buzura)

_____

7. Selectează, din exemplele anterioare, propozițiile principale și analizează-le.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONDIȚIONALĂ (CȚ) – 2 (CU CONDIȚIA SĂ)

1. Identifică, în exemplele următoare, propozițiile CȚ și analizează-le:

a) *Ai carte, ai parte.* (Folclor)

b) *Fiii voștri vor ascunde a lor frunte în țărână,/ Dacă voi acum veți pierde marea cauză română.* (Grigore Alexandrescu)

c) *Ai bani, ești tare și mare, ești sărac, nu te bagă nimeni în seamă.* (N. Filimon)

d) *De te-ating, să feri în lături,/ De hulesc, să taci din gură.* (Mihai Eminescu)

e) *Și de-ar fi fost lăsat prin lume/ Să treci ca orice om de rând,/ Ce lesne-ai fi pus frâu durerii/ Și răzvrătitului tău gând!* (Alexandru Vlahuță)

f) *Dar cine viers și suflet acum să-mi împrumute/ Dacă-mi lipsești tu, însăși esență a minunii?* (Vasile Voiculescu)

2. Completează spațiile libere cu subordonatele CȚ necesare:

_____, *ai de toate.*
Dacă _____, *ia-ți cu tine haine groase.*
În caz că _____, *anunță-mă la timp.*
Să-l _____, *aș mai sta o vreme și eu.*
De _____, *nu mă mai aștepta.*

3. Pune, în spațiile libere, regentele adecvate ale propozițiilor CȚ, adăugând și semnele de punctuație necesare:

Să-l văd venind _____
Dacă intenționezi să mergi la mare în vacanță _____
De vrei sănătate _____
În caz că vei câștiga concursul _____
Să-l fi chemat mai insistent _____
_____ *să pleci de îndată, de vrei să mai prinzi trenul.*
Dacă floarea o păzești _____
Alergi mult _____

4. Precizează valoarea morfologică a termenilor regenți ai propozițiilor subordonate CȚ și a eventualelor corelative ale acestora (*atunci, apoi, altfel, în acest caz*):

a) *Să fi știut că mai stai în România, atunci te-aș fi invitat și la Sibiu.*

b) *Și poate că vor mai fi trăind, dacă nu vor fi murit.*

Scanned with OKEN Scanner

c) *Îmbracă-te bine, că, de nu, poți răci.*

d) *Muncești, altfel nu primești!*

e) *Să fi bănuit adevărul despre el, nimeni nu l-ar mai fi sprijinit.*

f) *Numai în această ipoteză am fi acceptat, dacă ar fi insistat să participe și Ioana.*

g) *Banii sunt rambursabili numai dacă se vor achita datoriile contractate.*

5. Fă expansiunea cuvintelor subliniate din exemplele următoare în propozițiile subordonate corespunzătoare și precizează felul acestora:

a) *Doar exersând permanent, numai așa devii mai bun.*

b) *I-au chemat la adunat fructele căzute pe jos.*

c) *Toată lumea îl admira de serios ce era.*

d) *Vorbești negândindu-te la consecințele imediate.*

e) *Ajungând în gară, am constatat că nimeni nu mă aștepta.*

f) *Mă tem de cel posomorât.*

g) *Învățătoarea îi învață pe cei prezenți literele.*

h) *Blocul din fața școlii are patru etaje.*

i) *Femeilor le place a-și înnoi permanent garderoba.*

j) *Ea a rămas aceeași.*

Moment ortografic

Încercuiește formele greșite din exemplele următoare:

copii/copiii aceștia; aceiași fii/aceiași fiii; tustrei barcagii/barcagiii; ambele copii/copiile; frumtarile/frumtariile țări/țării; fetele însăși/însele; băieți/băieții însuși/înșiși; aceluiași/aceloraşi macaragii/macaragiii; aceeași/aceiași idee; aceiași/aceiaș elevi/elevii; fetei însăși/înseși/însuși; colegii noștrii/noștri; părinții voștrii/voștri; ai noștri/noștrii tineri; urmarea inspecților/inspecțiilor; formarea conștințelor/conștiințelor.

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONCESIVĂ (CV) – I (ÎN CIUDA FAPTULUI CĂ)

1. Selectează, din textele următoare, propozițiile CV (care arată *în ciuda cărui fapt* se petrece o acțiune sau se manifestă o însușire), indicând și felul celorlalte propoziții:

a) *El îmi spuse cum că pribumul era acolo, deși era cam bolnav.* (Mihai Eminescu)

---

b) *Când treci, zveltă și fragedă, odată cu zorile,/ de parcă ai căuta la tulpina curcubeului comorile,/ nu-ți întoarce profilul peste umăr, deși/culorile pe care le-aș-tern pe zid sunt cele mai vii.* (Nichita Stănescu)

---

c) *În satul meu natal s-a întâmplat același lucru, mulți continuă să creadă și acum că cel adevărat era blegu-acela pe care îl știau ei de-acasă și oricât m-aș preface n-o să-i păcălesc eu pe ei, deși recunoșteau că alții se lăsau păcăliți.* (Marin Preda)

---

2. Completează spațiile libere cu propozițiile CV cerute de contextele date și de relatori:

- *Deși* _____, *ei tot nu mă acceptau în echipă.*
- *Oricât* _____, *am decis să nu mai plec.*
- *Cu toate că* _____, *la noi n-au fost inundații ca în sudul țării.*
- *Chit că* _____, *noi nu vom accepta aceste idei.*
- *Măcar că* _____, *plecăm la munte.*
- *Chiar de* _____, *nu voi renunța la ideea mea.*
- *Nici dacă* _____, *elevii nu lipsesc de la meciurile clasei.*
- *Și fără să* _____, *noi tot am pleca în excursie.*
- *Oricâte* _____, *el tot mai dorește să participe.*
- *Să* _____, *mie tot nu-mi mai place.*
- *Chiar dacă* _____, *tot e prea târziu să plece.*

3. Desparte frazele în propoziții și precizează felul acestora; analizează-le pe cele principale:

a) *Mai țin apoi minte că i-am dat o bucată de plăcintă, că l-am bătut, fiindcă nu voia să-mi lase cimpoiul, și că era băiat bun, căci nu s-a supărat, deși era mai mare decât mine.* (Ioan Slavici)

---

b) *Și, deși eram încredințat că, în cele din urmă, biruința va cumpăni spre partea Pisicuții, mă hotărâi totuși să intru la mijloc în această epopee măreață.* (Calistrat Hogaș)

---

c) *Și, deși în împrejurări grele filozofia nu m-a părăsit, cu alte cuvinte deși eram încredințat că și potecile, ca orice lucru în lumea asta, trebuiau să aibă mai la urmă*

Scanned with OKEN Scanner

un capăt și un sfârșit, totuși o nemărginită și neputincioasă ciudă mă cuprindea când vreuna dintre ele, cu apucăturile ei de femeie vicleană, mă purta după voie de nas până la hotarele murelor sau ale ciupercilor, ș-apoi deodată, ca și cum cineva i-ar fi tăiat capul, se curma, își dădea sufletul și murea la marginea vreunui desiș încâlcit și întunecos al pădurilor. (Calistrat Hogaș)

_____

_____

4. Scrie, în spațiile libere, propozițiile regente ale concesivelor prezente în exemplele următoare:

- *Deși ar fi dorit/să plece,/_____./*
- *Cu toate că a realizat o importantă victorie,/tot _____./*
- *Oricât ar fi fost de cuminte,/tot _____./*
- *Să-mi dea și luna de pe cer,/și tot _____./*
- *Nici dacă vei pleca îndată,/_____./*
- *Orice ar face,/_____./*
- *Chiar de plouă mâine,/totuși _____./*
- *Oricum ar fi procedat, _____./*
- *Măcar că a scris puțin,/tot _____/că poate lua notă mare./*
- *Oricâte minciuni le-ar fi spus, _____.*
- *Oricum ai da-o,/tot _____./*

5. Alcătuiește fraze în care propoziția *să plece oricând* să îndeplinească funcțiile sintactice indicate:

CV _____
CS _____
CD _____
SB _____
CI _____
AT _____
PR _____

Moment ortografic

Taie formele greșite din enunțurile următoare:

A cumpărat decât/doar flori. A cumpărat flori decât/de cât i-ai dat. Numai/Nu mai insista. Numai/Nu mai mamă să nu fi/fii. Va pleca oricând/ori când. Ori când/oricând vii, ori când/oricând pleci, nu uita să încui ușile. Oricâte/ori câte s-ar spune, toate-s adevărate? Nicicând/Nici când ai plecat la munte n-ai fost așa de bucuros. Nicicând/Nici când nu voi uita ceai/ce-ai făcut pentru mine. Ori de câte ori/Oridecâte ori vine la noi, aduce și flori.

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONCESIVĂ (CV) – 2

1. Identifică propozițiile subordonate din exemplele de mai jos; analizează predicatele:

a) *Însă, oricât de bun băiat ar fi fost, avea și el păcatele lui.* (Ioan Slavici)

b) *Eu, am, n-am clienți acasă, la unsprezece fix mă-ntorc acasă.* (I.L. Caragiale)

c) *N-am doborât nicium bombardier, cu toate că erau mari cât niște case.* (Marin Preda)

d) *E neîndoielnic că oricare i-ar fi condiția și oricare situația cuvântului, scriitorul nu trebuie să părăsească omul, chiar dacă omul, sătul de propriile sale fapte, n-ar dori să i se pună în față o oglindă și să-și vadă în ea chipul.* (Marin Preda)

e) *Avea ochii cârpiți de somn, fiindcă, deși era trecut de amiază, abia se sculase din pat.* (Fănuș Neagu)

e) *Câinele, că-i câine, își ia și el lumea-n cap după o vreme.* (Folclor)

2. Delimitează propozițiile și analizează CV din exemplele următoare; precizează în ce fel s-a realizat raportul de subordonare:

a) *Tu vrei un om să te socoți,/ Cu ei să te asameni?/ Dar piară oamenii cu toți,/ S-ar naște iarăși oameni.* (Mihai Eminescu)

b) *Fie pâinea cât de rea, tot mai bună-n țara mea!* (B.P. Hasdeu)

c) *Să aibă Leana-n frunte stea,/ Nu-i partea ei ce-i partea mea.* (George Coșbuc)

Scanned with OKEN Scanner

d) *Tot mai citesc măiastra-ți carte,/ Deși o știu pe dinafară.* (Alexandru Vlahuță)

3. Încercuiește **A** (adevărat) sau **F** (fals), având în vedere afirmațiile următoare:

A/F Propoziția subordonată CV poate fi juxtapusă regentei.

A/F În fraza: *Deși copilandru, puse țara la cale ca și un om matur.*, propoziția CV are un predicat verbal.

A/F În fraza: *Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreu, și dacă voi nu mă iubiți, eu vă iubesc pre voi...* (C. Negruzzi), conjuncția subordonatoare *dacă* introduce propoziții CV.

A/F Propoziția subordonată CV nu poate fi introdusă prin locuțiuni conjuncționale.

A/F În fraza: *Ar fi dorit măcar să-l cunoască.*,subordonata este introdusă prin conjuncția simplă *să*, fiind CD, adverbul *măcar* având sensul „cel puțin" și putând fi așezat după verbul predicat (*să-l cunoască măcar/ cel puțin).*

A/F Subordonata CV precedă întotdeauna regenta.

A/F Propoziția CV este întotdeauna despărțită prin virgulă de regentă.

A/F Verbele regente ale CV sunt întotdeauna la moduri personale, predicative.

A/F Corelativele propozițiilor CV sunt adverbele *tot* și *totuși.*

4. Analizează frazele următoare, indicând termenii regenți ai propozițiilor subordonate CV, precum și relatorii și corelativele acestora:

a) — *De-aș mânca iarna pământ,/ Tot vin vara să vă cânt;/ De-aș mânca frunze de fag,/ De-aș bea apă din sfârlag,/ Tot cânt codrului cu drag.* (Mihai Eminescu)

b) *Ca Lazăr la auzul dulcioaselor porunci,/ Oricând și oriderunde mă vei striga pe nume,/ Chiar de-aș zăcea în groapă cu lespedea pe mine,/ M-aș ridica din moarte ca să alerg la tine.* (Vasile Voiculescu)

c) *Oricât ar fi fățișă, iubirea-i tot o taină,/ Ne vizitează-uneori, dar stă în altă parte;* (Vasile Voiculescu)

Moment ortografic

Construiește enunțuri în care să utilizezi formele corecte ale cuvintelor indicate: *aș zace/ zăcea; ar tace/ tăcea; ai rămâne/ rămânea*

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONSECUTIVĂ (CNS) – I (DREPT URMARE)

1. Selectează, din textele următoare, propozițiile CNS (care arată consecința, urmarea unei acțiuni ori a unei însușiri), indicând și felul celorlalte propoziții:

a) *Astfel explica, încât părea imposibil să nu-l înțelegi.*

b) *Comportându-se astfel de nu-l înțelegea nimeni, nu a mai fost reales.*

c) *Era prea înțeleaptă ca să nu câștige aprecierea tuturor.*

d) *Vorbea așa de repede, încât abia puteai distinge ce spunea.*

e) *Atât a tot încercat, că până la urmă a reușit să facă tabloul.*

2. Identifică, în exemplele următoare, propozițiile CNS, precizând regentele acestora și corelativele lor:

a) *Ce sosiră asupra noastră cumplite aceste vremi de acmu, ce nu stăm de scrisori, ce de griji și suspinuri.* (Miron Costin)

b) *Mă uitam lung la amândoi și mi se păreau atât de nu știu cum, încât mă temeam să privesc lung la dânșii.* (Ioan Slavici)

c) *Era senin pe cer, și așa de frumos, că-ți venea să te scalzi pe uscat, ca găinile.* (Ion Creangă)

d) *Avea Pisicuța un așa talent la rontăit iarba și la ucis între dinți vârfurile tinere și fragede ale crengilor, încât îți lăsa gura apă.* (Calistrat Hogaș)

e) *Barem dacă muncim de ne zdrobim oasele, s-avem cu ce să ne ținem zilele.* (Liviu Rebreanu)

3. Precizează felul subordonatelor din exemplele următoare:

a) *Nenorocirea este că m-a supărat.*
b) *Firește că ai dreptate.*
c) *Am decis că vom pleca.*
d) *Îl preocupa gândul că se apropie examenul.*
e) *Așa de tare plângea, că m-a tulburat profund.*

Scanned with OKEN Scanner

f) *Ne temeam că nu vei ajunge la timp.* _____

g) *De aceea tremura, că se speriase.* _____

4. Transcrie și analizează propozițiile CNS din frazele următoare; indică și relatorii și corelativele acestora; precizează felul celorlalte propoziții:

a) *Dar deodată păru că lumea se-nsenină, că gaura în cer începe a deveni din ce în ce mai mare și mai largă, încât prin ea se vedea asupra boltei albastre ce-mbrățișează pământul o altă boltă cu mult mai largă* (...) (Mihai Eminescu)

_____

_____

_____

_____

b) *Și așa i-a impresionat pe ăia acolo, încât au spus în oraș cum m-am manifestat. Așa bănuiesc, deoarece casiera aceea de la Școala Normală unde am fost elev, și care mă cunoștea, știa că eu m-am rugat când m-au arestat.* (Crăciun Opre)

_____

_____

_____

c) *Și cea dintâi școlăriță a fost însăși Smărăndița popii, o zgâtie de copilă ageră la minte și așa de silitoare, de întrecea mai pe toți băieții și din carte, dar și din nebunii.* (Ion Creangă)

_____

_____

_____

d) *Și clasa răspunde într-o adiere ușoară de glasuri tinere și toți cântă, cântă așa de-i place și lui domnu' Trandafir.* (Mihail Sadoveanu)

_____

_____

_____

e) *În toată structura ei, această baladă umică este așa de artistică, plină de simțire așa de înaltă pentru natura eternă, încât eu o socotesc drept cea mai nobilă manifestare poetică a neamului nostru.* (Mihail Sadoveanu)

_____

_____

f) *Și-nălțând a doua oară sabia răcni așa de cumplit, încât mazurii, înfricoșați, smuciră frâiele și se năpustiră pe poartă.* (Mihail Sadoveanu)

_____

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ CIRCUMSTANȚIALĂ CONSECUTIVĂ (CNS) – 2

1. Completează spațiile libere cu propozițiile regente ale CNS impuse de context:

_____, *că abia se mai putea mișca.*
_____; *astfel încât nimeni nu-l mai înțelegea.*
_____, *de nu o mai puteai recunoaște.*
_____, *încât părea că se face ziuă.*
_____, *așa că nu s-a mai dus nicăieri.*
_____, *așa încât s-a supărat.*

2. Scrie, în spațiile libere, propozițiile CNS cerute de regentele precizate:

Atât se bucurase mama, că _____
Ai scris atât de mult, încât _____
S-a întristat așa de tare, că _____
Furtuna a fost atât de puternică, de _____
Păreai atât de obosită, că _____
Se grăbea atât de tare, încât _____
Păreai prea detașat ca să _____

3. Precizează felul propozițiilor și analizează-le pe cele principale și pe cele CNS din textele următoare:

a) *.../ și iată, m-am trezit/ că lucrurile sunt atât de aproape de mine,/ încât abia pot merge printre ele/ fără să mă rănesc.* (Nichita Stănescu)

_____
_____
_____

b) *Eram atât de atent,/ încât se stingea-n cupole amiaza,/ iar sunetele înghețau în jurul meu,/ prefăcându-se-n stâlpi răsuciți.* (Nichita Stănescu)

_____
_____
_____
_____

c) *...dar ea privi maimuțoiul atât de intens/ încât parcă ar fi vrut să-i dezghioace scheletul/ și în oranjada aerului freatic și dens/ începu mișmașul, bairamul...* (Mircea Cărtărescu)

_____
_____
_____

d) *...de fericire,/ am început să cânt/ atât de frumos, încât/ abia într-un târziu m-am dumirit/ că nu sunt eu, ci o ciocârlie/ zămislită când de cer, când de pământ./* (Constantin Drăgulescu)

_____
_____
_____

Scanned with OKEN Scanner

4. Stabileşte felul propoziţiilor introduse prin conjuncţia subordonatoare *de*:

Nu ştia de este adevărat ce-ai spus. _____

Problema noastră este de vom putea parcurge materia. _____

De vrei o soluţie optimă, încearcă şi altfel să te apropii. _____

S-a schimbat atât de tare, de nu am mai putut să-l recunosc. _____

Nu mi-am pus problema de să îmi schimb locuinţa. _____

Se gândea de să plece deja ori să mai aştepte. _____

De vrei să încerci, ai toată libertatea. _____

Îmi convine de te hotărăşti să participi şi tu. _____

5. Precizează valorile morfologice şi funcţiile sintactice/rolul sintactic ale cuvântului *tot* din exemplele următoare:

a) *Tot ce ai făcut m-a impresionat.*

_____

b) *Mă tot bătea la cap să-l promovez.*

_____

c) *Tot poporul se uneşte în situaţii critice.*

_____

d) *A mâncat tot.*

_____

e) *Chiar de-mi confirmă şi alţii, eu tot nu mai pot să te cred.*

_____

f) *Din mai multe părţi se formează un tot.*

_____

6. Analizează propoziţiile CNS din textele următoare:

a) *Iar stropşitul de Ion, cu talanca de la oi, cu cleştele şi cu vătrariul, face o hodorogeală şi un tărăboi, de-ţi ie auzul.* (Ion Creangă)

_____

_____

b) *Din pricina unor ghete făcute de Păval acestuia se iscă o astfel de ceartă urmată de stricăciune, încât Păval dădu pe toţi dascălii afară, şi aceştia se mutară la fierar, peste drum.* (Ion Creangă)

_____

_____

_____

c) (...) *atât de mult a iubit-o, încât s-a dus pribeag în lume numai ca dânsa să poată trăi nesupărată.* (Ioan Slavici)

_____

_____

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE

Varianta I

Citește cu atenție textul următor, pentru a rezolva cerințele date mai jos:

— *Nu vă mișcați, le șoptește prepelița și se strecoară binișor mai departe. Câinele pășește încet după ea. Se apropie grăbit și vânătorul. Uite-l: piciorul lui e acum așa de aproape de ei, încât văd cum i se urcă o furnică pe carâmbul cizmei. Vai! cum le bate inima. După câteva clipe prepelița zboară ras cu pământul, la doi pași de botul câinelui, care o urmărește; vânătorul se depărtează strigând: „Înapoi! înapoi!". Nu poate trage, de frică să nu-și împuște câinele; dar prepelița se preface așa de bine că e rănită, încât câinele vrea cu orice preț s-o prindă; iar când socotește ea că e în afară de bătaia puștii, zboară repede spre lăstar.* (I.Al. Brătescu-Voinești, *Puiul*)

1. Transcrie, din text, o frază incidentă și menționează felul raportului între propozițiile acesteia. **10 puncte**

2. Analizează propozițiile CNS din text. **10 puncte**

3. Precizează funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate. **10 puncte**

4. Indică valorile morfologice și modul de formare pentru cuvintele îngroșate din text. **10 puncte**

5. Transformă cuvântul subliniat din secvența: *Nu poate trage, de frică...* în propoziția subordonată corespunzătoare, menționând rezultatul obținut. **10 puncte**

6. Identifică, în text, câte o propoziție subordonată necircumstanțială și una circumstanțială, alta decât CNS; precizează-le regentele. **10 puncte**

7. Alcătuiește o scurtă prezentare (8-10 rânduri) a unui eveniment care te-a impresionat (concert, competiție, spectacol teatral), utilizând toate tipurile de subordonate învățate; subliniază-le, apoi numește-le și transcrie-le, grupându-le în circumstanțiale și necircumstanțiale. **30 de puncte**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 2

Citeşte cu atenţie textul următor, pentru a rezolva cerinţele date mai jos:

— Tu eşti Mircea?
— Da-mpărate!
— Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini.
— Orice gând ai, împărate, şi oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îţi zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierţi;
Dar acu vei vrea cu oaste şi război ca să ne cerţi,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn şi nouă de mila măriei-tale...
De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris şi pentru noi,
Bucuroşi le-om duce toate, de e pace, de-i război.

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

1. Transcrie un predicat verbal şi unul nominal. **10 puncte**

---

2. Precizează funcţiile sintactice ale cuvintelor subliniate. **10 puncte**

---

3. Alcătuieşte două enunţuri în care cuvântul *o* să aibă alte valori morfologice decât în text; precizează-le. **10 puncte**

---

4. Indică valorile morfologice şi modul de formare pentru cuvintele îngroşate din text. **10 puncte**

---

5. Identifică, în text, o subordonată CV şi analizeaz-o. **10 puncte**

---

6. Transformă în propoziţie cuvântul subliniat din secvenţa: *Să ne dai un semn şi nouă de mila măriei-tale...* şi precizează rezultatul obţinut. **10 puncte**

---

7. Alcătuieşte o scurtă compunere (8-10 rânduri) în care să-ţi prezinţi eroul preferat din istoria patriei, utilizând toate tipurile de subordonate învăţate; subliniază-le, apoi numeşte-le şi transcrie-le, grupându-le în circumstanţiale şi necircumstanţiale.
30 de puncte

5. TEZE LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

SEMESTRUL I

* Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
* Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

Subiectul I (54 de puncte)

Citeşte cu atenţie textul următor:

A nins. În soare codrul cu trunchiuri de cărbune
Întinde umbre-albastre pe proaspătul omăt.
Şi mă visez la geamuri cu anii îndărăt:
Văd dealul alb, târlia şi vremurile bune

Ies, scărţie zăpada ca ieri sub pasul meu,
Şi, atârnând marame subţiri de promoroacă
De ramurile joase, lumina goală joacă
Azi numai pentru mine şi pentru Dumnezeu.

Apoi îşi dă pe spate tot părul de beteală
Şi sare învârtindu-şi al razelor hanger,
Şi unde talpa-i roză atinge albul ger
Fulgerător scânteie pe nea câte-o petală.

Crra... trece, pe sub soare vâslind, întâiul corb,
A stat din joc lumina, pe brânci se face mică...(...)

(Ion Pillat, *Lumina, iarna* – fragmente)

- *târlia* – sanie ţărănească de dimensiuni mici;
- *maramă* – fâşie lungă de voal fin;
- *hanger* – pumnal mare cu lama încovoiată.

A. Scrie, pe foaia de teză, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Indică trei termeni din câmpul lexical al iernii. **6 puncte**

2. Numeşte mijlocul de îmbogăţire a vocabularului prin care s-au format cuvintele: *fulgerător, numai, meu.* **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

3. Motivează rolul virgulei în structura: *A stat din joc lumina, pe brânci se face mică...* **6 puncte**

4. Precizează măsura versului *Și unde talpa-i roză atinge albul ger.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte (3-5 rânduri), semnificația versului: *Apoi își dă pe spate tot părul de beteală.* **6 puncte**

B. Redactează o compunere de 150-250 de cuvinte (15-25 de rânduri), în care să argumentezi apartenența textului la genul liric. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să numești două trăsături ale operei lirice;
- să ilustrezi trăsăturile genului liric, cu exemple adecvate din text;
- să ai un conținut și un stil adecvate tipului de text și cerinței formulate;
- să respecți limitele de spațiu indicate.

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește cu atenție textul următor:

Nu doar ziua de ieri a fost plină la standul „Adevărul". Miercuri, în prima zi a târgului, pasionații de film au avut ocazia să ia un autograf de la regizorul Sergiu Nicolaescu.

Vineri, la stand, a fost organizată o miniexpoziție cu lucrări de Tonitza și Grigorescu... Cumpărătorii care au trecut pragul standului Editurii Adevărul au fost încântați de numărul mare de colecții și de titlurile bune. În cele cinci zile de târg au fost în permanență cozi. Atenția cititorilor s-a îndreptat, în special, spre colecția „100 de cărți pe care trebuie să le ai în bibliotecă".

Unii dintre aceștia, care au ratat titlurile deja apărute, au plecat acasă cu brațele pline, achiziționând toate cele 55 de volume publicate până acum, plus alte două care s-au vândut în avans: „Procesul" de Franz Kafka și „Singur pe lume" de Hector Malot.

(Nicoleta Zaharia, Laurențiu Ungureanu, *Târgul de carte*, în cotidianul *Adevărul*, noiembrie 2009)

A.

1. Formulează câte un enunț în care să numești următoarele elemente care privesc articolul citat:

- durata târgului;
- cărțile vândute în avans. **4 puncte**

2. Menționează în ce zi a fost organizată o miniexpoziție. **4 puncte**

3. Indică valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în secvența: *Unii dintre aceștia, care au ratat titlurile deja apărute.* **4 puncte**

4. Precizează funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate din secvența: *Vineri, la stand, a fost organizată o miniexpoziție cu lucrări de Tonitza și Grigorescu.* **4 puncte**

5. Transcrie propoziția subordonată din fraza: *Cumpărătorii care au trecut pragul standului Editurii Adevărul au fost încântați de numărul mare de colecții și de titlurile bune.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

6. Contrage propoziția subordonată din fraza *...au avut ocazia să ia un autograf de la regizorul Sergiu Nicolaescu*, precizând partea de propoziție obținută. **4 puncte**

B. Redactează un text de 10-15 rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre interesul generației tale pentru lectură. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:
- să exprimi un punct de vedere argumentat despre interesul generației tale pentru lectură;
- să susții, prin minimum două argumente, punctul de vedere exprimat;
- să redactezi un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita minimă de spațiu indicată.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.
Vei primi 12 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției – 1p; coerența textului – 2p; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2p; ortografia – 3p; punctuația – 2p; așezarea corectă în pagină, lizibilitatea – 2p).

SEMESTRUL AL II-LEA

SUBIECTUL I (42 de puncte)

Citește cu atenție textul dat:

În toate duminicile și zilele de sărbători, dis-de-dimineață, cobora despre munte și intra în sat un voinic curățel. Nimeni nu se întreba de unde vine și unde descalecă; toată lumea știa că este Miron oierul și nimeni mai mult nu dorea să știe.

Trecuse un an de zile de când Miron venea mereu la joc; flăcăii îi erau prieteni, iar fetele se adunau bucuros împrejurul lui ca să-i asculte poveștile, vorbele șăgalnice și cântecele frumoase. Din când în când, dar foarte arareori, Miron scotea din șerpar un fluieraș; pe care cânta câte o doină plină de duioșie, încât oprea răsuflarea celor ce-l ascultau.

Din când în când, numai arareori, scotea Miron fluieraşul său; îl scotea însă totdeauna când Marta îl ruga; ba era chiar destul ca ea să privească la șerpar, pentru ca Miron să puie mâna pe piept, gata de a-i face pe plac.

Acesta e lucru știut de toți, ba chiar un lucru care de sine se înțelegea. Cine nu ar fi dorit să asculte cântecele lui Miron și care fată nu ar fi dorit să-i fie în apropiere și să-i audă graiul limpede? Marta era fiica Mițului-Saftei și era un lucru firesc cu atunci când ea roagă, să nu zică ba, mai ales știind să-l roage atât de frumos cum avea obiceiul. Fetele dar, când voiau să asculte, rugau pe Marta; Marta însă mai totdeauna le răspundea că Miron nu voiește, fiindcă nu e tocmai în voia lui ceea bună. Numai din când în când, foarte arareori, Marta îl ruga pe Miron să cânte.

În horă Miron totdeauna e cumpătat, încât parcă numai șuguiește cu jocul. Dar ochii tuturora se opresc asupra lui. Înalt și mlădios, cu umerii lați și cu pieptul ieșit,

Scanned with OKEN Scanner

el calcă lat şi pe întreaga talpă, încât la fiecare pas întregul trup i se scutură şi se leagănă când în dreapta, când în stânga. Când stă însă şi-şi ridică fruntea ieşită din faţă, fetele tresar sub privirea lui. Un cap bălan cu părul lung până la umeri, cu o faţă albă şi străbătută ca de-o răsuflare de rumeneală, cu doi ochi mari şi albaştri ca faţa cerului privită de pe culmea muntelui. Totdeauna e în această faţă ceva ce nu se mai găseşte în alte feţe, un fel de tristeţe, un văl de gânduri, iară în surâsul de pe buzele lui ascuţite totdeauna e ceva ce-ţi deschide sufletul.

E mimmat flăcău Miron şi nu e mimme că toţi îl caută şi doresc.

(Ioan Slavici, *Gura satului*)

A.

1. Indică câte un sinonim pentru: *oierul, cumpătat, din când în când.* **6 puncte**

2. Motivează rolul virgulei în structura: „Când stă şi-şi ridică fruntea ieşită din faţă, fetele tresar sub privirea lui." **6 puncte**

3. Numeşte două moduri de expunere utilizate în text. **6 puncte**

4. Extrage, din text, o comparaţie şi o repetiţie. **6 puncte**

5. Identifică două trăsături ale nuvelei ce reies din fragmentul dat. **6 puncte**

B. Redactează o compunere de 150-250 de cuvinte în care să caracterizezi personajul Miron din fragmentul de mai sus. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să evidenţiezi două trăsături morale şi/sau fizice ale personajului;
- să precizezi două mijloace de caracterizare utilizate;
- să ai un conţinut adecvat cerinţei;
- să respecţi limita de spaţiu indicată.

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citeşte cu atenţie textul:

Mocăniţa de pe Valea Vaserului e cea mai bună ilustrare a ideii potrivit căreia drumul în sine e mult mai important decât destinaţia. Poţi merge de nicăieri către niciunde, iar acea călătorie să fie una memorabilă.

După ce am trecut de Pasul Prislop, am colindat prin Borşa şi am admirat Cascada Cailor, a venit vremea să lăsăm Pietrosul în urmă şi să continuăm drumul prin Moisei, spre Vişeul de Sus, pentru o astfel de călătorie în timp. (...)

Mocăniţa de pe Valea Vaserului este probabil cel mai cunoscut dintre tremurile cu aburi care încă îşi mai mişcă anevoie trupurile prin România în zilele noastre. Celelalte (de la Moldoviţa, de la Sovata, din Câmpeni) fie nu au un traseu la fel de lung, nu pornesc cu la fel de mare regularitate, ori n-au deloc un scop utilitar, ci doar turistic, sau nu străbat zone la fel de împădurite şi sălbatice. Cu alte cuvinte, în România zilelor noastre, când spui Mocăniţă spui tremul de pe Valea Vaserului.

Ajuns în gară cumperi bilet, care ce să vezi, arată ca biletele de pe vremuri, numai bun de pus la pălărie de vreun alt domn Goe modern şi, mai ales, numai bun de compostat. Apoi iei loc în vagoane. Oriunde poftieşti. (...) *Traseul actual al mocăniţei*

Scanned with OKEN Scanner

de pe Valea Vaserului are puțin peste 40 de kilometri, însă numai 21 pot fi parcurși de către turiști până la stația Paltin. Reperele de pe drum sunt pe cât de simple, pe atât de fermecătoare: un loc unde trenul face popas pentru răcirea cu apă a locomotivei, altul unde existase un depozit de muniție în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, o pepinieră, o ramificație de cale forestieră îngustă (pe Valea Novățului). În schimb natura, peisajul și sentimentul de izolare sunt, vorba reclamei, de neprețuit.

(Răzvan Năstase, *Mocănița de pe Valea Vaserului* în ziarul Adevărul de weekend)

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:

- câți kilometri are traseul actual al mocăniței de pe valea Vaserului;
- în ce alte zone mai există mocănițe. **4 puncte**

2. Scrie numele autorului și al ziarului din care a fost extras fragmentul. **4 puncte**

3. Menționează ce parte de vorbire este fiecare din cuvintele subliniate în secvența:

Mocănița <u>de pe</u> Valea Vaserului este probabil cel mai cunoscut dintre trenurile cu aburi care încă își <u>mai</u> mișcă anevoie trupurile prin <u>România</u> în zilele <u>noastre</u>. **4 puncte**

4. Precizează funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate din secvența: **4 puncte**

În schimb natura, peisajul și sentimentul <u>de izolare</u> sunt, vorba reclamei, <u>de neprețuit</u>.

5. Transcrie două propoziții subordonate din fraza următoare, precizând felul lor:

După ce am trecut de Pasul Prislop, am colindat prin Borșa și am admirat Cascada Cailor, a venit vremea să lăsăm Pietrosul în urmă și să continuăm drumul prin Moisei, spre Vișeul de Sus, pentru o astfel de călătorie în timp. **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție completivă directă ce are ca termen regent o interjecție predicativă. **4 puncte**

B. Redactează o compunere de 80-150 de cuvinte în care să descrii un peisaj montan impresionant, pe care l-ai fi putut vedea în călătoria cu Mocănița de pe Valea Vaserului. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să prezinți două caracteristici ale tabloului de natură;
- să folosești un limbaj expresiv;
- să redactezi un conținut adecvat cerinței;
- să respecți limita de spațiu indicată.

Vei primi 12 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției – 1p.; coerența textului – 2p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2p.; ortografia – 3p.; punctuația – 2p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea – 2p.

Scanned with OKEN Scanner

6. TEST FINAL
LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

SUBIECTUL I (42 de puncte)

Citeşte cu atenţie textul următor:

A fost odată ca niciodată etc.

A fost odată un împărat şi se numea împăratul Roşu. El era foarte mâhnit că în zilele lui, niște zmei furaseră soarele şi luna de pe cer.

Trimise deci oameni prin toate ţările şi răvaşe prin oraşe, ca să dea în ştire tuturor că oricine se va găsi să scoată soarele şi luna de la zmei, acela va lua pe fie-sa de nevastă şi încă şi jumătate din împărăţia lui, iară cine va umbla şi nu va izbândi nimic, acela să ştie că i se va tăia capul.(...)

Pe vremea aceea, se afla un viteaz pre nume Greuceanu. Auzind şi el de făgăduinţa împărătească, ce se gândi, ce se răzgândi, că îşi luă inima în dinţi, încumetându-se pe ajutorul lui Dumnezeu şi pe voinicia sa, şi plecă şi el la împăratul să se închine cu slujba. Pe drum se întâlni cu doi oameni pe cari slujitorii împărăteşti îi ducea la împăratul ca să-i taie, pentru că fugiseră de la o de la o bătălie ce o avusese împăratul cu nişte gadine. Ei erau trişti, bieţii oameni, dară Greuceanu îi mângâie cu nişte vorbe aşa de dulci, încât le mai veni niţică inimă, că era şi meşter la cuvânt Greuceanu nostru.*

El îşi puse nădejdea în întâmplarea aceasta şi îşi zise: „Îmi voi încerca norocul. De voi izbuti să înduplec pe împăratul a ierta pe aceşti oameni de la moarte, mă voi încumeta să mă însărcinez şi cu cealaltă treabă; iară de nu, sănătate bună! Mă voi duce de unde am venit. Asta să fie în norocul meu; niciodată nu strică să facă cineva o încercare."

(*Greuceanu*)

* gadine – fiare sălbatice

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Menţionează câte un sinonim potrivit pentru cuvintele şi expresiile: *răvaşe, nădejdea, îşi luă inima-n dinţi.* **6 puncte**

2. Explică rolul cratimei în structurile: *n-au* (putut); *mi-ar* (fi voia). **6 puncte**

3. Transcrie, din text, două cuvinte/grupuri de cuvinte care se referă la spaţiul acţiunii. **6 puncte**

4. Numeşte momentul subiectului corespunzător fragmentului subliniat în text. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Ei erau triști, bieții oameni, dară Greuceanu îi mângâie cu niște vorbe așa de dulci, încât le mai veni nițică inimă, că era și meșter la cuvânt Greuceanu nostru.* **6 puncte**

B. Redactează o compunere de 150-250 de cuvinte (15-25 de rânduri), în care să argumentezi că textul citat aparține unui basm.

În compunerea ta, trebuie:

- să precizezi minimum două trăsături ale basmului;
- să ilustrezi aceste caracteristici cu exemple adecvate din text;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita minimă de spațiu indicată.

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește cu atenție textul:

O lume arhaică, ruptă parcă de realitatea agitată a momentului, cu peisaje uimitoare, cu oameni simpli, dar excepționali. Este lumea în care se află Rezervația Peisagistică Tusa-Barcău, una dintre cele mai frumoase zone din județul Sălaj. (...)

Rezervația peisagistică Tusa-Barcău se întinde chiar în jurul locului în care se unesc versanții împăduriți ai Munților Plopiș din județele Sălaj, Bihor și Cluj. Punctul în care teritoriile administrative ale celor trei județe se întâlnesc, situate pe platoul Ponor, reprezintă și o spectaculoasă zonă de belvedere, ce oferă o panoramă a văilor ce se întind spre zonele mai joase din jur.

Spectacolul crește în intensitate pe măsură ce te apropii de locul de obârșie al Barcăului. Izbucul Mare, unul dintre izvoarele ce alimentează râul, iese din pământ în apropiere de locul unde se întâlnesc cele trei județe, iar după câteva zeci de metri, apele proaspăt ieșite la suprafață se prăvălesc la vale despletite de șuvoaie peste un perete stâncos vertical năpădit de mușchi într-o cascadă cu o înălțime de aproximativ10 metri. Rezultatul este un peisaj desprins parcă dintr-o poveste. (...)

(Olimpia Man, *Lumea celui mai bătrân morar din Transilvania*, în *Adevărul de Weekend*, 1.09.2013)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:

- numele autorului și titlul articolului reprodus;
- denumirea izvorului ce alimentează râul Barcău. **4 puncte**

2. Precizează două dintre elementele care fac ca rezervația Tusa-Barcău să fie una dintre cele frumoase zone din județul Sălaj. **4 puncte**

3. Menționează valoarea morfologică și cazul fiecăruia dintre cuvintele subliniate din secvența: *Izbucul Mare, unul dintre izvoarele <u>ce</u> alimentează <u>râul</u> iese din pământ...* **4 puncte**

4. Indică funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate din secvența: *Rezultatul este <u>un peisaj</u> <u>desprins</u> parcă dintr-o poveste.* **4 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

5. Transcrie propoziţiile subordonate din fraza următoare, precizând felul lor: *Izbucul Mare, unul dintre izvoarele ce alimentează râul, iese din pământ în apropiere de locul unde se întâlnesc cele trei judeţe.* **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii, în care să existe o propoziţie subordonată subiectivă, având ca element regent un verb reflexiv impersonal. **4 puncte**

B. Redactează o compunere de 80-150 de cuvinte (10-15 cuvinte), în care să descrii un peisaj montan impresionant. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să prezinţi patru elemente ale peisajului;
- să foloseşti un limbaj expresiv;
- să formulezi un titlu expresiv/ personalizat pentru textul pe care l-ai redactat;
- să ai un conţinut adecvat cerinţei;
- să respecţi limitele de spaţiu indicate.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie.

Vei primi 12 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziţiei – 1p; coerenţa textului – 2p; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului – 2p; ortografia – 3p; punctuaţia – 2p; aşezarea corectă în pagină, lizibilitatea – 2p).

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Gramatica limbii române, vol. I-II, Editura Academiei Române, București, 2005

Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, Editura Univers Enciclopedic, 2005

Limba română – manual pentru clasa a VIII-a, Ion Popescu, EDP, București, 1998

Limba română – manual pentru clasa a VIII-a, Alexandru Crișan; Sofia Dobra; Florentina Sâmihăian, Ed. Humanitas Educațional, București, 1999/2012

Limba română – manual pentru clasa a VIII-a, Marin Iancu, Ed. Corint, București, 1999

Limba română – teorie și exerciții, cl. a VIII-a, Ed. Nomina, București, 2006

Sinteze de limba română, ed. a III-a, coord. Theodor Hristea, Ed. Albatros, București. 1984

Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Ed. Academiei, București, 1986

Bejan, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Ed. Echinox, Cluj, 1995

Bucă. Marin, *Dicționar de antonime*, Editura Meteor Press, București, 2008

Bucă, Marin, *Dicționar de omonime*, Editura Meteor Press, București, 2011

Bulgăr, Gheorghe, *Dicționar de sinonime*, Editura Palmyra, București, 1999

Burcescu, Mugur, *Româna de nota 10*, Ed. Aula, Brașov, 2000

Constantinescu, Silviu, *Dicționar de paronime*, editura Lucman, București, 2000

Costache, Adrian; Costache, Georgeta, *Limba română. O gramatică sintetică*, Grup editorial ART, 2012

Diaconescu, Ion, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*, EȘE, București, 1989

Goian, Maria-Emilia, *Probleme de sintaxă*, Ed. Recif, București, 1993

Guțu Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșeală*, Editura Științifică, București, 1972

Lăzărescu, Rodica, *Dicționar de capcane ale limbii române*, Ed. Corint, București, 2006

Neamțu, G. G., *Elemente de analiză gramaticală*, EȘE, București, 1989

Petraș, Irina, *Figuri de stil. Mic dicționar – antologie pentru elevi*, Editura Demiurg, București, 1992

Popescu, Ștefania, *Gramatica practică a limbii române*, ed. TEDIT FZH, București, 2007

Stan, Mihail, *Ghid ortografic, ortoepic și de punctuație*, Grup Editorial ART, București, 2011

Pârvulescu, Ioana, *Viața începe vineri*, Editura Humanitas, București, 2013

Vulpescu Ileana, *Candidații la fericire*, Editura Tempus, București, 2000

Scanned with OKEN Scanner